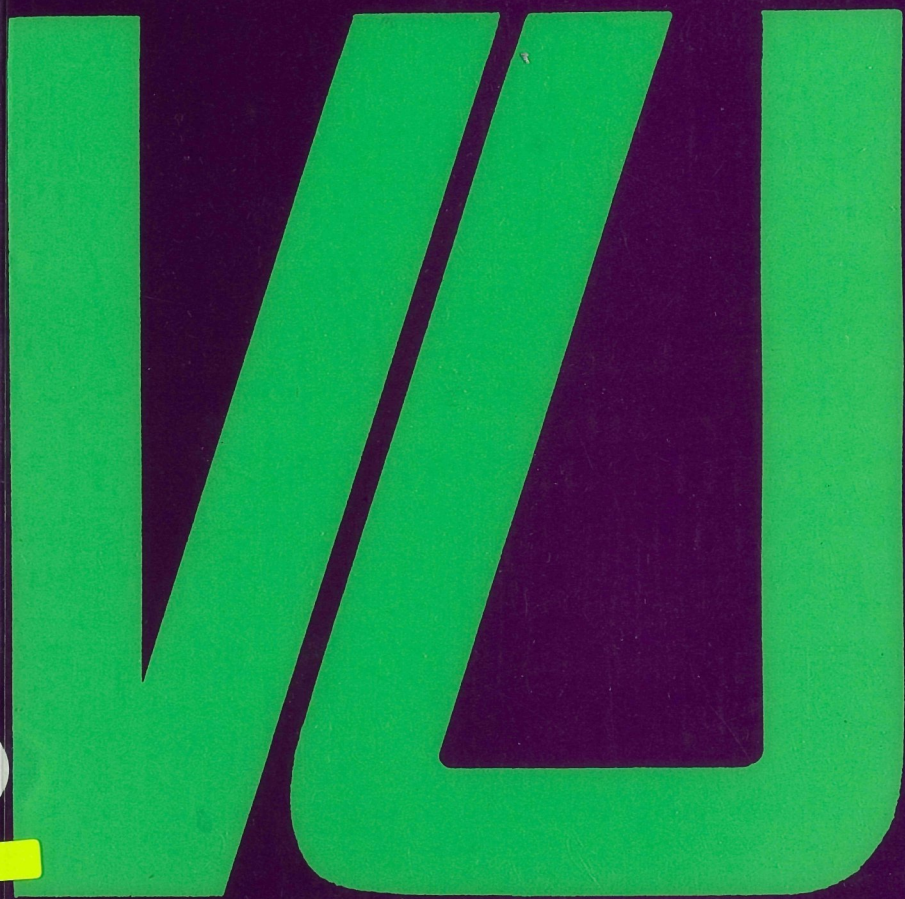

vrije universiteit amsterdam
jaarboek 1978 - 1979

oct.

17

v
j

Ts oct. 6 187
Litteren b meen

vrije universiteit amsterdam

jaarboek 1978 - 1979

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0730 6941

Uitgave: Vrije Universiteit, Amsterdam
Inlichtingen: Vrije Universiteit, Dienst Pers en Voorlichting
De Boelelaan 1105, Postbus 7161, 1007 MC Amsterdam
Telefoon 020 - 548 26 71

in
El
Be
op
U
C
R
V
O
D
V
V
N
A
A
In
W
St
V
A
A
A
G
G
P

inhoud

Eredoctoraten van de Vrije Universiteit

Dr. H. Colla (†),

Dr. J. Sybistius (†),

Eredoctores

Bestuur van de Vereniging voor wetenschappelijk onderwijs
op gereformeerde grondslag

Universiteitsraad

College van Bestuur, College van Dekanen

Rectores Magnifici, Conrectoren

Verslag bestuursbeleid

Opening der lessen, overdracht rectoraat

Dies Natalis

Verslag College van Dekanen (verkort)

Verslag Bibliotheek

Nieuwbenoemde hoogleraren en lectoren

Ambtsaanvaarding

Afscheidscolleges

In Memoriam Mevrouw prof. dr. G. H. J. van der Molen

Wetenschappelijke congressen

Studium Generale

Voordrachten buitenlandse geleerden

Aantallen studenten

Aantallen buitenlandse studenten

Aantallen examens en promoties

Geslaagde geëxamineerden

Gepromoveerden

Publicaties

blz.

5

7

8

9

11

13

51

65

66

74

82

86

88

89

93

94

96

116

118

121

126

137

145

116	Aanstellen studenten
118	Aanstellen buitenlandse studenten
121	Aanstellen examens en promoties
122	Geschiede gesamenheden
123	Gedrukt en ongedrukt
124	Gedrukt en ongedrukt
125	Gedrukt en ongedrukt
126	Gedrukt en ongedrukt
127	Gedrukt en ongedrukt
128	Gedrukt en ongedrukt
129	Gedrukt en ongedrukt
130	Gedrukt en ongedrukt
131	Gedrukt en ongedrukt
132	Gedrukt en ongedrukt
133	Gedrukt en ongedrukt
134	Gedrukt en ongedrukt
135	Gedrukt en ongedrukt
136	Gedrukt en ongedrukt
137	Gedrukt en ongedrukt
138	Gedrukt en ongedrukt
139	Gedrukt en ongedrukt
140	Gedrukt en ongedrukt
141	Gedrukt en ongedrukt
142	Gedrukt en ongedrukt
143	Gedrukt en ongedrukt
144	Gedrukt en ongedrukt
145	Gedrukt en ongedrukt
146	Gedrukt en ongedrukt
147	Gedrukt en ongedrukt
148	Gedrukt en ongedrukt
149	Gedrukt en ongedrukt
150	Gedrukt en ongedrukt
151	Gedrukt en ongedrukt
152	Gedrukt en ongedrukt
153	Gedrukt en ongedrukt
154	Gedrukt en ongedrukt
155	Gedrukt en ongedrukt
156	Gedrukt en ongedrukt
157	Gedrukt en ongedrukt
158	Gedrukt en ongedrukt
159	Gedrukt en ongedrukt
160	Gedrukt en ongedrukt
161	Gedrukt en ongedrukt
162	Gedrukt en ongedrukt
163	Gedrukt en ongedrukt
164	Gedrukt en ongedrukt
165	Gedrukt en ongedrukt
166	Gedrukt en ongedrukt
167	Gedrukt en ongedrukt
168	Gedrukt en ongedrukt
169	Gedrukt en ongedrukt
170	Gedrukt en ongedrukt
171	Gedrukt en ongedrukt
172	Gedrukt en ongedrukt
173	Gedrukt en ongedrukt
174	Gedrukt en ongedrukt
175	Gedrukt en ongedrukt
176	Gedrukt en ongedrukt
177	Gedrukt en ongedrukt
178	Gedrukt en ongedrukt
179	Gedrukt en ongedrukt
180	Gedrukt en ongedrukt
181	Gedrukt en ongedrukt
182	Gedrukt en ongedrukt
183	Gedrukt en ongedrukt
184	Gedrukt en ongedrukt
185	Gedrukt en ongedrukt
186	Gedrukt en ongedrukt
187	Gedrukt en ongedrukt
188	Gedrukt en ongedrukt
189	Gedrukt en ongedrukt
190	Gedrukt en ongedrukt
191	Gedrukt en ongedrukt
192	Gedrukt en ongedrukt
193	Gedrukt en ongedrukt
194	Gedrukt en ongedrukt
195	Gedrukt en ongedrukt
196	Gedrukt en ongedrukt
197	Gedrukt en ongedrukt
198	Gedrukt en ongedrukt
199	Gedrukt en ongedrukt
200	Gedrukt en ongedrukt

eredoctoraten

Eredoctores van de Vrije Universiteit

Dr. H. Colijn (†),	20-10-1930, rechtsgeleerdheid
Dr. J. Sybestyén (†),	20-10-1930, godgeleerdheid
Dr. D. Bakker (†),	20-10-1930, godgeleerdheid
Dr. J. C. Rullmann (†),	20-10-1930, godgeleerdheid
Dr. J. J. C. van Dijk (†),	20-10-1938, rechtsgeleerdheid
Prof. dr. Max H. Huber (†),	20-10-1950, rechtsgeleerdheid
Prof. dr. J. Bohatec (†),	20-10-1950, rechtsgeleerdheid
Dr. J. Schouten (†),	20-10-1950, rechtsgeleerdheid
Dr. A. J. van der Merwe (†),	20-10-1952, letteren en wijsbegeerte
Prof. dr. Joh. C. van Rooy †),	20-10-1952, letteren en wijsbegeerte
Prof. dr. E. G. Léonard (†),	20-10-1955, godgeleerdheid
Dr. H. W. Tilanus (†),	20-10-1958, rechtsgeleerdheid
Dr. A. A. L. Rutgers (†),	20-10-1959, rechtsgeleerdheid
Prof. dr. Jacques Ellul,	20-10-1965, rechtsgeleerdheid
Dr. E. Jonckheer,	20-10-1965, rechtsgeleerdheid
Dr. C. Rijnsdorp,	20-10-1965, letteren
Z.K.H. Bernhard, Prins der Nederlanden, Prins van Lippe Biesterfeld,	20-10-1965, economische wetenschappen
Dr. Paul Hoffman (†),	20-10-1965, economische wetenschappen
Dr. Martin Luther King (†),	20-10-1965, sociale wetenschappen
Prof. dr. T. S. G. Mulia (†),	20-10-1966, godgeleerdheid

Dr. M. Ruppert,	20-10-1970, rechtsgeleerdheid
Prof. dr. O. Notohamidjojo,	4- 9-1972, rechtsgeleerdheid
Dr. C. F. B. Naudé,	20-10-1972, godgeleerdheid
Prof. dr. C. F. von Weizsäcker,	20-10-1975, rechtsgeleerdheid
Dr. H. C. Bijvoet,	20-10-1975, wiskunde en natuur- wetenschappen
Dom Helder Pessoa Camara,	20-10-1975, sociale wetenschappen

bestuur vereniging voor wetenschappelijk onderwijs op gereformeerde grondslag

Mr. D. Schut, voorzitter
Mr. P. J. Biesheuvel, secretaris
Drs. G. A. Vette, penningmeester
Ds. K. M. R. van der Beek
Mevrouw J. van Leeuwen
Drs. J. M. Mudde
Ir. C. J. van Zwet
Prof. dr. G. J. Sizoo, erelid
H. van Namen, erelid

universiteitsraad

Voorzitter: Dr. H. J. van Alphen

Secretaris: Mr. J. W. Mekking

LEDEN:

namens het wetenschappelijk personeel:

Drs. R. L. Bergsma

Prof. dr. E. Boeker

Dr. P. Born

Dr. J. Davidse

Drs. M. G. Gerzon

Prof. dr. J. G. Knol

Drs. W. Konijnenberg

Drs. W. Lamberix

Drs. S. J. Noorda

Prof. dr. J. P. Roos

Prof. dr. L. Strengtholt

Dr. A. M. Verschoor

Drs. J. N. Zaal

namens het technisch en administratief personeel:

G. R. Burggraaff

P. C. van Donselaar

E. A. I. M. Evers

T. S. Glastra

J. Knol

Drs. B. v. d. Leest

W. A. de Smit

namens de studenten:

G. de Boer

N. J. M. v. d. Burgt

A. R. Jonkhoff

H. A. M. Klemann

R. L. O. Linschoten

P. R. Luyten

W. A. Merkens

H. G. von Meijenfeldt

W. Reedijk

R. Ruben

Mw. G. Speelman

namens de Vereniging voor wetenschappelijk onderwijs op gereformeerde grondslag:

B. L. de Jong

Drs. S. Hörchner

Mw. drs. J. R. Kraan-Wielenga

Mw. M. E. Kramer-v. d. Zee

(tot 10-4-79)

Prof. dr. H. Mulder

Mw. drs. J. J. T. Omta (v.a. 10-4-79)

Mr. H. A. van Ramshorst

Mr. T. Vroon

college van bestuur

Dr. K. van Nes, voorzitter

Drs. H. J. Brinkman

C. de Niet

Prof. dr. D. M. Schenkeveld, rector magnificus

Prof. dr. T. D. Stahlie

Mr. H. Hoogenkamp, secretaris

college van dekanen

Erelid: Mr. dr. J. Donner

Prof. dr. D. M. Schenkeveld,
voorzitter

Prof. dr. J. Veenhof

Prof. mr. I. A. Diepenhorst

Prof. dr. Chr. L. Rümke

Dr. I. van der Waal

Prof. dr. P. Mullender

Prof. dr. J. Oosterhoff

Prof. dr. J. Blok

Prof. dr. R. J. Planta

Prof. dr. J. R. van der Fliert

Prof. dr. W. H. O. Ernst
(tot 11-04-79)

Prof. dr. H. J. J. Nijkamp
(v.a. 11-04-79)

Prof. dr. J. S. Boersma

Prof. dr. A. H. Bredero

Mw. prof. dr. M. H. Schenkeveld

Dr. A. J. Fry (tot 11-09-78)

Rector Magnificus

Faculteit der Godgeleerdheid

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Faculteit der Geneeskunde

Subfaculteit der Tandheelkunde

Faculteit der Wiskunde en

Natuurwetenschappen

Subfaculteit der Wiskunde

Subfaculteit der Natuurkunde en

Sterrenkunde

Subfaculteit der Scheikunde

Subfaculteit der Geologie en

Fysische Geografie

Subfaculteit der Biologie

Subfaculteit der Biologie

Faculteit der Letteren

Subfaculteit der Geschiedenis

Subfaculteit der Nederlandse Taal- en
Letterkunde

Subfaculteit der Engelse Taal- en
Letterkunde

Prof. dr. H. H. Meier (v.a. 11-09-78)	Subfaculteit der Engelse Taal- en Letterkunde
Prof. dr. H. Linnemann	Faculteit der Economische Wetenschappen
Prof. dr. J. de Wit	Faculteit der Sociale Wetenschappen
Dr. D. Th. Kuiper	Subfaculteit der Sociaal-Culturele Wetenschappen
Prof. dr. J. J. Oostenbrink	Subfaculteit der Politicologie
Prof. dr. H. van Berg	Subfaculteit der Sociologie
Dr. J. M. Schoffeleers	Subfaculteit der Culturele Antropologie en Niet-Westerse Sociologie
Prof. dr. S. D. Fokkema	Subfaculteit der Psychologie
Mw. prof. dr. W. F. van Stegeren	Subfaculteit der Pedagogische en Andragogische Wetenschappen
Dr. A. P. Bos	Centrale Interfaculteit
Prof. dr. G. A. Hoekveld (tot 25-10-78)	Interfaculteit der Aardrijkskunde en Prehistorie
Dr. A. O. Kouwenhoven (v.a. 25-10-78)	Interfaculteit der Aardrijkskunde en Prehistorie
Dr. G. A. de Bruijne	Subfaculteit der Sociale Geografie en Planologie
Prof. dr. A. H. Q. M. Merkies	Interfaculteit der Actuariële Wetenschappen en Econometrie
Prof. dr. R. H. Rozendal, secretaris	Interfaculteit der Lichamelijke Opvoeding
Prof. dr. H. Verheul	Conrector
Prof. dr. E. van Dijk	Conrector
Mw. mr. M. A. Hazelzet-Daniëls	Ambtelijk Secretaris

rectores magnifici

1880 – 1882	Dr. A. Kuyper	1919	Dr. G. H. J. W. J. Geesink
1882	Dr. F. L. Rutgers	1920	Dr. H. H. Kuyper
1883	Dr. Ph. J. Hoedemaker	1921	Dr. R. H. Woltjer
1884	Mr. D. P. D. Fabius	1922	Mr. P. A. Diepenhorst
1885	F. W. J. Dilloo	1923	Dr. C. van Gelderen
1886	Dr. J. Woltjer	1924	Dr. L. Bouman
1887	Jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman	1925	Dr. F. W. Grosheide
1888	Dr. A. Kuyper	1926	Dr. A. Goslinga
1889	Dr. F. L. Rutgers	1927	Dr. A. A. van Schelven
1890	Mr. D. P. D. Fabius	1928	Dr. G. Ch. Aalders
1891	Dr. J. Woltjer	1929	Dr. H. J. Pos
1892	Dr. A. Kuyper	1930	Dr. H. H. Kuyper
1893	Jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman	1931	Dr. H. Dooyeweerd
1894	Dr. F. L. Rutgers	1932	Dr. D. H. Th. Vollenhoven
1895	Mr. D. P. D. Fabius	1933	Mr. V. H. Rutgers
1896	Dr. J. Woltjer	1934	Dr. J. Wille
1897	Dr. G. H. J. W. J. Geesink	1935	Dr. L. van der Horst
1898	Dr. F. L. Rutgers	1936	Dr. J. Waterink
1899	Dr. A. Kuyper	1937	Dr. G. J. Sizoo
1900	Mr. D. P. D. Fabius	1938	Dr. J. F. Koksmas
1901	Dr. J. Woltjer	1939	Dr. A. Sizoo
1902	Dr. G. H. J. W. J. Geesink	1940 – 1942	Mr. V. H. Rutgers
1903	Dr. H. H. Kuyper	1942	Dr. D. Nauta
1904	Dr. H. Bavinck	1943 – 1945	Mr. J. Oranje
1905	P. Biesterveld	1945	Dr. J. Coops
1906	Dr. F. L. Rutgers	1946	Dr. R. H. Woltjer
1907	Mr. D. P. D. Fabius	1947	Mr. P. A. Diepenhorst
1908	Dr. J. Woltjer	1948	Dr. F. W. Grosheide
1909	Dr. G. H. J. W. J. Geesink	1949	Dr. G. Ch. Aalders
1910	Dr. H. H. Kuyper	1950	Dr. H. Dooyeweerd
1911	Dr. H. Bavinck	1951	Dr. D. H. Th. Vollenhoven
1912	Dr. R. H. Woltjer	1952	Dr. G. J. Sizoo
1913	Mr. A. Anema	1953	Dr. J. F. Koksmas
1914	Mr. P. A. Diepenhorst	1954	Dr. J. Waterink
1915	Dr. C. van Gelderen	1955	Dr. D. Nauta
1916	Dr. L. Bouman	1956	Dr. W. H. Gispen
1917	Dr. P. A. E. Sillevius Smit	1957	Dr. G. H. A. Grosheide F.Wzn.
1918	Dr. F. W. Grosheide	1958	Dr. G. C. Berkouwer

1959	Mr. P. J. Verdam	1972 - 1976	Mr. I. A. Diepenhorst
1960	Mr. I. A. Diepenhorst	1976 - 1977	Mr. J. de Ruiter
1961	Dr. H. Smitskamp		(tot 19-12-1977)
1962	Mr. W. F. de Gaay Fortman	1978 - 1979	Dr. D. M. Schenkeveld
1963	Dr. F. de Roos		(vanaf 1-2-1978)
1964	Dr. R. Schippers	1979	Dr. H. Verheul
1965 - 1972	Mr. W. F. de Gaay Fortman		

conrectoren

1965 - 1967	Dr. J. Lever
1965 - 1967	Dr. W. J. Wieringa
1967 - 1976	Dr. G. E. Meuleman
1967 - 1969	Dr. T. D. Stahlie
1969 - 1972	Dr. J. Blok
1972 - 1976	Dr. F. van Faassen
1976 - 1978	Dr. D. M. Schenkeveld
1977 - 1979	Dr. H. Verheul
1978 -	Dr. E. van Dijk
1979 -	Mr. dr. D. C. Mulder

Bestuursverslag van het cursusjaar 1978-1979 Vrije Universiteit

Rede uitgesproken door Dr. K. van Nes, voorzitter van het College van Bestuur, in een bijeenkomst van de Universiteitsraad aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op 3 september 1979

Bestuursverslag van het cursusjaar 1978-1979 Vrije Universiteit

IN

He
uit

Er
alle

Om
jar

lan
stu

stru
stu

al 2
hel

me
ver

Er
der

van
kuu

aan
aan

de
om

aan
bez

Wa
ont

gie,
een

keli
blij

de 2
maa

INLEIDING

Het is de zevende keer dat namens het College van Bestuur verslag wordt uitgebracht over een afgelopen cursusjaar; en voor mij is het de laatste keer — tenslotte is zeven het getal van de volheid.

Er is dit jaar nogal wat gebeurd. Bestuurlijk, vooral landelijk was er van alles aan de orde.

Om maar een paar ingrijpende zaken te noemen: de interne en externe meerjarenafspraken op grond van de zich verder ontwikkelende universitaire en landelijke planning; de evaluatie van de omstreden Wet Universitaire Bestuurshervorming, de plannen van minister Pais om een zgn. twee fasenstructuur voor het Wetenschappelijk Onderwijs in te voeren — stuk voor stuk onderwerpen die spanningen oproepen, en stof deden opwaaien. Al met al zoveel stof dat het niet alleen volstrekt uitgesloten is U een compleet en helder beeld te verschaffen van wat er dit jaar omging, maar dat het ook meer dan ooit moeilijk was een keuze te doen van wat wèl en niet in dit verslag aan de orde moest worden gesteld.

Er is nog veel onzekerheid over de toekomst van het Wetenschappelijk Onderwijs. We zijn nu zo ongeveer halverwege de omschakeling van een periode van overvloed naar een periode van schaarste. Halverwege een ontwenningsskuur dus, en zulke kuren nemen nogal wat tijd. De buikriem is definitief aangelegd, en de procedure ligt gereed om elk jaar de riem een gaatje verder aan te halen. Zo is de situatie, en ik zeg er maar meteen bij: we hebben er de moed niet bij laten zakken. De uitdaging waar ik vorig jaar van sprak om meer werk te doen met evenveel geld is door ons als werkelijkheid aanvaard, en we zijn er met zijn allen — in afwachting van de opstekende bezuinigingsstorm — redelijk in geslaagd koers te houden.

Wat scherp opvalt is dat diverse bestuurlijke initiatieven nauwelijks tot ontplooiing komen. Dat wennen aan de schaarste kost blijkbaar veel energie, en van de daarmee samenhangende onzekerheid over de toekomst gaat een verlamdende werking uit. Nadenken over gewenste toekomstige ontwikkelingen wordt erdoor belemmerd, de hoop op verbetering slinkt, initiatieven blijven uit, verstarring dreigt alom. Alleszins begrijpelijk — enerzijds — dat de zorg voor „overleving van het bestaande” relatief te veel aandacht krijgt; maar als dat gaat leiden tot een verwaarlozing van vernieuwing en van de

noodzakelijke dynamiek in onderwijs- en onderzoekprogramma's past een duidelijke waarschuwing. De universitaire traditie van innovatie is: vernieuwing door groei; we zullen samen moeten leren innovatie door herverdeling tot stand te brengen; en dat zal hoge eisen stellen aan beleidsvorming en bestuurskracht. Kortom, wij zullen er voor moeten zorgen dat niet al onze tijd heengaat met kort-zicht-werk — er zal ruimte moeten blijven voor denken over de toekomst, hoe onzeker we ook zijn ten aanzien van te verwachten overheidsmaatregelen. Dat zal een goed tegenwicht opleveren tegen de matheid en het defaitisme dat overal om zich heengrijpt — ook in de studentenwereld kunnen wij dit constateren — want daar zullen we ons niet aan overgeven.

De initiatieven die er dan toch nog zijn moeten volop de steun krijgen die ze verdienen. Dat dit niet altijd het geval is kan ik illustreren met een voorbeeld op landelijk niveau. Onvoldoende steun is gegeven aan de aanbevelingen van de zgn. Verkenningcommissie Onderwijsresearch, die al in 1976 ideeën heeft geformuleerd voor de uitbouw van onderwijskundig onderzoek in Nederland. Ook het aandringen van de Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid, de R.A.W.B., heeft tot nu toe niets geholpen. Als een stevige aanpak uitblijft zullen de negatieve geluiden, die al ten aanzien van de kwaliteit en de relevantie van dit onderzoek worden gehoord alleen maar aangewakkerd worden, zodat het al bestaande onbehagen als een zichzelf vervullende profetie gaat werken; en dat betekent afbraak.

Kortom, we moeten oppassen voor de boedelbewaarders-mentaliteit. Meer leven in de brouwerij, meer innovatie is naar mijn overtuiging te verwachten als er, hoe beperkt ook, mogelijkheden blijven om initiatieven te belonen. Anders wordt het uitzichtloos.

In dit verband is het wellicht interessant te wijzen op het stimuleringsfonds dat de Minister van Wetenschapsbeleid ter beschikking heeft gekregen. Voor dit jaar is 5 miljoen voor dat fonds uitgetrokken; het bedrag zal jaarlijks oplopen tot 13 miljoen in 1981. In het jaaradvies 1979 van de R.A.W.B., ondertekend door de toenmalige R.A.W.B.-voorzitter Van Trier — enkele maanden voordat hij minister van Wetenschapsbeleid werd — wordt op dit stimuleringsfonds ingegaan. Tussen haakjes: dat is een interessante situatie: de huidige minister heeft zichzelf publiekelijk geadviseerd. Dat advies luidt: gebruik dat geld voor nieuwe — b.v. maatschappelijk relevante — initiatieven, en laat niet het fonds grotendeels besteed worden aan het wegnemen

van knelpunten, die het gevolg zijn van het handhaven van de „nullijn” e.d. In hetzelfde advies wordt geconstateerd dat een correctie nodig is op het in het Algemeen Financieel Schema gepresenteerde toewijzingsmodel voor universitair onderzoek. Dit model zal volgens de R.A.W.B. vooral conserverend werken, als gevolg van het principe van de verdelende rechtvaardigheid. Wat nodig is is een expliciet zwaartepuntbeleid, met een aparte financiering. Te zien dus als een „aparte beloning” voor iets nieuws, zoals ik hierboven bedoelde. Ook binnen de VU zullen we moeten proberen dit principe te volgen.

Zijn er dan geen bijzondere initiatieven binnen de VU te melden? Gelukkig wel. Ik noem er drie. Het eerste is genomen door de Economische faculteit, waar sinds 1 september vorig jaar een universitaire avondopleiding tot het kandidaatsexamen wordt verzorgd. Zestig personen namen aan deze opleiding deel, waarvan vierenvijftig als ingeschreven student en zes ter completering van hun deficiënte vooropleiding (meest wiskunde). Het kandidaatspakket, dat normaal in twee jaar wordt gedoceerd, is gespreid over een periode van vier jaar, gedurende twee avonden per week. Het aantal inschrijvingen voor het komende jaar lijkt zich op hetzelfde niveau te bewegen. Het collegebezoek was goed; de tentamenresultaten doen echter vermoeden dat een aantal studenten het niveau van de studie heeft onderschat. Dit initiatief belooft zichzelf want de studenten tellen mee bij de middelen-toewijzing.

Een tweede initiatief — dat overigens al teruggrijpt op een besluit van enkele jaren geleden — betreft het voornemen om te komen tot een interfaculteit Medisch Biologische Wetenschappen. De voorbereidingscommissie heeft kortgeleden een voortgangsrapport uitgebracht waaruit blijkt dat de Medische faculteit en de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen en ook de deelnemende vakgroepen uit deze faculteiten positief staan tegenover de instelling van zo'n interfaculteit. De effectuering zal nog wel wat voeten in de aarde hebben, maar vermelding van dit moedige initiatief in het bestuursverslag is zeker gerechtvaardigd.

Het derde initiatief — weer iets heel anders — betreft de oprichting van het Contact Christelijke Studiegemeenschap - VU, dat strikt genomen al in het vorige studiejaar tot stand kwam. Deze contactgroep werd opgericht „vanuit het besef dat we als christenen binnen de VU nu meer dan ooit elkaar moeten stimuleren tot het leggen van contacten tussen stafleden en

studenten onderling en tot een wetenschappelijke bezinning op het karakter van christelijke wetenschapsbeoefening en hoger onderwijs". Deze C.C.S.-VU organiseert informele ontmoetingen tussen studenten en docenten en belegt in verschillende faculteiten bijeenkomsten en studiedagen over vragen van wetenschap en geloof.

MEERJARENAFSPRAKEN

In september 1978 heeft de Vrije Universiteit, evenals de meeste andere instellingen voor wetenschappelijk onderwijs in Nederland, een meerjarenafpraak gemaakt met de minister van Onderwijs en Wetenschappen. Deze afspraken zijn verbonden met de personeelsbegrotingen voor de instellingen in de Rijksbegroting 1979 en in het Algemeen Financieel Schema 1980-1983. Het is de bedoeling dat dergelijke afspraken in de komende weken weer tot stand worden gebracht met het oog op de jaren 1980-1984.

In deze afspraken wordt een geplande toewijzing van het personeelsbudget gekoppeld aan een geplande onderwijscapaciteit van de instelling, uitgedrukt in aantallen op te nemen studenten, alsmede een minimum aantal 'meerjaren' wetenschappelijk personeel dat aan onderzoek besteed zal worden. Het beleid voor de planperiode volgens deze afspraken is: 'nullijn' voor de middelentoewijzing, groei van studentenaantallen, handhaving van het onderzoeksvolume, en dus beperking van de onderwijsprogramma's. De afstemming tussen middelentoewijzing en taakstelling richt zich vooral op het wetenschappelijk personeel en op onderwijs en onderzoek. Andere taken en de sector technisch-administratief personeel moeten nog geëxploreerd worden. Buiten de meerjarenafspraken vallen de „Overige Lasten" (het exploitatiebudget voor niet-personele uitgaven) en de investeringen. Beleid en afspraken op meerjarenbasis bevatten dus nog slechts een partiële planning voor het wetenschappelijk onderwijs.

De meerjarenafspraken zijn een resultaat van het planningoverleg tussen minister en instellingen in het Planning Overleg Orgaan (P.O.O.), volgens de regeringsnota „Planning van het Hoger Onderwijs" van mei 1975, behandeld in de Tweede Kamer in 1976. Het verdient de aandacht dat deze structuur — nog — geen grondslag heeft in de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs en dat door de introductie en werkwijze van het planningoverleg in feite de artikelen 97 en 102 van deze wet, betreffende begrotingen en ontwikkelingsplannen, goeddeels buiten werking zijn gesteld. Dit houdt uiteraard ook verband met de uitgavenbeperking die nu reeds bijna een decennium

door achtereenvolgende regeringen ten opzichte van het wetenschappelijk onderwijs wordt toegepast. Die beperking van uitgaven, aanvankelijk 'minder meer', thans 'nullijn' en in bepaalde opzichten 'minlijn', maakt planning urgenter dan ooit, levert — zoals te verwachten — allerlei spanningen op en vraagt dus om een zorgvuldig bestuur door alle betrokkenen. Die zorgvuldigheid is temeer geboden nu er — zoals aangeduid — een juridische 'schemertoestand' bestaat en ontwikkelingsprocessen gaande zijn ten aanzien van planning en besturing van het W.O.systeem. Gezien de grote verantwoordelijkheden en bevoegdheden van minister en departement geldt die eis van zorgvuldigheid minstens zozeer voor die partij als voor de instellingen als andere partij in de afspraken.

Ik wil nog enkele woorden wijden aan het instrument meerjarenaafpraak zelf, onderscheiden van inhoud en functie van de huidige meerjarenafspraken. Dit instrument is nieuw en roept — dus — allerlei vragen op. Het is te beschouwen als een bestuursrechtelijke overeenkomst naar het model van privaatrechtelijke overeenkomsten. Een bestuursrechtelijke overeenkomst moet natuurlijk de wettelijke kaders in acht nemen, waaraan partijen gebonden zijn, bv. de minister aan het begrotingsrecht van de Staten-Generaal, en moet de bevoegdheden en eigen verantwoordelijkheden van partijen respecteren. In principe lijkt het instrument meerjarenaafpraak een interessante en aantrekkelijke innovatie te zijn, ook voor intern gebruik in de universiteit. Waarom?

Het Nederlands wetenschappelijk onderwijs vormt een zeer complex systeem, naast andere (sub)systemen in onze ingewikkelde samenleving. Er is een groot aantal instellingen, met een veelheid van faculteiten en studierichtingen, met een grote verscheidenheid van taken en programma's. Behalve die taken en programma's zijn o.a. studentenaantallen en middelentoewijzingen min of meer zelfstandige variabelen in dat systeem. Vakgroepen, faculteiten, universiteitsbesturen en minister hebben in dat systeem elk eigen bevoegdheden voor besturing ervan. Het systeem kent een sterke mate van decentralisatie. Hoe moeilijk zo'n complex systeem te besturen is, blijkt pas goed als er veranderingen in moeten plaatsvinden, zoals bezuiniging.

De verleiding is groot om dan te centraliseren, bevoegdheden aan de „top” te vergroten en meer zeggenschap te geven aan de centrale overheid, nader: de minister. Gezien de voorstellen betreffende artikel 96ter - 102 van de W.W.O. in het voorontwerp van wet twee-fasenstructuur is de huidige minister van O. en W. vatbaar voor die verleiding. Dat is merkwaardig nu

juist in politiek Nederland het besef lijkt te groeien dat centralisatie, concentratie en uitbreiding van overheidsbevoegdheden evenzeer problemen oproept als oplost.

Meerjarenaafspraken tussen bestuursorganen met ieder eigen verantwoordelijkheden binnen een systeem zijn een instrument om tot afstemming, coördinatie van beleid te komen en aldus gezamenlijk het systeem te besturen, met inbegrip van de veranderingen erin. Op die wijze kan enerzijds het noodzakelijke beleid vorm krijgen, allereerst in planning, en anderzijds het systeem als zodanig in tact gelaten worden. De constructie van het systeem heeft immers haar eigen goede gronden, belichaamt waarden — bv. de academische vrijheid — die bewaring waard zijn.

Meerjarenaafspraken veronderstellen respect — over en weer — voor onderscheiden eigen verantwoordelijkheden en berusten voorts op een streven naar consensus, zoveel als mogelijk en nodig is. Het planningoverleg en de meerjarenaafspraken voor het wetenschappelijk onderwijs lijken daartoe mogelijkheden te bieden, al is de opgave niet gering. Aan dit pleidooi voor de meerjarenaafspraken als bestuursinstrument moet dan, zoals vanzelf spreekt bij afspraken, een beroep verbonden worden op alle partijen om betrouwbaar te zijn en zorgvuldig, ook ten opzichte van elkaar, te handelen. De nieuwe plant „meerjarenafspraak”, zo niet: het stekje, is bepaald nog niet tegen stormen bestand. Als de minister onder druk van de overheidsfinancieringsproblemen, al of niet lukraak, zonder behoorlijk overleg, in strijd met de afspraken handelt, is er storm. De bezuinigingen in het W.O. zijn immers al niet gering: de eerder genoemde verhoging van de „leerlingenschaal”, de drastische reductie van het investeringsbudget, het opnieuw achterwege laten van prijscompensatie in de overige lasten, verlaging van hooglerarenschalen, beperking van het aantal leerstoelen.

Ik voeg hier nog aan toe dat tot nu toe bij de VU meerjarenaafspraken als bestuursinstrument uitsluitend gehanteerd zijn in het verkeer tussen de minister en het universiteitsbestuur. Het is onze bedoeling dat binnenkort ook tussen het universiteitsbestuur en de faculteiten zogenaamde interne meerjarenaafspraken voor de periode 1980 - 84 worden gesloten, als complement op de afspraken met de minister. Met deze interne afspraken kunnen universiteitsbestuur en faculteiten, beide met behoud van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot respectievelijk de middelentoewijzing en het programma-beleid, op langere termijn een duidelijker zicht krijgen op de ontwikkelingen. Knelpunten zullen zodoende tijdig zichtbaar en bespreekbaar worden. De

voorbereiding van deze interne meerjarenafspraken is — in goed overleg met de faculteiten — reeds ver gevorderd.

TWEE-FASENSTRUCTUUR

Ik keer terug naar het probleem van verandering in een complex systeem, en wel aan de hand van het voorontwerp van wet twee-fasenstructuur dat in het afgelopen jaar na de nota Hoger Onderwijs voor Velen op alle bestuursagenda's prijkte. Het is daarbij niet mijn bedoeling te herhalen wat over dat voorontwerp door faculteitsraden en universiteitsraad naar voren is gebracht. Bij het concept-twee-fasenstelsel gaat het niet om verandering van het systeem met behoud van de structuur, zoals bij de bezuiniging volgens de meerjarenafspraken, maar om verandering van een groot deel van die structuur zelf. Dat vereist de grootst mogelijke zorgvuldigheid, waarin totnutoe de huidige minister niet lijkt uit te blinken.

Eventuele invoering van een twee-fasenstelsel is een diepe, revolutionaire ingreep in het Nederlands stelsel van hoger onderwijs. Zo'n ingreep kan alleen weloverwogen, goed doordacht en voorbereid, gedragen door een brede politieke consensus, geleidelijk in een reeks van jaren, in goed overleg plaatsvinden, wil men een redelijke kans op succes hebben en slechts een beperkte hoeveelheid 'brokken' maken. Ministers van onderwijs die voor zo'n ingreep de verantwoordelijkheid dragen, dienen te vermijden als 'brokken-piloot' de geschiedenis in te gaan.

Ter adstructie van het revolutionaire karakter van de ingreep noem ik enkele vragen die nog steeds niet beantwoord zijn. Leidt de politieke en onderwijskundige argumentatie voor het twee-fasenstelsel niet tot introductie van een 'dossierdiploma' aan het eind van de eerste fase? Voor de opstelling van het Academisch Statuut en de constructie van curricula is dit een fundamentele kwestie. Welke — politieke — criteria moeten worden gebruikt bij de beslissingen om voor bepaalde beroepen wel en voor andere geen door de overheid bekostigde opleidingen in de tweede fase te creëren en de capaciteit van die opleidingen vast te stellen? Het gaat niet aan om het antwoord op deze vraag — zoals in het voorontwerp gebeurt — in eerste instantie aan de universitaire wereld toe te schuiven. Wil men ten departemente naast de archiefkamer met herstructureringsvoorstellen volgens de WHWO nog een kamer vullen met voorstellen voor tweede-fase-opleidingen van allerlei studierichtingen? Het beoogde wetsontwerp voor het twee-fasenstelsel zal

van aanzienlijk betere kwaliteit moeten zijn dan het voorontwerp en met langere tijdschalen moeten opereren, om de zgn. herstructureringsimpasse niet nog groter te maken.

Ter voorkoming van eventueel misverstand wil ik aan het voorgaande toevoegen dat — onderwijskundig en politiek gezien — ingrijpende herstructurering van het Nederlands systeem van tertiair onderwijs naar mijn mening noodzakelijk is. Die mening wordt overigens waarschijnlijk niet gedeeld door allen onder mijn gehoor.

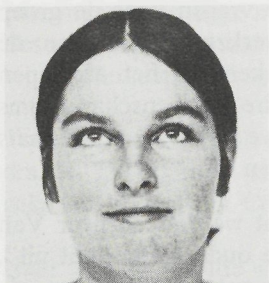
MUTATIES

Een bestuursverslag dient niet alleen aandacht te geven aan bestuurlijke gebeurtenissen, maar ook aan mensen, die de universiteit bevolken: studenten, wetenschappelijke staf en technische en administratieve staf. Als het goed is zal juist die menselijke kant in ons werk — en dus ook in dit verslag over wat er gebeurd is — nadruk moeten krijgen.

In dit verband denken we eerst aan hen die vorig jaar nog in ons midden verkeerden, en die wij nu moeten missen. Ik lees U de namen van hen die ons door de dood zijn ontvallen, en ik verzoek U daarbij op te staan.

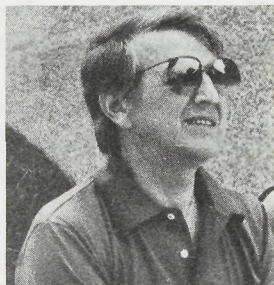
- 09-10-1978 Gesina Hermina Johanna van der Molen, emeritus hoogleraar in het volkenrecht en de leer der internationale betrekkingen
- 26-10-1978 Jacqueline Marie Vesely-Paselková, administratief medewerkster bij de Centrale Bibliotheek
- 13-11-1978 Henriëtte Anna Catharina Wouda-Ostendorf, administratief medewerkster bij de Dienst Personeelszaken
- 16-12-1978 Marius van Beek, tot en met 31 december 1976 wetenschappelijk hoofdmedewerker bij de subfaculteit der Engelse taal- en letterkunde
- 16-02-1979 Maria Johanna Bindervoet, studente in de Nederlandse letteren
- 10-08-1979 Marianne Yvonne van Noort, hoofdinstrctrice bij de subfaculteit Tandheelkunde
- 21-08-1979 Sietze Waterham, tot en met 1 december 1975 administratief medewerker bij de Bibliotheek

Het is een goede regel deze jaarlijkse opsomming sober te houden, en strikt te beperken tot de leden van onze universitaire gemeenschap. Mag ik van-

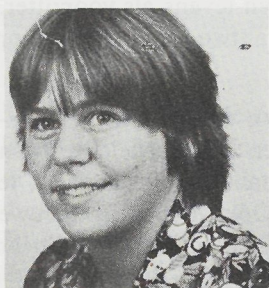

Jacqueline Marie
Vesely-Paselková
1950-1978

*foto niet
beschikbaar*

Marius van Beek
1917-1978

Maria Johanna
Bindervoet
1958-1978

Marianne Yvonne
van Noort
1953-1979

Sietze Waterham
1908-1979

daag daarop een uitzondering maken door in herinnering te roepen wat onze medewerker Gerard Thijs overkwam. Hij is in het kader van een ontwikkelingssamenwerkingsproject voor enkele jaren uitgezonden naar het verre Afrikaanse land, Lesotho. En daar zijn helaas bij een auto-ongeluk, in de maand april, zijn vrouw en zijn jongste kind om het leven gekomen. Niets kan ons scheiden van God — schrijft Paulus aan de Romeinen — dood of leven, machten boven of beneden, niets in de hele schepping zal ons kunnen scheiden van God, Die ons liefheeft in Jezus Christus onze Heer. Wij gedenken hen allen dankbaar en bidden in een kort ogenblik van stilte voor hen die achterbleven.

Ik dank U.

Het is goed in een bestuursverslag eens aandacht te vragen voor de groep personeelsleden, die om medische redenen hun werkzaamheden aan de universiteit voortijdig definitief hebben moeten staken. In het afgelopen cursusjaar betrof dit 10 leden van onze universitaire gemeenschap; soms schuilt daar veel verdriet achter en daarom willen we ook van deze plaats eens uitspreken dat onze beste wensen hen vergezellen.

Toen ik vorig jaar in het bestuursverslag meldde dat we van de heer Van Namen afscheid hadden genomen heb ik gezegd: „de oude garde dunt uit”. Gelukkig is dat niet over de hele linie het geval, want mr. D. Schut, de voorzitter van de Vereniging voor wetenschappelijk onderwijs op gereformeerde grondslag, die al sinds 1956 bestuurslid is en dit jaar aan de beurt van aftreden was, stelde zich voor een nieuwe periode beschikbaar. Op 12 mei werd hij door de Ledenraad herbenoemd als lid, en tevens als voorzitter. De universiteit is hem zeer erkentelijk dat hij de verantwoordelijkheid voor deze functie wil blijven dragen.

In een morgenmiddag te houden openbare vergadering van de Universiteitsraad zullen 18 nieuwe leden worden geïnstalleerd en zal afscheid worden genomen van 21 aftredende leden; er zal dan gelegenheid zijn aandacht te geven aan het werk dat door de raad verricht is. Ook voor deze nieuwe raad is het weer niet gelukt alle zetels bezet te krijgen; momenteel zijn er zelfs 5 vacatures.

Na een korte interim-periode, waarbij prof. Knol fungeerde als voorzitter van de Universiteitsraad, is met ingang van 10 oktober 1978 deze belangrijke functie toevertrouwd aan dr. H. J. van Alphen, de voorzitter van deze vergadering.

Straks zal — zoals bekend — prof. Schenkeveld zijn opvolger, prof. Verheul, als rector installeren. De installatie van prof. Schenkeveld heeft zich indertijd in stilte voltrokken, omdat zijn voorganger prof. De Ruiter halverwege de cursus plotseling minister werd in het kabinet Van Agt. Het ligt op mijn weg nu in 't openbaar namens de hele universitaire gemeenschap hem bijzonder hartelijk te danken voor de wijze waarop hij — na een vliegende start — zijn taak als rector heeft vervuld. De uitdrukking magnificus, die gewoonlijk als „epitheton ornans”, als een versierd bijvoegsel wordt gezien, bleek in zijn geval een correcte weergave van zijn optreden en zijn bijdrage; hij was en is „magnifiek”.

Met ingang van deze maand is als mijn opvolger als lid van het College van Bestuur werkzaam dr. ir. A. W. de Jager, die een cultuurtechnische carrière bij de Heidemaatschappij achter de rug heeft.

Tot voorzitter van dit college is voor het vandaag aanvangende cursusjaar drs. H. J. Brinkman aangewezen, die inmiddels al 7 jaar ervaring heeft als gekozen lid van het College van Bestuur.

Naar aloude traditie vermelden we hier de namen van de hoogleraren en lectoren, die in het verslagjaar onze werkgemeenschap hebben verlaten. Emeritaat is verleend aan: dr. D. C. Renooij, mr. dr. W. F. de Gaay Fortman, dr. G. H. A. Grosheide, dr. W. Metz, dr. L. A. M. Stolte.

Verder hebben de volgende hoogleraren/lectoren onze universiteit verlaten: dr. H. Lademacher, dr. R. J. Scholtmeijer, drs. H. Rodenburg, dr. M. J. Mulder.

Tot hoogleraar of lector — gewoon of buitengewoon — zijn in het afgelopen jaar benoemd:

dr. A. A. I. Holtgreffe, dr. C. Datema, dr. R. H. C. Jansen, mr. N. Keijzer, dr. A. Dees, dr. ir. A. Twijnstra, dr. A. Wessels, mr. J. Borman, dr. F. M. Dieleman, dr. G. van Middelkoop, dr. J. E. van Hinte, dr. G. S. P. Groot, dr. J. Valk, dr. S. Griffioen, dr. J. L. Sellink, dr. K. U. Gäbler.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

In het verslagjaar vond een verdere uitbouw plaats van de twee bestaande, breder opgezette samenwerkingsovereenkomsten met universiteiten in ontwikkelingslanden — het betreft instellingen in Zuidelijk Afrika (Botswana, Lesotho en Swaziland) en in Indonesië (Gadjah Mada in Djokjakarta). Bij de lopende projecten van universitaire ontwikkelingssamenwerking met de derde wereld zijn inmiddels reeds een 11-tal subfaculteiten betrokken; tezamen hebben zij een 20-tal projecten onderhanden.

Dit jaar is de basis gelegd voor een nieuw breder en hecht opgezet samenwerkingsprogramma met de christelijke universiteit Satya Wacana in Salatiga-Midden Java, waarmee al jaren goede contacten bestaan. Het stemt ons dankbaar dat onze Vereniging samen met de Protestantse Zending het

mogelijk maken om deze wederzijds vruchtbare samenwerking uit te bouwen en te verstevigen.

Intern vond een bestuurlijke reorganisatie voor de internationale samenwerking plaats, waardoor duidelijker verantwoordelijkheidslijnen konden worden getrokken. De Commissie Internationale Samenwerking, die jarenlang het proces van beleidsontwikkeling op dit terrein begeleidde werd vervangen door een universiteitsraadscommissie Buitenland Beleid. Het C.v.B. wordt in dit veld van aandacht bijgestaan door facultair samengestelde bestuurscommissies voor de internationale samenwerkingsverbanden.

Bijzondere vermelding verdient voorts het initiatief vanuit het College van Dekanen om binnen de Eeuwfeestviering een Internationaal Wetenschappelijk Congres te houden over de grenzen en mogelijkheden van de wetenschap onder het motto „Concern about Science” — zorg rondom wetenschap. Daarmee wordt wellicht een volgende stap gezet op een vruchtbare en voor het bestaansrecht van de VU zo wezenlijke ontwikkeling om een eigen bijdrage te leveren aan de samenleving en haar fundamentele problemen die steeds duidelijker een wereldomvattende samenhang vertonen.

ONDERZOEK

In de afgelopen jaren hebben de drie letters DNA die tot voor kort slechts voor beoefenaren van de levenswetenschappen iets betekenden voor vele anderen bekendheid verkregen. De publieke opinie werd indertijd wakker geschud door de oproep van een groep vooraanstaande Amerikaanse onderzoekers tot een voorwaardelijk verbod van bepaalde experimenten met erfelijk materiaal, die mogelijkerwijs ziekteverwekkende bacteriën zouden kunnen doen ontstaan. Ook in Nederland vond deze oproep weerklank. Op aanwijzing van de regering stelde de Koninklijke Akademie de Commissie van toezicht op de Genetische Manipulatie in, die naar analogie van de Verenigde Staten richtlijnen instelde voor het recombinant-DNA onderzoek. In Nederland werd aan onze VU-biochemicus prof. Planta als eerste toestemming verleend tot het uitvoeren van experimenten met genetisch materiaal.

De discussie rondom de toelaatbaarheid van dit soort experimenten is gelukkig de laatste tijd in wat rustiger vaarwater gekomen. De gevaren die men aanvankelijk vreesde bleken in werkelijkheid minder reëel te zijn. De richtlijnen als geheel konden dan ook belangrijk versoepeld worden.

Verschillende groepen binnen de VU werken nu in een speciaal hiervoor ingericht laboratorium met genetische manipulatie-technieken; de vakgroep Biochemie, de werkgroep Moleculaire Genetica en de werkgroep Microbiologie zijn hierin actief. Wij achten het geheel terecht dat een techniek, waarmee men zozeer in de basis van alle levensprocessen kan ingrijpen, aan een nauwkeurig en kritisch toezicht is en blijft onderworpen. Wij prijzen ons overigens gelukkig dat deze techniek waarmee onze kennis van fundamentele processen in de levende natuur wordt verdiept, juist aan de VU op velerlei wijze wordt toegepast.

De subfaculteit Tandheelkunde vierde haar tienjarig bestaan en trad daarbij op een geheel eigen wijze naar buiten o.a. met een congres „Tendens” over de structurering van de tandheelkundige gezondheidszorg. Door de discussie over de positie van tandartsen en tandtechnici aan te gaan, en daarbij de laatsten als gesprekspartners er bij te halen werd conflictstof binnen de eigen beroepsorganisatie openlijk aangesneden. Met name de dienstverlening op tandprothetisch gebied en de voorlichting aan gebitsdragers speelden hierbij een grote rol. De levendige discussie, die dit congres opriep, is nog lang niet beëindigd. Voorlichting in de tandartsenwereld kwam ook ter sprake bij de promotie van de heer Eijkman, die in zijn proefschrift over „Tandarts en Patiëntenvoorlichting” constateerde dat er nog heel wat ontbreekt aan de wijze waarop de tandarts zijn patiënt informeert.

Nog meer over voorlichting en openheid van onderzoek. De VU deed het afgelopen jaar mee aan een éénmalig experiment met een kabel TV-uitzending van Radio STAD Amsterdam. Naast de U.v.A. en anderen werd ook de VU de kans geboden via een uitzending van 30 minuten iets van zichzelf te laten zien. Hoewel alles op zeer korte termijn tot stand moest komen slaagde het Audio-visueel Centrum er in met drie korte filmpjes — opgenomen met medewerking van resp. de Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding, de subfaculteit Psychologie en de Hortus — een indruk te geven van de veelkleurige activiteiten die onder de noemer wetenschapsbeoefening aan de VU bedreven worden. De improviserende wijze waarop Radio STAD deze uitzendingen presenteerde onderstreepte extra het heldere karakter van de VU-bijdrage.

BELEIDSRUIMTE ONDERZOEK

Het is nu vijf jaar geleden dat een zgn. Beleidsruimte Onderzoek (BRO) voor de VU werd ingesteld; per jaar komen uit deze ruimte ca. 10 perso-

neelsplaatsen beschikbaar voor nieuwe onderzoekprojecten. Elke vakgroep kan door een project in te dienen meedingen naar het verwerven van één of meer tijdelijke formatieplaatsen uit deze „pot”. De vorig najaar gepubliceerde evaluatie van de BRO gaf een overtuigend positief beeld te zien, met als hoofdpunten:

- een bijdrage aan het stimuleren van onderzoek in het algemeen;
 - een positief effect op de participatie van de VU in de verwerving van ZWO-gelden;
 - een gunstige invloed op het facultaire onderzoekbeleid en op het interdisciplinaire en interfacultaire onderzoek;
 - een stimulans voor de discussies over onderzoek op universitair niveau.
- De DAK-fractie van de Universiteitsraad legde een nota over onderzoekbeleid op het tapijt. Een discussie in de Universiteitsraad over een herziene versie van deze nota gaf aanleiding tot het bijstellen van de BRO-richtlijnen op enkele punten. Maar bij de discussie over de wenselijkheid om de Universiteitsraad sterker te betrekken bij de beslissing over de toewijzingsvoorstellen van de commissie BRO botsten de meningen. Het overleg heeft bepaald niet geleid tot een afweging als „onderzoek bij varkens wint het in de UR van analyse energievoorziening” zoals Ad Valvas ons wilde doen geloven; dit soort beslissingen hoort zeker niet thuis in de Universiteitsraad. Voorts bleef de voorkeur bestaan voor een opzet, waarbij de kwaliteitsbeoordeling van projectvoorstellen aan ervaren onderzoekers wordt overgelaten.

Inmiddels is een voorstel van de PKV-studentenfractie om een student en een TAS-lid aan de commissie toe te voegen bij de Universiteitsraad in behandeling.

HET ACADEMISCH ZIEKENHUIS VAN DE VU

Gezien de nauwe relatie tussen ziekenhuis en universiteit willen we in dit verslag opmerken, dat de gang van zaken bij de geplande uitbouw van het Academisch Ziekenhuis en de daarbij behorende polikliniek ons met toenemende zorg vervult. Toegegeven, het betreft hier een aangelegenheid die in de eerste plaats het ziekenhuis zelf aangaat, met een eigen bestuur, een directie en een competente klinische staf. Maar de verantwoordelijkheid voor de opbouw en instandhouding van een goed functionerende medische faculteit berust bij de universiteit. Al jarenlang bestaat nu de situatie dat de ontwikkeling van deze faculteit wordt belemmerd doordat de nieuwbouw en

verbouw van het A.Z.V.U. daarmee geen gelijke tred weet te houden. Zonder nu alle denkbare deelspecialismen in een academisch ziekenhuis vertegenwoordigd te willen zien, blijft het toch onverteerbaar dat ons Academisch Ziekenhuis op verschillende punten zijn gestelde taken van geavanceerde patiëntenzorg, onderwijs en onderzoek o.a. door het uitblijven van passende ruimtelijke voorzieningen niet of nauwelijks waar kan maken. Nodig is een goede afstemming van de ruimtelijke planning van het ziekenhuis met die van de faculteit; de laatste gecoördineerd met de universitaire planning.

Terzijde zij hierbij opgemerkt dat men er met uitbreiding van de ruimtelijke voorzieningen natuurlijk nog niet is; met name dienen ook de paramedische staven versterkt te worden. Men moet zich nl. realiseren dat de gemiddelde opnameduur weliswaar steeds korter wordt — gelukkige ontwikkeling! — maar dat de behandelingen onevenredig veel arbeidsintensiever worden.

De grote moeilijkheid blijft evenwel dat van universiteitswege geen rechtstreekse druk op dit gebeuren kan worden uitgeoefend en dat de positie van de academische ziekenhuizen ten opzichte van het departement een zwakke is; zwak mede door het uitblijven van duidelijke uitspraken van de zijde van de overheid over de toekomst der academische ziekenhuizen en met name dat van de Vrije Universiteit. De universiteit, en in het bijzonder de medische faculteit, hebben het grootste belang bij de uitbouw van het ziekenhuis — dat immers de werkplaats is voor de klinische wetenschappelijke staf. Zij dienen daarom direct betrokken te worden in het overleg over verbetering en uitbreiding van de huisvesting van de klinische afdelingen. Datzelfde geldt voor het overleg over het belangrijke vraagstuk van het overheidsbeleid met betrekking tot de geplande overgang van de academische ziekenhuizen naar het departement van Volksgezondheid.

Melding kan gemaakt worden van het feit dat in het overleg tussen het bestuur van de Vereniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken en de Vrije Universiteit is overeengekomen de banden tussen Valeriuskliniek en Faculteit der Geneeskunde, resp. A.Z.V.U., binnenkort nauwer aan te halen, waardoor de Valeriuskliniek ook „de jure” de status van academische psychiatrische kliniek zal kunnen gaan krijgen. Wanneer deze kliniek de gewenste uitbreiding tot 180 bedden zal kunnen verwerkelijken valt nog niet te zeggen; in elk geval zal daarbij een beroep worden gedaan op het door de verhuizing van de subfaculteit Scheikunde vrijkomende pand aan de De Lairesestraat.

ABORTUS

Het abortusbeleid van het Academisch Ziekenhuis kwam door een interne controverse in de publiciteit. De gang van zaken rond deze kwestie verdient ook vanuit de universiteit aandacht. Want het mag hier dan, strikt genomen, gaan om een aangelegenheid van het ziekenhuisbestuur, er steekt in wezen een gewichtige vraag van meer algemeen bestuurlijk belang achter, die doorwerkt in de universitaire organisatie. Die vraag is: waar ligt — nu even afgezien van de bevoegdheden van bestuur en directie — uiteindelijk het beslissingsrecht in ethisch gekwalificeerde vraagstukken bij het medisch handelen? Enerzijds leeft de opvatting dat het hoofd van de afdeling — meestal de hoogleraar in een klinisch vak — uiteindelijk beslissen kan over wat door leden van de afdeling al of niet aan ingrepen mag worden verricht; anderzijds kan men het standpunt innemen dat iedere erkende specialist in deze naar zijn eigen overtuiging zou moeten kunnen handelen. Een belangrijk vraagstuk, waar het laatste woord nog niet over gesproken is. Wij zien de verdere ontwikkelingen in deze problematiek met belangstelling tegemoet.

BOUWACTIVITEITEN

Het bedrag dat in de Rijksbegroting 1978 was opgenomen voor de bouw — dertig miljoen — is met ruim twee miljoen overschreden. We hebben goede hoop dat deze overschrijding niet in mindering wordt gebracht van het voor 1979 begrote bedrag.

In oktober 1978 is door het departement van O. en W. voor het eerst een zogenaamd „intentioneel investeringsschema” voor de jaren 1979 - 1983 uitgebracht. Dit schema omvat de financiering van lopende en in voorbereiding zijnde bouwprojecten van de universiteiten. Voor de VU betekende dit in de eerste plaats het groene licht voor het afbouwen van het scheikunde-complex en het zogenaamde Transitorium I in de jaren 1979 en 1980. Verder zijn voor 1981 voorlopig genoteerd de start van de nieuwbouw Tandheelkunde en de dakopbouw Biologie en voor 1982 de dakopbouw Geneeskunde.

Voor het begrotingsjaar 1979 heeft de VU een toewijzing voor de bouw ontvangen van 28.6 miljoen. Voor de plannen die we hebben zouden we best een groter bedrag goed kunnen besteden, maar als we het geheel overzien is er toch geen reden voor ernstige kritiek, want dit bedrag voor de VU is het op één na hoogste op de hele lijst voor bouwgeldtoewijzingen 1979 voor de instellingen van W.O.

De prognose voor de naaste toekomst blijft echter somber, om nog maar niet te spreken van de lange termijn. Gevreesd moet worden dat de uitbouw van onze campus bepaald langzamer tot stand zal komen dan we hebben gepland. Meer zekerheid hierover krijgen we pas als de Rijksbegroting over enkele weken wordt ingediend.

Enige vertraging is opgetreden in de nieuwbouw ten behoeve van het Reken-centrum SARA in de Watergraafsmeer. De verhuizing van het nu nog in ons hoofdgebouw gehuisveste centrum zal nu hopelijk midden 1980 kunnen plaatsvinden.

Aanzienlijke vertraging heeft de afbouw van Transitorium I opgelopen, dat — zoals bekend — voor 70% tijdelijk ter beschikking komt van het VU-ziekenhuis. Den Haag heeft namelijk geen toestemming gegeven het aanvankelijke bestemmingsplan te realiseren, waarbij een aantal ziekenhuisafdelingen in dit gebouw zou moeten worden ondergebracht, in afwachting van het gereedkomen van de nieuwe polikliniek en de uitbreiding van het beddenhuis. Een geheel nieuw plan met veel lagere kosten, is nog niet goedgekeurd, maar er is goede hoop dat nog in 1979 met de afbouw kan worden gestart.

Aan het gereedkomen van de omvangrijke nieuwbouw Scheikunde is in de verslagperiode hard gewerkt. De acute ruimtenood van de subfaculteit Biologie maakte het nodig dat de ter beschikking komende ruimte helaas niet geheel volgens de oorspronkelijke plannen kon worden toegewezen aan degenen aan wie zulks vroeger was toegezegd. Herschikking — die ook weer extra financiële middelen vraagt — bleek hier noodzakelijk. Dit proces dat veel hoor en wederhoor vereist is nog niet geheel beëindigd. Maar de voltooiing van het meer dan 13.000 vierkante meter omvattende gebouw nadert nu gelukkig snel.

De zorgelijke situatie met betrekking tot de nieuwbouw heeft het College van Bestuur ertoe gebracht een stuurgroep Ruimtelijke Verdelingsproblematiek in het leven te roepen. Deze stuurgroep heeft in het verslagjaar veel werk verzet. Er is thans een duidelijk overzicht verkregen, niet alleen van de beschikbare ruimten, maar ook van het ruimtegebruik. En daaruit voortvloeiend een overzicht van de talrijke knelpunten die vele faculteiten belemmeren bij hun inspanningen om onderwijs en onderzoek naar behoren te doen plaatsvinden. In het bijzonder geldt dit uiteraard voor die (sub)facul-

teiten die de laatste jaren een steeds groeiende stroom van studenten te verwerken hebben gekregen.

Ook in het hoofdgebouw bestaat een knellende situatie. In verband met het al vermelde uitstel van de verhuizing van SARA tot medio 1980 kon dit jaar ook daar nog geen soelaas worden geboden. Enige tijdelijke verlichting kon worden verkregen door een barakkencomplex, gesierd met de naam Provisorium III — vroeger woonde de subfaculteit Psychologie daar — ter beschikking te stellen van een aantal kleinere eenheden. Dit oude houten gebouw dreigt hiermee een semi-permanent karakter te krijgen.

Ernstige zorg baart nog steeds de her en der verspreide huisvesting van de jonge, snel uitgegroeide Interfaculteit der Lichamelijke Opvoeding. Net zo zorgelijk is het feit, dat er nog steeds geen duidelijk antwoord valt te geven op de vraag wanneer nu definitief met de nieuwbouw Tandheelkunde kan worden begonnen; deze nieuwbouw is absoluut noodzakelijk, wil men uiteindelijk het aantal toe te laten eerstejaarsstudenten metterdaad tot het gewenste aantal van 90 kunnen verhogen.

Het is misschien ten overvloede, maar ik zeg het nog maar eens duidelijk dat al deze zaken door ons voortdurend en met klem bij het departement aan de orde worden gesteld.

PERSONELE ZAKEN

Bestuurlijk Overleg

Na een stagnatie kwam in het afgelopen cursusjaar het overleg van de minister met de instellingen over personele aangelegenheden gelukkig weer op gang. Daarbij is duidelijk gebleken dat de minister moet woekeren met de tijd die hij beschikbaar heeft voor overleg. Op zichzelf een begrijpelijke zaak; de werksituatie is nu anders dan toen het wetenschappelijk onderwijs werd behartigd door een afzonderlijke staatssecretaris. Met name dit overleg over personeelsaangelegenheden heeft hieronder geleden, vooral omdat ten aanzien van de structuur van het wetenschappelijk corps reeds zolang gewacht wordt op het gereedkomen van nieuwe beleidslijnen. Dat kan niet alleen de minister verweten worden; het treft vooral de Stuurgroep Structuur Wetenschappelijk Corps; het nog steeds niet verschijnen van het van deze stuurgroep te verwachten rapport blokkeert in feite het ontwikkelen van nieuwe beleidslijnen. Zo kon het gebeuren dat de instellingen gezamenlijk, het wachten moe, op een bepaald onderdeel met een concrete beleidssugges-

tie voor de dag kwamen — het betrof hier het onderscheid tussen wetenschappelijke medewerkers en wetenschappelijke ambtenaren, waar de minister niet mee uit de voeten kon.

Wij aarzelen niet de gang van zaken bij het Bestuurlijk Overleg Personeelszaken gedurende het afgelopen jaar frustrerend te noemen. Het is beslist nodig dat minister en departement er voldoende tijd voor vrijmaken en dat het overleg goed wordt afgestemd op andere overlegvormen, met name het Planning Overleg Orgaan. Een lichtpunt is dat deze beide wensen in de tweede helft van het jaar duidelijk aandacht kregen. Te hopen valt dat de nu met de minister gemaakte afspraken over de overlegfrequentie gestand gedaan zullen worden.

Kroondocentenformatiebeleid

De bovengeschetste problematiek had haar weerslag op het beleidsterrein, waarin de minister wél met iets nieuws kwam, nl. het kroondocentenformatiebeleid. De minister besloot een koers in te slaan van het zo mogelijk verkleinen van het aantal kroondocenten door verdubbelingen te elimineren en langdurige vacatures ter discussie te stellen. Deze doelstelling kon door ons gesteund worden. De uitwerking ervan heeft echter nogal wat voeten in de aarde gehad. Werd aanvankelijk een algemene blokkade van vacatures op hoogleraar- en lectorniveau ingesteld — met een mogelijkheid van deblokkade op goede gronden — vervolgens werd overgegaan op een cijfermatige afgrenzing van de blokkeringen, zonder dat over dit cijfermatig kader behoorlijk overleg was gevoerd.

Wij hebben ons bij die stap van de minister ernstig te kort gedaan gevoeld. Toegegeven, voor elke vacature kon deblokkering worden aangevraagd, maar van vrijheid voor een eigen beleid was geen sprake meer. De minister heeft toen de kans gemist om spelregels te ontwerpen, die de universiteiten ruimte zouden bieden zèlf te beslissen over de wijze waarop het aantal kroondocenten in de toekomst zou kunnen worden beperkt.

Op twee punten concentreerde zich onze kritiek: een cijfermatige benadering moet per studierichting worden gehanteerd en niet alleen op — naar onze mening veel te grove — „clusters” van studierichtingen. Aan dit punt is de minister inmiddels onlangs tegemoet gekomen.

Het tweede punt dat ook nu nog onopgelost is, betreft de basisvoorziening van kroondocenten, die nodig is ongeacht aantallen studenten en stafleden.

Dit punt is heel essentieel om gelijkwaardige ontwikkelingsmogelijkheden te bieden aan de universiteiten, in het bijzonder om de kleine niet achter te stellen bij de grotere. Erkend moet worden dat dit een allerm minst eenvoudig aspect is van het kroondocentenbeleid. Willen wij voor 1980 echter goede voortgang maken met het terugdringen van het aantal leerstoelen — een op zichzelf niet onredelijke zaak — dan moet dit punt beter uit de grondverf komen.

Naast het beleid ten aanzien van het aantal leerstoelen zijn het afgelopen jaar ook nieuwe maatregelen bekend geworden met betrekking tot de honorering van hoogleraren. Na een jaar van onzekerheid staan de instellingen voor de taak een nieuwe salarisstructuur voor hoogleraren — overeenkomend met het huidige lectorssalaris — operationeel te maken. Ervaringen daarmee zijn nog nauwelijks opgedaan, zodat nog weinig te zeggen valt over de realiseerbaarheid van deze beleidslijn.

Voorts mag verwacht worden dat vóór het eind van dit kalenderjaar de algemene toekenning van de hoogleraarstitel aan kroondocenten — hoogleraren en lectoren — een feit zal zijn.

Met deze drie maatregelen — aantal, salaris en titel — is dit jaar een nieuwe koers ingeslagen, waarmee wij kunnen instemmen, al zijn vele effecten nog onzeker.

De schets van deze beleidsontwikkelingen dient mee als illustratie van de noodzaak van grondig en regelmatig overleg tussen minister en instellingen. Op het oog simpele maatregelen zijn in hun verwerkelijking gecompliceerd en moeizaam te hanteren, niet in het minst omdat het personele maatregelen zijn, voor de belangrijkste categorie van de universitaire bemanning.

Nu ik het over leerstoelen heb wil ik terloops nog een nieuw verschijnsel aan dit firmament signaleren. Het Bestuur van de Vereniging heeft n.l. in het verslagjaar voor het eerst in twee gevallen aan bepaalde, niet met de VU gelieerde organen toegestaan een zogenaamde bijzondere leerstoel in te stellen en daarop een hoogleraar te benoemen. Een bijzondere hoogleraar onderscheidt zich van de gewone en buitengewone hoogleraar doordat hij wordt gesalarieerd door de benoemende instantie, en dat is in dit geval dus niet de Vereniging. Bijzondere docenten hebben verder in het algemeen hun

hoofd
sor d
door
J. va
benoe
fysica
Naast
een d
leerst
beleid
aanta

Perso
Vorig
begele
een c
beoor
de U
const
eenste
gespre
dient
overle
duurt

Socia
Eind
versla
in Ne
samer
allerw
dat h
goede
maand

Onder
In het

hoofdwerkkring elders, net als buitengewone docenten. Het betreft professor dr. H. M. Pinedo, die klinische oncologie gaat doceren en benoemd is door de Vereniging Het Nederlands Kankerinstituut en professor dr. M. J. van der Wiel, die atoom- en molecuulfysica als leeropdracht heeft en benoemd is door de Stichting tot Bevordering van de Atoom- en Molecuulfysica.

Naast deze twee benoemingen van bijzondere docenten is momenteel nog een drietal aanvragen in behandeling voor de vestiging van een bijzondere leerstoel. Het zou mij — gezien het eerder vermelde restrictieve leerstoelenbeleid van de overheid — niet verbazen als in de eerstvolgende jaren het aantal bijzondere hoogleraren nog zal blijven groeien.

Personeelsbeoordeling

Vorig jaar hebben wij gerapporteerd dat de Adviescommissie Personeelsbegeleiding (A.C.P.), na jarenlange voorbereiding in een afsluitend rapport een definitief voorstel had ingediend voor een systematische personeelsbeoordeling. Dit voorstel is in het verslagjaar aan de vakorganisaties en aan de Universiteitsraad voorgelegd. Van beide kanten ontmoette het voorstel constructieve reacties en een positieve benadering. Er is nu volledige overeenstemming voor het toepassen van het beoordelingssysteem bereikt; afgesproken is dat na 1 jaar een evaluatie zal plaats vinden. Vanaf 1 mei 1979 dient over de gehele linie het nieuwe systeem te worden toegepast. Het overleg over richtlijnen voor de beoordeling van medewerkers in topfuncties duurt nog voort.

Sociaal Jaarverslag

Eind vorig jaar is voor het eerst het jaarlijks uit te brengen Sociaal Jaarverslag-VU verschenen. Iets bijzonders is dat de VU als eerste universiteit in Nederland erin slaagde zulk een verslag het daglicht te doen zien. De samenstellers uit de dienst PZ hebben eer van hun werk ondervonden: allerwege werd dit verslag gunstig, zo niet enthousiast ontvangen. We weten dat het nog niet volmaakt is, maar het is wel een belangrijke stap in de goede richting. De bedoeling is dat het Sociaal Jaarverslag - VU 1978 deze maand verschijnt.

Ondernemingsraad ziekenhuis

In het verslagjaar is na jarenlange voorbereiding de beslissing gevallen over

de installatie van een Ondernemingsraad bij het A.Z.V.U. Zoals bekend bestaat sinds jaar en dag een Commissie van Overleg; deze commissie is het reglementaire adviesorgaan van de Vereniging voor wetenschappelijk onderwijs op gereformeerde grondslag, waarin universiteit en ziekenhuis samen met de vakbonden overleggen over rechtspositionele aangelegenheden.

Gezien de bestaande wettelijke bepalingen voor een Ondernemingsraad, en gezien het feit dat een gelijke rechtsbedeling voor ziekenhuis en universiteit als noodzaak wordt gezien, was een nadere afspraak nodig om strijdigheid te voorkomen tussen besluiten van de Ondernemingsraad en uitspraken van de Commissie van Overleg.

Naar wij vernemen is — na grondig wederzijds beraad — een werkbare constructie verkregen door met de vakbonden het volgende af te spreken. Het Bestuur van de Vereniging zal het personeelsreglement — zoals dit thans luidt dan wel in de toekomst zal luiden — beschouwen als ware het een collectieve arbeidsovereenkomst. Wij hopen dat deze afspraak in de praktijk zal blijken te leiden tot een goed samenspel van Ondernemingsraad en Commissie van Overleg.

Regeling inzage persoonsdossiers

Om tegemoet te komen aan wensen vanuit de Commissie Personele Zaken van de Universiteitsraad en de Commissie van Overleg is besloten aan personeelsleden, die dat wensen, inzage toe te staan in hun eigen persoonsdossiers. Deze persoonsdossiers bevatten alle officiële documenten die betrekking hebben op rechtspositie. Terwille van de „privacy”-bescherming wordt een uitzondering gemaakt voor stukken waarin ook gegevens over anderen zijn vermeld, althans voor het deel dat daarop betrekking heeft.

Het besluit geldt vanaf vandaag en heeft ook betrekking op het ziekenhuis. Voor de goede orde vermeld ik nog, dat voor persoonsbeoordelingen al sinds jaren de regel geldt dat deze aan betrokkenen ter kennisneming worden voorgelegd en met hen worden besproken.

Bezetting van het hoofdgebouw

De behandeling van de nota „Hoger onderwijs voor velen” van minister Pais in de Tweede Kamer op 27 november vorig jaar was voor grote groepen studenten reden om tot spectaculaire acties over te gaan. In bijna alle universiteitssteden vonden bezettingen plaats; ook de VU ontkwam er niet aan — een werkverhinderende bezetting van het hoofdgebouw vond plaats.

De acties waren vooral gericht tegen het door de minister in de nota geuite voornemen om de cursusduur voor het doctoraal examen van vijf naar vier jaar terug te brengen.

Het College van Bestuur heeft uitvoerig enkele keren met een delegatie van de bezetters gesproken. Daarbij bleek dat de bezetters een werkverhinderende bezetting — ook als die niet gericht is tegen de eigen universiteit maar tegen „Den Haag” — als een democratisch middel beschouwen. In hun visie paste het dan ook dat alleen degenen, die door het plaatsen van hun handtekening zouden instemmen met hun eisen, tot het bezette gebouw zouden worden toegelaten. Wie zo'n handtekening niet wilde zetten, moest daar de consequenties dan maar van dragen. De slogan was: „Wie het niet met ons eens is, komt er niet in.”

Het College van Bestuur heeft in de genoemde gesprekken met de bezetters eerst goed geluisterd en daarna met overtuiging de bezetting ten scherpste afgekeurd en de bezetters dringend te verstaan gegeven om in ieder geval niemand te verhinderen zijn werk te doen. Dit verzoek is door de bezetters bij het eerste gesprek in overweging genomen, maar — naar ons in de betreffende woensdagnacht werd meegedeeld — in een tweede gesprek afgewezen. De bezetting werd overigens, spoedig daarna, volgens plan beëindigd.

STUDENTENVOORZIENINGEN

Het feit dat de studentenhuysvesting van het departement van Onderwijs en Wetenschappen is overgeheveld naar Volkshuysvesting en Ruimtelijke Ordening verhindert ons niet als universiteitsbestuur ons dit deel van het pakket welzijnsvoorzieningen voor studenten tot een blijvende zorg te rekenen. Oplossingen voor de kamernood zijn in Amsterdam en omgeving uiterst moeilijk te vinden. Omdat studenten in de samenleving tot de sociaal zwakkere groepen behoren, blijft bijzondere aandacht nodig.

De praktijk heeft geleerd dat de grootste „kamernood” optreedt in de periode van augustus tot eind december. In die tijd blijkt nl. het aantal studiestakers, in het bijzonder onder de eerstejaars, relatief groot. De laatste jaren hebben we enig soelaas kunnen bieden door — met toestemming van gemeentelijke autoriteiten — in een leegstaande barak tijdelijk ca. 40 studenten onder te brengen. Dit jaar zijn we er opnieuw in geslaagd de Stichting Studenten-

huisvesting te helpen door in een leegstaand universiteitsgebouw voor maximaal een veertigtal studenten een noodvoorziening te treffen; een andere groep studenten zal tijdelijk in hotels kunnen worden ondergebracht.

Helaas valt geen ontwikkeling te melden op het gebied van de studenten-gezondheidszorg. Wij gaan er in Nederland prat op dat we een uitstekende moderne sociale wetgeving hebben. Dat er nog steeds geen behoorlijke landelijke regeling voor de studentengezondheidszorg bestaat, wil ik nog eens als een ernstig hiaat in onze sociale wetgeving signaleren. Het is niet verantwoord nog langer te wachten op het tot stand komen van een nieuwe wijze van studiefinanciering. Zo spoedig mogelijk dient voor de studenten een weg te worden geopend om hun geneeskundige en tandheelkundige verzorging betaalbaar te maken — bijvoorbeeld door het verplicht stellen van toetreding tot een ziekenfonds tegen een gereduceerd tarief. In West-Duitsland is zulk een voorziening kortgeleden tot stand gekomen, terwijl ook de commissie studentenvoorzieningen van de Academische Raad dit idee onlangs heeft bepleit.

DIVERSEN

- De medio 1978 ingestelde Dienst voor Veiligheid en Milieu kreeg in het verslagjaar verder vorm. Terwijl bij de instelling van de dienst de zorg voor stralings- en bedrijfsveiligheid in één organisatorische eenheid werd ondergebracht, is de staf dit jaar uitgebreid met een functionaris die chemische-toxicologische deskundigheid inbrengt, en die zich tevens met milieuproblemen bezighoudt.

De in februari uitgebrachte informatieve voortgangsnota veiligheids- en milieu-zorg is gunstig ontvangen. Door zulke periodieke rapportage en ook anderszins fungeert de dienst binnen de VU tevens als stimulerend orgaan voor de bezinning op de zorg voor veiligheid, arbeidsomstandigheden en milieu. Om die zorg passende inhoud te geven is allerwege medewerking nodig van de leden van de universitaire gemeenschap.

- Als het bericht juist is dat de landelijke campagne om 5% energie te besparen mislukt is, dan ligt dat niet aan de VU. Want onze commissie Grondstoffen- en Energiebeheer heeft voorspeld dat de VU die 5% nog dit jaar zonder meer zal halen; in 1980 zou een energiebesparing van meer dan 10% een reële mogelijkheid zijn. Om dat te bereiken

zouden we niet eens echt behoeven te bezuinigen, maar moeten we gewoon ophouden met overdadig gebruik van warmte en licht; kortom: stoppen met verspillen.

We gebruiken op de VU, zegt dezelfde commissie, méér dan we werkelijk nodig hebben: jaarlijks ruim 1,5 miljoen kWh electriciteit en 2 miljoen m³ gas. Niet alleen is dat uit een oogpunt van onze verantwoordelijkheid voor ons omspringen met natuurlijke hulpbronnen ontoelaatbaar, maar de VU kan zich de kosten ook niet meer veroorloven. Op grond van een vorige maand door de genoemde commissie aan het College van Bestuur uitgebracht rapport is reeds een aantal maatregelen in de beheerssfeer genomen. Dat het ons ernst is om aan de VU tot een verantwoord energie- en grondstoffengebruik te komen zal in de komende tijd moeten blijken. Binnenkort start een omvangrijke interne publiciteitscampagne, niet alleen om informatie te verschaffen, maar vooral om de actieve medewerking te vragen van alle leden van de universitaire gemeenschap. Net als thuis moeten we ook op het werk proberen om alleen te gebruiken wat echt nodig is.

- De op een breed front ingezette ontwikkeling van het bestuurlijk gebruik van de computer — in het hedendaags jargon: de ontwikkeling van bestuurlijke informatiesystemen — vond goede voortgang. Daarbij kreeg bijzondere aandacht de bescherming van de persoonlijke levenssfeer — vaak aangeduid als „privacy”. Belangrijk in dit verband is de instelling, rond de jaarwisseling, van de zogenaamde Registratieadviesraad, waarin belanghebbende groeperingen van de VU zo goed mogelijk zijn vertegenwoordigd. Deze raad heeft mee tot taak gekregen regels te formuleren, die bij het ontwikkelen en het hanteren van informatiesystemen moeten worden aangehouden met het oog op de bescherming van de in die systemen opgenomen persoonsgegevens. Wij hebben een onafhankelijke „buitenstaander”, mr. C. Maas bereid gevonden het voorzitterschap van deze belangrijke raad op zich te nemen.

In dit verband vermelden we dat het gelukt is op het daarvoor geplande tijdstip — januari 1979 — een nieuw salarissysteem in gebruik te nemen, met relatief weinig kinderziekten; met een woord van waardering voor allen die zich ingespannen hebben deze karwei op tijd klaar te krijgen.

- In januari van dit jaar is door het College van Bestuur een werkgroep ingesteld om een advies uit te brengen over een in te richten kindercrèche. Om inzicht te krijgen in de behoefte aan kinderopvang in de komende vijf jaren is een enquête opgezet, waarvan de uitslag binnenkort bekend zal zijn.

Daarnaast is de werkgroep er — in overleg met het College van Bestuur — al snel in geslaagd de meest geschikte plaats te bepalen voor een kinderverblijf; maar jammer genoeg zal op die plaats niet zonder meer een kinderopvang kunnen worden gerealiseerd. De stand van zaken kan als volgt worden gekarakteriseerd: als de belangstelling voor de crèche inderdaad zo groot blijkt als men nu verwacht, en als de financiering bevredigend kan worden geregeld, dan zal daarna nog het nodige werk verricht moeten worden om de kinderopvang werkelijk van de grond te krijgen, waarbij medewerking van de gemeente Amsterdam onontbeerlijk is.

Voorlopig is het wachten op de uitslag van de enquête en daarna op het eindrapport van de werkgroep.

- De zorg voor gehandicapte medewerkers en studenten aan de VU is in het afgelopen jaar in een belangrijke fase gekomen. De werkgroep „Voorzieningen Gehandicapten Vrije Universiteit” heeft in mei het College van Bestuur een rapport overhandigd met betrekking tot de toegankelijkheid der VU-gebouwen voor gehandicapten. De VU is wellicht met dit rapport koploper ten opzichte van de andere instellingen voor wetenschappelijk onderwijs in Nederland.

De voorgestelde voorzieningen vergen bij elkaar een bedrag van ruim vier miljoen gulden, een heel bedrag al mogen we daar volgens het rapport ook een kleine vijftien jaar over doen. Maar dan dienen volgens de werkgroep alle voorzieningen te zijn gerealiseerd.

- Twee jaar geleden heb ik van deze plaats de suggestie gedaan: schep meer arbeidsplaatsen door verlaging van salarissen — vooral de hoge. Het later gepresenteerde zogenaamde „Meer-Mans-Project” heeft het langs de bestuurlijke lijn niet gehaald, maar ik kan U vandaag wel iets nieuws melden. Er is een werkeenheid aan de VU waar een aantal medewerkers zich bereid toonde 10% van hun salaris af te zonderen om zodoende ruimte te scheppen voor het aantrekken van een medewerker meer. Het is nog niet veel, maar wie weet is dit „het wolkje als eens

mans hand" dat Elia zag, en dat zich ontwikkelde tot een geweldige en weldadige bui. Binnen de calvinistische traditie staat het arbeidsethos zeer hoog aangeschreven. Wat mij betreft loopt de VU voorop met deze wijze van bevorderen van werkgelegenheid door salarisvermindering.

- De positie van het Pedagogisch Seminarium — indertijd opgericht door prof. Waterink — en in het bijzonder de relatie tot de Vrije Universiteit is in het verslagjaar verhelderend vastgelegd door het seminarie onder te brengen in een stichting, waarvan grondslag en doelstelling overeenkomen met die van de Vereniging en VU. Tot directeur-studiecoördinator van het seminarie is benoemd de heer T. M. Kroon.

In de stichtingsacte is vastgelegd dat twee bestuursleden worden aangewezen door het College van Bestuur van de VU, en dat de overige leden van het bestuur worden aangewezen door resp. het Christelijk Pedagogisch Studiecentrum, de Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs, het Hoofdbestuur van de Protestants Christelijke Onderwijsvakorganisatie en door het Bestuur van de Vereniging van Docenten aan Christelijke Opleidingsinstituten voor Onderwijsgevendens.

We kunnen zeggen dat het seminarie in zijn nieuwe structuur floreert — meer dan 500 studenten — en dat de verjongde leiding zich inspanst om enerzijds de kwaliteit van het geleverde werk (nog verder) op te voeren en anderzijds een verdere differentiatie in de opleiding aan te brengen. Zo zal met ingang van de nieuwe cursus naast de bestaande M.O.-B.-opleiding voor het reguliere onderwijs een nieuwe M.O.-B.-opleiding starten voor het speciale onderwijs — voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden en het inrichtingswerk.

- Het blijkt nog steeds een moeilijke opgave — ook nu er zo'n ruime arbeidsmarkt is — om ontstane vacatures goed vervuld te krijgen. Dat geldt niet alleen voor het wetenschappelijk personeel, maar vrijwel over de hele linie. Een sprekend voorbeeld daarvan zijn de nieuw te benoemen kroondocenten, hoogleraren en lectoren. Het aantal buitenlandse hoogleraren aan de VU is de laatste jaren sterk toegenomen. Daar treuren we niet om, omdat ook dit de veelkleurigheid ten goede komt, maar het is toch blijkbaar zo dat binnen de Nederlandse grenzen geen geschikte gegadigden voorhanden zijn. De aandacht voor het opleiden van opvolgers — één van de facetten m.i. van de universitaire taak om de wetenschap en de instelling in stand te houden — krijgt niet altijd

genoeg en niet altijd tijdig aandacht. Scholing en opleiding blijken onvoldoende afgestemd op de toekomstige behoefte. Daar komt nog bij dat „de bekende immobiliteit van de wetenschapper” een sterk remmende invloed uitoefent op het vervullen van vacatures.

EEUWFEEST

Op 3 februari van dit jaar vierde de Vereniging waarvan de VU uitgaat, het 100-jarig bestaan. Bijna 2000 mensen, uit alle streken van 't land, kwamen bij elkaar om het eeuwfeest te vieren. Het werd een geanimeerde bijeenkomst; één van de hoogtepunten vormde de aanbieding van het gedenkboek „Een blinkend spoor”.

De commissie Eeuwfeest heeft het programma voor de komende VU-feestelijkheden praktisch rond. Gestreefd is naar een goed evenwicht tussen optreden naar buiten — laten zien wat de VU bedoelde, is en wil zijn — en het feestvieren naar binnen. In totaal staan een kleine 50 projecten op stapel. Omdat lang niet alle geplande activiteiten voor financiering uit de rijkssubsidie in aanmerking komen zijn wij bezig een fonds te vormen uit bijdragen van goede relaties, waaronder het bedrijfsleven. Afhankelijk van het resultaat moet nog worden beoordeeld of wellicht enkele projecten iets moeten worden versmald, zonder overigens het karakter ervan aan te tasten. Zeker is nu dat de plechtige academische zitting op de 100e verjaardag van de VU — 20 oktober 1980 — zal plaatsvinden in de Nieuwe Kerk op de Dam; dezelfde plaats waar dr. Abraham Kuiper de universiteit opende met de rede „Souvereiniteit in eigen kring”.

Het programma vermeldt verder de verschijning van een negental boeken en geschriften, zeven te houden congressen, tien in te richten tentoonstellingen en verder sportieve en culturele evenementen; dat alles gespreid in de tijd tussen 20 oktober 1979 en 1 januari 1981.

Op 22 oktober a.s. zal de eeuwfeestviering beginnen met het planten van een boom op de campus en het hijsen van de eeuwfeestvlag. Ik meld verder dat van de PTT onlangs bericht is ontvangen dat gunstig is beslist op ons verzoek om najaar 1980 een VU-postzegel uit te geven, en dat het ministerie van C.R.M. bereid bleek een subsidie te verlenen voor het componeren van een muziekstuk, uit te voeren door VU-koor en -orkest.

Het feit dat nu reeds tegen de 200 mensen enthousiast met de voorbereidingen bezig zijn rechtvaardigt de verwachting dat het eeuwfeest goede kans van slagen heeft en een veelkleurigheid zal tonen, die een goede afspiegeling is van onze gevarieerde VU-gemeenschap.

ADDENDUM BIJ BESTUURSVERSLAG CURSUS 1978/1979 VU

SAMENSPEL

Ik kom tot een deel van mijn toespraak waarvoor de verantwoordelijkheid niet ligt bij het College van Bestuur, maar waarvoor ik alleen verantwoordelijk ben. Mijn collega's hebben mij namelijk gevraagd en toevertrouwd om uit mijn ervaring een persoonlijk woord aan dit verslag toe te voegen en ik heb gezegd dat te willen proberen. Iets wat ik op het hart heb en wat ik kwijt wil als eigen visie, mee gebaseerd op 25-jarige ervaring binnen de VU-gemeenschap: 6 jaar als student in de chemie in de 30-er jaren en vanaf 1960 19 jaar als bestuurder — eerst als curator en tenslotte 7 jaar als voorzitter van het College van Bestuur.

Mijn verhaal mag een ongedocumenteerde improvisatie heten. Het is het lot van een bestuurder, dat hij zich moet wagen op gebieden die hij niet voldoende beheerst.

Als thema heb ik naar iets gezocht dat als tegenwicht kan dienen tegen de zorgen waarin we leven — de misère in de economische situatie en de dreiging van verstarring door te ver doorgevoerde planning. Iedereen doet ernstig en bezorgd, daar moet iets opgewekts tegenover staan. Als tegenwicht tegen die zorgen vraag ik aandacht voor het „spel-element” in ons werk — in de wereld van de wetenschap, in de universiteit met faculteiten en vakgroepen, en in het sturen van het geheel. Aandacht voor het met ernst bedreven spel, zoals we dat allemaal wel kennen van kinderen en kunstenaars, en dat het menselijke in ons werk onderstreept. Bij het spel heb je tijd voor elkaar en is er ruimte voor wat menselijke warmte. Want spel voltrekt zich boven en buiten de ernstige sfeer van het nuchtere leven met zijn materiële zorgen.

In zijn al 40 jaar geleden verschenen boek *Homo Ludens* heeft Huizinga dat „spel-element” meesterlijk vertolkt. En in de 15 jaar dat ik wetenschap-

pelijk onderzoek heb gedaan — meer dan 20 jaar geleden — zijn mijn ogen voor dat „spel-element” in leven en werken voor goed open gegaan. Een pleidooi voor het samenspel mag mijn verhaal heten — een aanmoediging tot opgewekte ernst. Hoewel Huizinga, naar mijn gevoelen, het spel-element te sterk koppelt aan het middeleeuwse ridderspel acht hij — m.i. geheel terecht — in het begrippenpaar spel/ernst de positieve term het spel en de ernst de negatieve. Spel is van hoger orde, want ernst tracht spel uit te sluiten, maar spel kan zeer wel de ernst omsluiten.

Het spel in de wetenschap

Er is een tijd geweest dat de beoefening van de wetenschap een privilege was van de onbezorgden. Die tijd is lang voorbij. Nog wordt wel de beoefenaar van de wetenschap als een uitzonderlijk wezen gezien, verheven boven het gros van zijn medemensen; maar ook dat gevoel is aan het uitsterven. In de wetenschappelijke wereld kent men de eigen kringen van ingewijden, de gesloten groepen van wetenschappers die binnen hun domein een verzameling afspraken gemaakt hebben. Een soort spelgemeenschap met een eigen speelruimte, en eigen spelregels. Inclusief — ronduit gezegd — zijn mysterieuze kanten; de wetenschapsbeoefening blijft vervuld van haar eigen geheim; heeft in haar creatieve trek veel met de kunst gemeen; de beoefening eist een eigen spelgemeenschap, die zich in haar mysterie verschanst.

Kun je dan aan een wetenschap zo maar een spelkarakter toekennen, b.v. omdat een essentiële voorwaarde en kenmerk van het spel de „speelruimte” is; de opzettelijk afgegrensde kring, waarbinnen de spelhandeling verloopt en de spelregels gelden? Huizinga wijst die gedachte nogal gedecideerd af op grond van de overweging dat voor een kwalificatie als „spel” nog meer nodig is dan enkel de speelruimte. Het spel is tijdelijk, zegt hij, het loopt af en het heeft geen eigen doel buiten zichzelf; het wordt gedragen door een bewustzijn van blijde verpozing buiten de eisen van het gewone leven. En dit alles geldt van de wetenschap niet zomaar. Dit mag dan zo zijn maar de historicus Huizinga kiest dan te gedecideerd voor de continuïteit als kenmerk van de wetenschap en hij geeft te weinig ruimte aan de dynamiek erin. En juist die dynamiek spreekt mij als chemicus veel meer aan, wellicht omdat de chemie een vak is waarin nog steeds grandioze en in de cultuur ingrijpende ontdekkingen worden gedaan. Want wetenschap mag dan geen spel zijn, binnen haar eigen, door methodiek en regels gesloten territoire „speelt” de wetenschapper wel degelijk. Dat „spelen” in zijn vak is niet het

enige. Het spel-element komt ook tot uiting in het wedstrijd karakter, dat inherent is aan het bedrijven van wetenschap. Op de voorgrond staan het streven om de anderen voor te zijn met een ontdekking — ik heb dat in de 15 jaar dat ik onderzoek verrichtte ook geregeld ervaren — en de speelse woordenstrijd om bewijzen te zoeken of te ontzenuwen. Ik heb gezien hoe de strenge eisen van de exactheid, die hoe langer hoe meer de wetenschap gaan beheersen, die spelhouding aantasten, zodat de ontwikkeling van de wetenschap zelf het spel-element dreigt te verdringen.

Ook in de wetenschap is het denkbeeld van de edele strijd de krachtigste impuls voor de ontwikkeling. Laten varen van de spelhouding betekent bederf. Ik vrees dat de ruimte voor dit „spel” binnen de universiteit nog steeds aan het afnemen is. We zullen die ruimte weer moeten scheppen om tot de hoogste ontplooiing te komen; voor kwaliteit en stijl is het edele spel onmisbaar. Spel vooral opgevat als „samenspel”. Dat de één tot een goede verliezer maakt en de ander tot de man die de zegepraal over de tegenstander gering acht. Een „samenspel” dat het polemisch element in de wetenschap weer op zijn plaats zet. Herleving van het spel-element maakt dat je niet meer de verwoede verdediger bent van het eigen territorium en dat je niet meer ondergaat in ernst. We kunnen er dan samen weer plezier in krijgen. Een restauratie van het spel-element zal tenminste een stimulans zijn voor de creatieve taak, die de universiteit van nature bezit en tegelijkertijd het onderlinge contact kunnen bevorderen.

Over het samenspel tussen disciplines

In de loop van eeuwen heeft de wetenschap zichzelf in disciplines verdeeld. De hieruit volgende verdeling in faculteiten ligt niet alleen vast in wet en reglement, maar is ook nog verder geconsolideerd door de democratisering en door de beheerstechnische systemen van planning en middelenverdeling. Het professioneel karakter van het werk vraagt voor de faculteiten een hoge mate van autonomie. Zulke autonome eenheden — zo weten we uit de organisatie-leer — bezitten een ingebouwde starheid en neigen tot „handhaven van de status quo”. En die autonome eenheden leven dan onderling op zijn best nog in „vreedzame co-existentie”. Wederzijdse bemoeienis is er alleen als het niet anders kan; de grenzen worden ontzien uit een soort zelfbehoud, de opsplitsing in disciplines wordt steeds definitiever en het

pelijk onderzoek heb gedaan — meer dan 20 jaar geleden — zijn mijn ogen voor dat „spel-element” in leven en werken voor goed open gegaan. Een pleidooi voor het samenspel mag mijn verhaal heten — een aanmoediging tot opgewekte ernst. Hoewel Huizinga, naar mijn gevoelen, het spel-element te sterk koppelt aan het middeleeuwse ridderspel acht hij — m.i. geheel terecht — in het begrippenpaar spel/ernst de positieve term het spel en de ernst de negatieve. Spel is van hoger orde, want ernst tracht spel uit te sluiten, maar spel kan zeer wel de ernst omsluiten.

Het spel in de wetenschap

Er is een tijd geweest dat de beoefening van de wetenschap een privilege was van de onbezorgden. Die tijd is lang voorbij. Nog wordt wel de beoefenaar van de wetenschap als een uitzonderlijk wezen gezien, verheven boven het gros van zijn medemensen; maar ook dat gevoel is aan het uitsterven. In de wetenschappelijke wereld kent men de eigen kringen van ingewijden, de gesloten groepen van wetenschappers die binnen hun domein een verzameling afspraken gemaakt hebben. Een soort spelgemeenschap met een eigen speelruimte, en eigen spelregels. Inclusief — ronduit gezegd — zijn mysterieuze kanten; de wetenschapsbeoefening blijft vervuld van haar eigen geheim; heeft in haar creatieve trek veel met de kunst gemeen; de beoefening eist een eigen spelgemeenschap, die zich in haar mysterie verschanst.

Kun je dan aan een wetenschap zo maar een spelkarakter toekennen, b.v. omdat een essentiële voorwaarde en kenmerk van het spel de „speelruimte” is; de opzettelijk afgegrensde kring, waarbinnen de spelhandeling verloopt en de spelregels gelden? Huizinga wijst die gedachte nogal gedecideerd af op grond van de overweging dat voor een kwalificatie als „spel” nog meer nodig is dan enkel de speelruimte. Het spel is tijdelijk, zegt hij, het loopt af en het heeft geen eigen doel buiten zichzelf; het wordt gedragen door een bewustzijn van blijde verpozing buiten de eisen van het gewone leven. En dit alles geldt van de wetenschap niet zomaar. Dit mag dan zo zijn maar de historicus Huizinga kiest dan te gedecideerd voor de continuïteit als kenmerk van de wetenschap en hij geeft te weinig ruimte aan de dynamiek erin. En juist die dynamiek spreekt mij als chemicus veel meer aan, wellicht omdat de chemie een vak is waarin nog steeds grandioze en in de cultuur ingrijpende ontdekkingen worden gedaan. Want wetenschap mag dan geen spel zijn, binnen haar eigen, door methodiek en regels gesloten territoire „speelt” de wetenschapper wel degelijk. Dat „spelen” in zijn vak is niet het

15.1.87

...strijd karakter, dat
...grond staan het
... ik heb dat in de
... — en de speelse
... heb gezien hoe
... de wetenschap
... ontwikkeling van de

(... de wetenschap is het dekt... de krachtigste
... de ontwikkelings... duding betekent
... b... de ruimte voor de... universiteit nog
... st... het afnemen is. We zullen... scheppen om
... to... omleiding te brengen... het edele spel
... on... "Het wordt opgevat als... tot een goede
... ver... en de ander... de tegenstan-
... der... "Het wordt opgevat als... in de weten-
... sch... op zijn... maakt dat je
... niet... de... n dat je niet
... mee... in... r in krijgen.
... Een... is zijn voor
... de c... jkertijd het
... onder...

Over...
In de... verdeeld.
De hie... n wet en
regleme... ratisering
en door... erdeling.
Het pro... een hoge
mate va... — zo weten we uit de
organisat... een ingebouwde starheid en neigen tot „hand-
haven van de status quo”. En die autonome eenheden leven dan onderling
op zijn best nog in „vreedzame co-existentie”. Wederzijdse bemoeienis is
er alleen als het niet anders kan; de grenzen worden ontzien uit een soort
zelfbehoud, de opsplitsing in disciplines wordt steeds definitiever en het

pelijk onderzoek heb gedaan — meer dan 20 jaar geleden — zijn mijn ogen voor dat „spel-element” in leven en werken voor goed open gegaan. Een pleidooi voor het samenspel mag mijn verhaal heten — een aanmoediging tot opgewekte ernst. Hoewel Huizinga, naar mijn gevoelen, het spel-element te sterk koppelt aan het middeleeuwse ridderspel acht hij — m.i. geheel terecht — in het begrippenpaar spel/ernst de positieve term het spel en de ernst de negatieve. Spel is van hoger orde, want ernst tracht spel uit te sluiten, maar spel kan zeer wel de ernst omsluiten.

Het spel in de wetenschap

Er is een tijd geweest dat de beoefening van de wetenschap een privilege was van de onbezorgden. Die tijd is lang voorbij. Nog wordt wel de beoefenaar van de wetenschap als een uitzonderlijk wezen gezien, verheven boven het gros van zijn medemensen; maar ook dat gevoel is aan het uitsterven. In de wetenschappelijke wereld kent men de eigen kringen van ingewijden, de gesloten groepen van wetenschappers die binnen hun domein een verzameling afspraken gemaakt hebben. Een soort spelgemeenschap met een eigen speelruimte, en eigen spelregels. Inclusief — ronduit gezegd — zijn mysterieuze kanten; de wetenschapsbeoefening blijft vervuld van haar eigen geheim; heeft in haar creatieve trek veel met de kunst gemeen; de beoefening eist een eigen spelgemeenschap, die zich in haar mysterie verschanst.

Kun je dan aan een wetenschap zo maar een spelkarakter toekennen, b.v. omdat een essentiële voorwaarde en kenmerk van het spel de „speelruimte” is; de opzettelijk afgegrensde kring, waarbinnen de spelhandeling verloopt en de spelregels gelden? Huizinga wijst die gedachte nogal gedecideerd af op grond van de overweging dat voor een kwalificatie als „spel” nog meer nodig is dan enkel de speelruimte. Het spel is tijdelijk, zegt hij, het loopt af en het heeft geen eigen doel buiten zichzelf; het wordt gedragen door een bewustzijn van blijde verpozing buiten de eisen van het gewone leven. En dit alles geldt van de wetenschap niet zomaar. Dit mag dan zo zijn maar de historicus Huizinga kiest dan te gedecideerd voor de continuïteit als kenmerk van de wetenschap en hij geeft te weinig ruimte aan de dynamiek erin. En juist die dynamiek spreekt mij als chemicus veel meer aan, wellicht omdat de chemie een vak is waarin nog steeds grandioze en in de cultuur ingrijpende ontdekkingen worden gedaan. Want wetenschap mag dan geen spel zijn, binnen haar eigen, door methodiek en regels gesloten territorium „speelt” de wetenschapper wel degelijk. Dat „spelen” in zijn vak is niet het

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT

Wittevrouwenstraat 9-11 Utrecht

enige
inhal
strev
15 ja
woon
de st
gaan
weten

Ook
impu
beden
steeds
tot de
onmis
verlie
der g
schap
niet m
meer
Een r
de cre
onderl

Over

In de
De hie
reglem
en doc
Het pr

Gr. 966 EU.4.123

mate van autonomie. Zulke autonome eenheden — zo weten we uit de organisatie-leer — bezitten een ingebouwde starheid en neigen tot „handhaven van de status quo”. En die autonome eenheden leven dan onderling op zijn best nog in „vreedzame co-existentie”. Wederzijdse bemoeienis is er alleen als het niet anders kan; de grenzen worden ontzien uit een soort zelfbehoud, de opsplitsing in disciplines wordt steeds definitiever en het

arakter, dat
nd staan het
eb dat in de
n de speelse
gezien hoe
wetenschap
ling van de

krachtigste
ig betekent
ersiteit nog
heppen om
t edele spel
een goede
tegenstan-
de weten-
aakt dat je
dat je niet
in krijgen.
s zijn voor
kertijd het

verdeeld.
in wet en
cratisering
verdeling.
een hoge

heb het hele proces meegemaakt waarlangs zijn conceptie van de zogenaamde „Helicopter-view” tot stand kwam — een criterium voor leidinggevende kwaliteiten. De naam duidt het al aan: iemand met een goede helicopter-kwaliteit kan zich verheffen boven de zaken van alle dag, kan afstand nemen van verleden en heden, kan zijn blikveld verbreden zonder de werkelijkheid los te laten en kan, en daar gaat het tenslotte om, op grond van eigen observatie en eigen visie beleidslijnen uitstippelen naar de toekomst; kort gezegd: het evenwichtig hanteren van verbeeldingskracht, werkelijkheidszin en realiseringsdrang. — In dat kader ontdekten we samen wat als hoofdkenmerk van de goede onderzoeker kan gelden: het vertalen van bekende problemen in vragen die door wetenschappelijk onderzoek te beantwoorden zijn. Iemand die de beoefening van de wetenschap niet uit eigen ervaring kent zal dit geheim nimmer kunnen verstaan. En dat dit voor de buitenstaander een mysterie blijft heeft o.a. tot gevolg dat de wetenschappelijke wereld vrijwel altijd in het defensief is als er een maatschappelijke of politieke discussie ontstaat over taken voor en resultaten van universitair onderzoek.

Bij deze — grof geschetste — stand van wat ik zie als hoofdprobleem in het probleemveld wetenschap en samenleving, is de VU in een uitzonderlijk gunstige situatie omdat de Vereniging altijd heeft geleefd uit de idee dat volk en universiteit bij elkaar horen. Om de relatie tussen wetenschap en samenleving actuele vorm te geven zal het Bestuur van de Vereniging zich moeten inleven in de problemen om het proces van het ombuigen van een in het verleden gegroeide mentaliteit te kunnen begeleiden. Voor een goed samenspel zullen eerst de partners in dat spel het eens moeten worden over de spelregels. Ik verwacht dat de praktijk zelf zal moeten leren hoe dat spel het beste kan worden gespeeld; de moed zal moeten worden opgebracht om met voorlopige en misschien wel gebrekkige spelregels te beginnen. Het gaat erom een goede afstemming te vinden tussen wat enerzijds de universiteit kan en wil bieden en anderzijds wat in de samenleving — lees de Vereniging — ingang zal kunnen vinden.

Wat de universiteit in ieder geval kan is: informatie verschaffen over ontwikkelingen in de wetenschap en die informatie voorzien van kritisch commentaar. De vorm waarin die informatie-overdracht kan plaats vinden zal wel het beste de aloude universitaire vorm kunnen zijn: het college met een daarop volgende discussie, onder handhaving van het wetenschappelijk karakter. Een discipline-gewijze opzet ligt verder voor de hand.

Nu ik
kader v
wat de
Verenig
Tot zov

Ik verv

SLOT

Ik kom
er kom
benodig
VU-hul
al jaren
van het
heeft te
voorlop
met fir
bezinn

Die bez
straks i
ledinger
statisch
ontwik
en de u
— van

Daar is
voor he
zijn eer
evangel
afleren
maar n
dood. A
christen

Nu ik vertrek zal ik met veel belangstelling volgen wat er aan de VU in het kader van de vernieuwing van de relatie wetenschap/samenleving gebeurt; wat de VU in de toekomst aan gaat bieden aan de Vereniging, en wat de Vereniging aan zal gaan bieden aan de VU.

Tot zover mijn persoonlijk addendum.

Ik vervolg nu het officiële bestuursverslag en kom tot een afsluiting.

SLOT

Ik kom tot een afsluiting. Nog een belangrijk besluit heb ik te melden: er komt zeer binnenkort een bezinningscentrum aan de VU. De ervoor benodigde ruimte wordt een voorloper van de kapel, waarvoor Vrouwen VU-hulp ons indertijd een groot bedrag ter beschikking stelde en waarvoor al jaren geleden een voorlopig ontwerp werd goedgekeurd — als onderdeel van het gammagebouw. De ernstige vertraging in ons nieuwbouwprogramma heeft tot het besluit geleid om een voorlopige huisvesting te zoeken. Dat voorlopige onderdak is gevonden in Provisorium III; daar kan binnenkort met financiële steun van de Vereniging en van Vrouwen VU-hulp het bezinningscentrum worden ingericht en bemand.

Die bezinning is hard nodig — niet alleen in dit nieuwe centrum, als dat er straks is, maar door onze hele universitaire gemeenschap heen, in alle gedingen, op alle niveaus. Gebonden zijn aan het evangelie is immers geen statisch gegeven, het is een levende zaak. Onze identiteit is voortdurend in ontwikkeling, vol dynamiek, een dagelijks appèl om zich bezielde te weten en de uitdaging om een klimaat te scheppen waarin de bezieling overkomt — van chef op medewerker, van docent op student en omgekeerd.

Daar is geen vastgesteld patroon voor nodig. Eensdeels niet omdat de VU voor het niet kerkelijk gebonden christelijk karakter heeft gekozen — wij zijn een plurale werkgemeenschap, ook al hebben we in het geloof in het evangelie één en dezelfde inspiratiebron. Andersdeels omdat we het aan het afleren zijn vaste programma's te volgen voor dit vraagstuk. Onze bejaarde, maar nog zo frisse ere-doctor Rijnsdorp zei onlangs: „Ik sta vlak voor mijn dood. Als één van de grote lessen van mijn leven heb ik geleerd dat het christendom door een programmatische inslag is belemmerd.” Bij het ouder

worden is hij steeds meer de gevaren gaan zien van dat opzettelijk programmeren. Je staat dan niet meer zo open voor andere mogelijkheden, ook niet meer voor Gods voorzienigheid.

Wij zijn bij wijze van spreken met zijn allen, maar ook ieder voor zich, op zoek naar de schat die verborgen is, maar te vinden valt. Zó zal de VU toe moeten werken naar het ideaal verwoord in grondslag en doelstelling. Dat kan alleen goed terechtkomen, als velen er zich persoonlijk voor inzetten. De één zal dat bewuster doen dan de ander, dat spreekt: we verschillen onderling in aard en aanleg — die veelkleurigheid, die geestelijke ruimte ook, mag er zijn, en moet er blijven. Maar nodig is de krachten te bundelen in een blijvende bezinning op de relatie christelijk geloof/wetenschap.

Geconcentreerde bezinning op de eigen erfenis uit het verleden naast het evenzeer nodige openstellen voor oecumenische waarden. Beide zijn nodig, maar het besef van de „historische identiteit” is daarbij, zoals prof. Van der Hoeven laatst zei, een waardevast goed; met alle gezonde relativiteit die de term „historisch” meebrengt als aanduiding van de identiteit. Voor die eigen identiteit hoop ik dat we warm blijven lopen aan de VU, al is het nog zo’n moeizaam karwei om die naar buiten te brengen; daar moeten we aan vasthouden, ook al wordt er mee gespot.

Een waardevast goed, ja, dat is het.

de universiteit en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid

Rede uitgesproken door de Rector Magnificus,
Dr. D. M. Schenkeveld ter gelegenheid van de Opening der
Lessen, in een bijeenkomst van de Universiteitsraad aan de
Vrije Universiteit te Amsterdam op 3 september 1979.

Prof. dr. D. M. Schenkeveld

Mijn

Dam

Op

Rect

Hels

Univ

geen

de e

taken

In zi

bij z

maan

soon

een g

uitee

wijze

ethis

dat o

maan

achtt

veron

misl

verde

verba

van

niet

de g

Dam

refer

bij m

de u

opva

ik er

taak,

pelij

niet

Mijnheer de voorzitter,

Dames en Heren,

Op de zevende Algemene Vergadering van de Standing Conference of Rectors, Presidents and Vice-Chancellors of the European Universities in Helsinki van 13 tot 17 augustus gehouden, poneerde de Präsident van de Universität München, professor Lobkowicz, dat een universiteit als zodanig geen ethische verantwoordelijkheid bezat; hoogstens kon men spreken van de ethische taken van de universiteit, en eigenlijk alleen van de ethische taken van de individuele docenten.

In zijn betoog vertelde hij in 1969 tijdens de grote onrust op de universiteiten bij zijn colleges over ethiek wel allerlei opvattingen uiteengezet te hebben, maar verontwaardigd te hebben gereageerd toen studenten naar zijn persoonlijk standpunt informeerden: als universitair docent had hij niet de taak een geloofsverklaring af te leggen maar de gedachtengang in de argumentatie uiteen te zetten. Achteraf zag hij in op dat moment op onverantwoorde wijze zijn studenten in de steek te hebben gelaten. In zijn referaat over de ethische verantwoordelijkheid greep Lobkowicz dit voorval aan om te betogen dat de universitaire docenten er niet slechts zijn om kennis over te dragen maar ook om studenten bij hun opvoeding en ontwikkeling te helpen. Hij achtte het noodzakelijk om hun de eigen opvattingen te laten zien, de eigen veronderstellingen uit te leggen en ook zo eerlijk te zijn om van eigen mislukkingen in onderwijs en onderzoek te vertellen. Uit het referaat bleek verder Lobkowicz' nadruk op de ethische taak van de docent in een nauw verband te staan met zijn opvatting dat de universiteit niet als het geweten van de natie kan en mag functioneren; ze kan en mag zich volgens hem niet presenteren als het collectief dat de bevolking voorhoudt wat ze over de grote wereldproblemen moet denken.

Dames en Heren, U kunt zich voorstellen dat bij de lezing van Lobkowicz' referaat en bij zijn mondelinge verdediging ervan een groot aantal vragen bij mij opkwamen. Wanneer een Duitser over de verantwoordelijkheid van de universiteit spreekt, ligt het voor de hand hem te vragen wat hij met zijn opvattingen in de tijd van het Nazi-regime had willen doen. Verder moest ik er aan denken dat in Nederland de universiteiten en hogescholen ook als taak, zij het een secundaire, hebben, het bevorderen van het maatschappelijke verantwoordelijkheidsbesef van de studenten. Weliswaar is dit besef niet hetzelfde als ethische verantwoordelijkheid, maar de begrippen hebben

veel met elkaar van doen, en in ieder geval ligt er kennelijk een taak voor de instelling als zodanig. Daarbij bedacht ik dat onze Vrije Universiteit in haar doelstelling spreekt over het doel van het dienen van God en Zijn wereld, en dat het College van Dekanen, een van de hoogste organen van de universiteit, bij het eeuwfeest een congres organiseert onder de titel „Zorg voor en om de Wetenschap”.

Kennelijk heeft de Vrije Universiteit wel zoiets als een ethische en sociale verantwoordelijkheid en is die niet alleen een taak van de individuele docent. Verder schoten mij moties en besluiten van de Universiteitsraad te binnen over het Zuidafrikaanse apartheidbeleid, de Kerkmarokkanen, Indonesische studentenprocessen en andere onderwerpen met morele en sociale aspecten. Met een aantal daarvan was ik het als individu eens, maar vond dat de Universiteitsraad als spreekbuis van de universiteit niets erover mocht zeggen; bij andere zaken meende ik dat een uitspraak van de Universiteitsraad geoorloofd was. Maar over de verdeling van bevoegdheden moet men niet steeds spreken, zeker in het geval van sociale en ethische verantwoordelijkheid van en binnen de universiteit. Dat zijn onderwerpen die op zichzelf al belangrijk genoeg zijn, ongeacht wie waarover beslist.

In ieder geval heb ik met aandacht de discussie over Lobkowicz' referaat gevolgd en daaraan deelgenomen. Het zal U dan ook niet verwonderen, dat ik na het bezoek aan de conferentie in Helsinki besloot mijn openingsrede te wijden aan enkele aspecten van het onderwerp „De Universiteit en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid”. Bij de behandeling van dit onderwerp zal ik mij baseren op gegevens en ideeën van en binnen onze universiteit, zoals ik die in mijn rectoraat heb leren kennen, en tegelijkertijd in hoge mate gebruik maken van de referaten en de discussies van de genoemde bijeenkomst in Helsinki.

Voor een beter begrip van die bijeenkomst wil ik U eerst iets vertellen over de Standing Conference of Rectors, Presidents and Vice-Chancellors of the European Universities. Deze conference, afgekort als CRE, omvat wat in Nederlandse begrippen de rectoren van de Europese universiteiten en hogescholen zijn. Om allerlei redenen zijn de meeste rectoren van de Oost-europese instellingen geen lid, maar toch zijn er nu al zo'n 350 leden afkomstig uit 23 landen, waaronder het Vaticaan, met andere woorden het dekkingspercentage voor die landen ligt rond de 85%. De CRE organiseert tweemaal per jaar een kleine bijeenkomst over onderwerpen waarmee rectoren van doen hebben, en in de afgelopen jaren waren dat bijvoorbeeld

„Social Relevance of University Teaching and Research”, „Governing the Universities” en „Students in the University”. De referaten en discussies van deze bijeenkomsten worden in CRE-Information gepubliceerd. Naast deze seminars houdt de CRE eens in de vijf jaar een General Assembly om in groter verband onderwerpen te bespreken, de koers voor het volgende quinquennium te bepalen en een nieuw bestuur, de Permanent Committee, te kiezen. Dit jaar vond de zevende General Assembly in Helsinki plaats, en als lid van de CRE heb ik met verschillende Nederlandse collega's de bijeenkomst bijgewoond. Naast de huishoudelijke vergaderingen, waarin ondermeer de oud-rector van Eindhoven, professor Vossers, tot voorzitter van de CRE is gekozen, bogen de deelnemers zich in groepen over het thema „The Specific Rôle of the University in a complex system of higher education”. Dit thema was in vijf subthema's ingedeeld, waarbij ik aan de bespreking van het vijfde heb deelgenomen, dat ging over „the university and its social responsibilities”.

Dit onderwerp trok mij om de al eerder genoemde redenen aan, maar ook omdat ik in een ander verband in Basel een teleurstellende forumdiscussie over „Die Verantwortung der Universität” had meegemaakt, en hoopte in Helsinki met meer bevrediging over dat onderwerp te kunnen horen.

Verder had ik in het afgelopen jaar als voorzitter van het Nederlandse rectorencollege op onze universiteit twee bijeenkomsten georganiseerd tussen een aantal leden van dit college en enkele leden van de Rectorienkonferenz van Nordrhein-Westfalen en van de Committee of Vice-Chancellors and Principals of the Universities of the United Kingdom. Op die bijeenkomsten hadden we, zij het zijdelings, ook gesproken over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteit. Al met al al genoeg redenen om met belangstelling naar de discussies in Helsinki uit te kijken.

Gelukkig kan ik verklaren dat in het algemeen gesproken deze besprekingen me niet teleurgesteld hebben. Het korte verslag van de discussiegroep geeft weliswaar een beperkt beeld, en het leidde niet tot een consensus, laat staan tot verklaringen of uitspraken van de Europese rectoren, maar de discussies gaven wel aanleiding tot het goed overwegen van andere standpunten en maakten mij nog eens duidelijk dat we genoeg van het buitenland kunnen leren.

De sociale verantwoordelijkheid van de universiteit, om terug te keren naar mijn onderwerp, roept al gauw de herinnering op aan het sóort van onderzoek dat aan die instelling wordt gedaan, of aan de maatschappelijke

relevantie van het onderwijs daar gegeven. Nu is maatschappelijke relevantie een tamelijk duister begrip en wordt in de discussies daarover de relevantie herhaaldelijk vernauwd tot de invloed die het onderwijs en het onderzoek op het oplossen van sociale problemen kunnen hebben. Daartegenover kan men staande houden dat cultuur ook een onderdeel van het sociale leven is, zodat onderwijs met een sterk cultureel accent, zoals dat in de Klassieke taal- en letterkunde, evenzeer voor onze maatschappij van belang is; daarmee is dan wel de maatschappelijke relevantie een zo omvangrijk begrip geworden, dat er nauwelijks mee te werken valt.

Het is daarom zinvoller om te proberen ons onderwerp vanuit een ander gezichtspunt te benaderen, en dat gebeurde ook op de conferentie van Helsinki.

De eerste twee sprekers over het vijfde subthema hadden het namelijk over de rol van de universiteiten in het bevorderen van zelfstandig, onafhankelijk denken door middel van kritisch denken en pluriformiteit in opvattingen. De termen die in de stukken voorkomen, zijn „criticism” (critique, Fr.) en „pluralism of ideas” (pluralisme des idées, Fr.), maar om hun andere inhoud dan in de Nederlandse woorden „kritiek” en „ideeën” geef ik ze met „kritisch denken” en „pluriformiteit in opvattingen” weer (daarbij vraag ik de taalpuristen onder U vergeving voor het woord „pluriformiteit”, maar deze term is bij onze universiteit gebruikelijker dan „meervormigheid” o.i.d.).

De ene tegenpool van de gebruikte woorden, namelijk kritiekloos denken, zullen we wel allemaal afwijzen, omdat anders wetenschap bedrijven onmogelijk wordt. Om die reden zijn voor een universiteit kritisch denken en zo leren denken een *conditio sine qua non* om haar taak van onderwijs- en onderzoeksinstituut te vervullen. So far so good, maar we zijn er niet wanneer we na deze constatering halthouden. De objecten van het kritisch denken zijn de objecten van wetenschap. En ook dat is nog maar ten dele de waarheid. Want het universitaire bedrijf zelf valt ook onder dit begrip. Met andere woorden de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteit blijkt ook hieruit wanneer ze zichzelf ter discussie stelt. Daarbij is het nuttig in gedachten te houden wat de rector van de universiteit van Neuchâtel, professor Grize, in zijn referaat schreef (ik citeer de Engelse vertaling): „it would be very naïve to think that the university alone, through some special privilege, can carry out its self-criticism without any outside assistance” (CRE, dossier Seventh General Assembly, 1979, p. 207).

Wanneer ik me nu de discussies over de tweefasenstructuur van het afgelopen

jaar he
beperk
door d
gebode
bevat
wet te
we een
aantal
aantal
studen
te bie
door a
en die
van de
versch
Maar
naden
spoedi
discuss
dat te
vanuit
consta
betoog
princip
„plura
parade
spreke
van de
opkom
verloss
deling
Bestuu
te verv
Beleid
een on
in ove
Maar
plurifo

jaar herinner, bekruipt me de gedachte dat de zelfkritiek op dit punt nogal beperkt is gebleven, zeker als ik bedenk dat de hulp van buiten, zoals die door de leden van de groep Verenigingsleden in de Universiteitsraad werd geboden, hun niet steeds in dank is afgenomen. Het huidige voorontwerp bevat heel veel onvolkomenheden en dient in zijn ingediende vorm geen wet te worden; maar bij de *massale* universiteiten van nu lijkt het mij dat we een betere dienst aan de maatschappij bewijzen door een zeer groot aantal studenten een brede, algemene opleiding te geven en een beperkt aantal een vervolg, dan dat we blijven pretenderen en streven om al onze studenten in principe een goede training voor wetenschappelijk onderzoek te bieden. Dat is een fictie, maar in plaats van die op te heffen, gaan we door aan alle studenten eisen te stellen waaraan menigeen niet kan voldoen en die zijn later beroep hem ook niet stelt. Het resultaat van het volhouden van deze fictie is echter wèl dat de zevendejaars en ouder een normaal verschijnsel is, iets wat mij echt maatschappelijk onverantwoord lijkt.

Maar behalve zelfonderzoek en -kritiek zijn er andere vormen van kritisch nadenken en kritiek, die we moeten beoefenen. In dit verband stuiten we al spoedig op de vraag of we over alles kritisch moeten nadenken, en alles ter discussie stellen, afgezien van de fysische en psychische onmogelijkheid om dat te doen. Wanneer we dat al zouden doen, is het verder nodig te weten vanuit welke vooronderstellingen en in welk kader dit gebeurt. Met deze constatering kom ik tot de pluriformiteit van opvattingen. In zijn referaat betoogde de huidige vice-president van de CRE, Leroy uit Grenoble, dat om principiële en praktische redenen aan universiteiten in democratische landen „pluralism of ideas” gehandhaafd moest worden, en kwam hij tot de paradox dat een krachtige, onafhankelijke universiteit niet met één stem zal spreken maar vele, vaak uiteenlopende meningen verkondigen. Bij het lezen van deze woorden moest ik denken aan de roep die in onze Vereniging vaak opkomt en die vraagt om een duidelijk antwoord van de universiteit, om het verlossend woord van onze kant over vraagstukken van arbeidsethiek, verdeling van inkomens of wat dan ook. Van de kant van het College van Bestuur komt dan geregeld de opmerking dat éénvormige antwoorden niet te verwachten vallen; één ervaring op dit gebied is bekend uit de Commissie Beleidsruimte Onderzoek, die te oordelen had over twee aanvragen voor een onderzoek over een christelijke anthropologie: de aanvragen waren niet in overeenstemming met elkaar te brengen.

Maar dit terzijde, want overeind blijft de vraag naar de wenselijkheid van pluriformiteit. In de discussiegroep rees verzet tegen de absolute uitspraak

van Leroy, waarbij de laatste toegaf in zijn opvattingen sterk beïnvloed te zijn door de intolerantie aan Franse universiteiten van de laatste jaren. Biffi, de rector van de Lateraanse universiteit te Rome, en zijn geestverwant Coste van het Institut Catholique in Toulouse, onder meer auteur van een werkje *Plurarisme et espérance chrétienne*, stelden het begrip „pluralism” (pluriformiteit) ter discussie, en spraken over het bestaansrecht van een Rooms-katholieke universiteit. Anderen merkten op dat met pluriformiteit als wenselijk bezit voor de universiteit meer was bedoeld dan het hebben van een aantal vertegenwoordigers van verschillende opvattingen en geloof, en ze eerder een aanvaarden betekende van de opvatting dat elk individu de waarheid kan bezitten en het recht heeft gehoord te worden. Maar, zo werd ook gezegd, is het recht op pluriformiteit ook van toepassing op hen die dat recht aan anderen ontzeggen, waarbij de spreker verwees naar de toestand aan Oosteuropese instellingen van orthodox-marxistische signatuur. Een ander aspect van dit onderwerp kwam naar voren toen bij het referaat van Lobkowicz een deelnemer concludeerde dat de wenselijkheid van pluriformiteit moest leiden tot een ethisch relativisme; daartegen waarschuwde Lobkowicz met zijn al gereleveerde voorbeeld van een college over ethiek waar hij, ten onrechte naar zijn mening, geweigerd had zelf positie te kiezen. Met andere woorden het toelaten van allerlei meningen kan tot disoriëntatie bij de studenten leiden, en daardoor afbreuk doen aan de verantwoordelijkheid van de docent als leraar. Maar is er dan geen sprake van misplaatst paternalisme, kan men dadelijk hiertegen inbrengen.

Al met al, over dit onderwerp konden de deelnemers geen consensus bereiken, en naar mijn mening, ligt hier ook voor onze universiteit een probleem. We zijn immers als universitaire instelling verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordiging, maar ook aan de leden van de Vereniging. Collega Lever heeft op 3 februari gepleit voor een verbreding van die Vereniging, en met goedkeuring van de Ledenraad heeft het Bestuur een werkgroep ingesteld, die in de eerste plaats over de toekomst van de Vereniging nadenkt, maar ook de Vrije Universiteit zelf daarbij betreft. In de Werkgroep Doelstelling leeft het probleem van de pluriformiteit eveneens, en het zal vast in de komende jaren verder besproken worden. Kort en goed komt de kwestie hierop neer wat we als Vrije Universiteit met verschillen in opvattingen doen. Slechts ze laten bestaan of daaraan conclusies verbinden? Het spreekt vanzelf dat binnen de universiteit hiervoor oplossingen gevonden moeten worden, maar evenzeer dat we aan de Verenigingsleden klaarheid moeten verschaffen. Het is me overigens wel opgevallen dat in de regionale

verga
onze k

De ge
beseff
voorbe
op co
gefin
landse
die te
Neder
Na ee
cellors
implic
Vice-C
en de
zijn u
organi
„gove
dat to
geval
holm,
van d
hervor
van d
het pe
de pol
Deze
van d
pelijke
die in
verant
terugv
de op
proble
of res
pheno
the ur

vergaderingen bereidheid en welwillendheid bestaan tegenover uitleg van onze kant.

De gesprekken met buitenlandse collega's hebben me nog eens te meer doen beseffen dat in menig opzicht de Nederlandse situatie uniek is. Het is bijvoorbeeld voor buitenlanders vreemd te horen van een bijzondere instelling op confessionele grondslag die voor honderd procent door de staat wordt gefinancierd, en bij een uitleg daarover moest ik de context van de Nederlandse maatschappij erbij halen. Maar moeilijk bleef het voor anderen om die te begrijpen. Moeilijker was het nog om de bestuursstructuur van de Nederlandse universiteiten uit te leggen, zeker aan Britten.

Na een heldere uiteenzetting tijdens de bijeenkomst met Britse Vice-Chancellors reageerde een eerste gast met: „But how does it function?“, daarbij implicerend dat zo'n structuur nooit goed kon functioneren. Een andere Vice-Chancellor vertelde mij in Helsinki dat hij de Nederlandse structuur en de manier waarop die was ingevoerd als afschrikwekkend voorbeeld in zijn universiteit had aangehaald om zo enkele veranderingen in de eigen organisatie aan te kunnen brengen. Als men zijn voorstellen niet aanvaardde, „government steps in“, had hij gezegd, en in Nederland kon je zien waar dat toe leidde. Het ingrijpen van een regering kwam ook ter sprake in het geval van de Zweedse universiteiten. De rector van de universiteit in Stockholm, Helmfried, had een zeer somber referaat geschreven over de gevolgen van de democratiserende hervorming van de Zweedse universiteiten, een hervorming die ondermeer door de vakbonden was gepropageerd. Het gevolg van deze hervorming, die ook de toelating van studenten betreft, was dat het peil van het universitair onderwijs sterk was gedaald; zo sterk dat zelfs de politici en de vakbonden nu zich over de kwaliteit ervan zorgen maakten. Deze voorbeelden haalde Helmfried aan in zijn referaat over het garanderen van de kwaliteit (garanteeing standards) als een aspect van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteit. De invloed van degenen die in de eerste plaats voor de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek verantwoordelijk waren, de docenten, was daar zo teruggebracht dat de terugval plaats had kunnen vinden, en Helmfried eindigde zijn verhaal met de opmerking dat de huidige crisis van de Zweedse universiteiten met de problemen van kwaliteit te maken had: „They are connected with problems of resources (de financiële situatie), but more so with internal structural phenomena created by ourselves, i.e. by state authorities responsible for the universities“ (CRE-dossier p. 222).

Ook in Nederland is de vraag naar de kwaliteitsbewaking aan de orde; in de debatten over de herprogrammering zowel als over de tweefasenstructuur is terecht over de handhaving van de kwaliteit van het onderwijs gesproken, maar daarbij wel eens vergeten dat bijvoorbeeld financiële maatregelen van regering en volksvertegenwoordiging het onmogelijk maken voor elke student dat goede onderwijs te garanderen; hierbij zie ik voorbij aan de noodzaak hiervan voor elke student (daarover heb ik hierboven mijn mening gegeven). Daarnaast staat toch ook nog de vraag of in de bestaande situatie het gerechtvaardigde verlangen naar democratisering altijd de kwaliteit van onderwijs en onderzoek ten goede is gekomen. In menig opzicht geloof ik van wel, maar ik blijf erbij dat de leden van het wetenschappelijk personeel, die het onderwijs geven en het onderzoek verrichten en daarom in de eerste plaats er verantwoordelijk voor zijn, ook het grootste aandeel in beslissingen erover moeten behouden of krijgen. Het leren deel te nemen aan democratische processen van besluitvorming is erg nuttig, voor docenten, studenten, en leden van het niet-wetenschappelijk personeel, maar het is slechts een bijverschijnsel van de primaire taken van de universiteit, het opleiden van studenten en het beoefenen van de wetenschap.

Mijnheer de voorzitter,
Dames en Heren,

Ik had U beloofd enkele aspecten van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteit te bespreken; daarbij heb ik misschien de suggestie gewekt de rol van de individuen binnen de universiteit en die van de universiteit als zodanig, dus van bijvoorbeeld het universiteitsbestuur uiteen te rafelen; verder hebt U misschien gedacht dat ik de gewenste houding van de universiteit over wereldproblemen zou behandelen. Met opzet heb ik deze kwesties even aangesneden, maar ben ik daaraan verder voorbijgegaan. In de plaats daarvan heeft U een ander verhaal gekregen, dat ook over de maatschappelijke verantwoordelijkheid ging maar vooral over de daaruit voortkomende plicht voor de universiteit om haar eigen structuur, haar eigen onderwijsprogramma's en haar eigen onderzoek aan een kritische beschouwing te onderwerpen. Daarbij heb ik de inbreng van buitenlanders aan dit onderwerp zwaar laten wegen, omdat die soms een verrassend licht op de Nederlandse toestand werpen. Ik ben in dit verband blij te kunnen zeggen dat het internationale congres van het College van Dekanen de wetenschapsbeoefening ter discussie zal stellen, en ik hoop dat velen van U

daar
landen
conclu
Van h

Dame:

Aan h
dracht
Eerst
waard
in de
overig
Dekan
bureau
versch
rale ta

Ik ver
komer

Waard

Het re
zwaart
eerste
Ik heb
van de
grepen
manier
mende

Met h
que sa

daaraan deel zullen nemen. Gezien de kwaliteit en de aantallen van buitenlanders die daar aanwezig zullen zijn, zult U dan ongetwijfeld tot dezelfde conclusie komen als ik in mijn rectorale contacten in Helsinki en elders: Van het buitenland valt veel te leren.

Dames en Heren,

Aan het einde van mijn rectorale rede gekomen wil ik overgaan tot de overdracht van het rectoraat.

Eerst wil ik met Uw toestemming echter in het openbaar mijn dank en waardering overbrengen aan verschillende groepen van mensen met wie ik in de afgelopen periode in nauw contact heb gestaan. Daarbij noem ik de overige leden van het College van Bestuur, het Rectorium, het College van Dekanen, de leden van mijn bureau, leden van onderscheidene centrale bureaus en diensten en leden van de UR-commissies. Hen allen ben ik dank verschuldigd dat zij mij geholpen hebben bij het vervullen van mijn rectorale taak.

Ik verzoek nu de rector designatus, professor Verheul, op het podium te komen.

Waarde Verheul,

Het rectoraat is een geweldig mooie functie maar ook een heel zware. De zwaarte ervan zal in de komende periode nog groter worden, omdat het eerste eeuwfeest erin valt.

Ik heb wel het volste vertrouwen dat U met Uw grote bestuurservaring van dekaan, lid Universiteitsraad en van conrector — om slechts enkele grepen te doen — in staat zult zijn het rectoraat op stijlvolle en kundige manier te vervullen. Maar ik wens U gaarne sterkte en zegen voor de komende jaren.

Met het omhangen van de keten en de uitroep *salve rector, iterum iterum-que salve*, draag ik het rectoraat over.

Prof. dr. H. Verheul

Waarde

Kort v
de and
onmog
dagen
bestuur
3½ ja
2 jaar
een —
Rector

Reeds
Uw op
bereidin
van alle
nemen
kwam l

Een an
op de
Rector.
menten
tie hier
sitair C
zoeksbe
De spe
facultei
geringe
gesprek
gezien l
over „C

Binnen
dig, opg
aan eer
soepele
van Bes
ten, afde
samen.

Waarde Schenkeveld,

Kort voor Kerst 1977 verloor deze Universiteit letterlijk van de ene dag op de ander haar Rector aan de landspolitiek. En al lijkt in onze tijd soms het onmogelijke mogelijk, de VU zonder Rector dat kan niet. Na slechts enkele dagen had U Uw besluit genomen: het welverdiende studiejaar zonder bestuurstaken — U diende immers daarvoor de Universiteit gedurende 3½ jaar als dekaan van de Letterenfaculteit en daarna gedurende ruim 2 jaar als conrector — dat studiejaar moest uitgesteld worden. Zo kon na een — vooral door Uw bereidwilligheid — kóрте interimperiode een nieuwe Rector optreden voor de resterende ambtsperiode.

Reeds in die interimperiode kwam naar voren wat één der kenmerken van Uw optreden als Rector zou blijken te zijn. Een gedegen, grondige voorbereiding op de aan de orde zijnde onderwerpen. Die grondige bestudering van alle relevante stukken bij de voorbereiding van te voeren overleg en te nemen beslissingen viel al spoedig meerderen op. Op iedere bespreking kwam U goed voorbereid, de meningsvorming was soms al vergevorderd.

Een ander kenmerk dat ik op dit moment wil noemen was Uw scherpe blik op de mogelijkheden, zo U wilt verantwoordelijkheden en taken van een Rector. Door zorgvuldige analyse van de betrokken wetsartikelen en reglementen bakende U het terrein van de bevoegdheden scherp af. Een illustratie hiervan is Uw rede van vorig jaar bij de opening der lessen over Universitair Onderzoeksbeleid getiteld: De paradox van het universitaire onderzoeksbeleid.

De speelruimte voor een universitair onderzoeksbeleid is gering. Bij de faculteiten, vakgroepen rust de grootste verantwoordelijkheid, maar die geringe speelruimte gebruikte U bewust, b.v. naar aanleiding van de gesprekken met Z.W.O. bestuurderen. Die juridische belangstelling — of is 't gezien Uw achtergrond meer? — bleek ook uit Uw bijdrage aan discussies over „Gewubd en Gewogen”, „Hoger Onderwijs Voor Velen” enz.

Binnen de Universiteit leerden we U voorts kennen als een uiterst blijmoedig, opgewekt bestuurder die zijn taak — U noemde het zelf wel de zwaarste aan een universiteit — met enthousiasme volbracht. Door Uw plezierige, soepele manier van omgaan met anderen — met name binnen de Colleges van Bestuur en Dekanen maar ook in Uw contacten met studenten, docenten, afdelingen, bureaux en diensten werkten anderen met genoegen met U samen.

Buiten de directe waarneming van velen waren Uw activiteiten buiten de universiteit. En hierbij denk ik niet alleen aan Uw representatieve verplichtingen — bij een 70-tal gelegenheden vertegenwoordigde U zo de Universiteit — maar ik denk nu vooral aan Uw optreden in de contacten van de VU met andere met ons verwante universiteiten. U nam hier initiatieven die nu verdere uitwerking vragen.

Het voorzitterschap van het Rectorencollege, dat jaarlijks wisselt, viel U de afgelopen cursus toe. Zo werd aan besprekingen met Duitse en Engelse Rectores veel tijd gegeven.

Veel meer ware te noemen, dat moet blijven rusten. Eén uitzondering nog, een persoonlijke opmerking. Met U eerst als collega-dekaan, daarna de laatste 1½ jaar als conrector, te mogen werken was een genoegen en een voorrecht. Ik hoop dat ik door de vriendschapsband die groeide in de komende twee jaar Uw raad mag vragen, waar nodig.

De Universiteit is U veel dank verschuldigd. Zij wenst U een goed jaar van studie toe en voor daarna een nog lange, vruchtbare en voldoening schenkende periode in Uw faculteit.

Moge Gods zegen op Uw verdere leven en Uw werken met ons rusten.

H. Verheul

dies natalis 1978

Vrijdag 20 oktober
Aula

Middaggebed.

Voorganger: Ds. S. A. Boonstra.

Het Couperinorgel werd bespeeld door universiteits-
organist Ewald Kooiman.

Openbare vergadering van het College van Dekanen.

Oratie „De eerste zinnen”, uitgesproken door de
rector magnificus, dr. D. M. Schenkeveld.

Muzikale opluistering door het VU-koor o.l.v.

Huub Kerstens en door universiteitsorganist
Ewald Kooiman.

Verkort jaarverslag van het college van Dekanen der Vrije Universiteit over het cursusjaar 1978-1979

1. Samenstelling College van Dekanen

Per 1 september 1978 bestond het college uit de leden, zoals vermeld op pagina 9 en 10 van dit jaarboek.

2. Werkzaamheden

Het college kwam in totaal 13 maal bijeen.

De vergaderingen van het college waren niet openbaar. Voor de bespreking van sommige agendapunten werden gasten uitgenodigd om de discussie mee te maken.

Voorts heeft het College van Dekanen besloten een verkort verslag van de vergaderingen vast te stellen, dat op ruimere schaal zal worden verspreid; het zal onder meer aan de Universiteitsraad en aan de faculteitsbesturen worden toegezonden. Overwogen is ook de hoogleraren aan de VU dit kort verslag toe te zenden. Aan dit besluit kon in dit cursusjaar geen uitvoering worden gegeven door het ontbreken van de nodige mankracht op het secretariaat van het college.

De Commissie voor de Reglementen van het college adviseerde in het verslagjaar over de wenselijkheid van een promotie van meerdere personen op één proefschrift. Deze mogelijkheid was bij de Vrije Universiteit nog niet aanwezig. Conform het advies besloot het college tot wijziging van het promotiereglement, waardoor het thans onder bepaalde voorwaarden mogelijk is geworden met meerdere personen op één proefschrift te promoveren.

De Commissie voor de Reglementen adviseerde verder over een wijziging van de indeling van de Faculteit der Letteren in subfaculteiten, hetgeen resulteerde in een advies aan het College van Bestuur om het verzoek van de Faculteit der Letteren tot instelling van een Subfaculteit der Overige Studierichtingen niet in te willigen, omdat aan de noodzakelijke bestuurlijke randvoorwaarden niet werd voldaan. Overeenkomstig het bepaalde in art. III. 11 van het Bestuursreglement van de Vrije Universiteit ligt de uiteindelijke beslissing over deze kwestie bij de Universiteitsraad.

Door het college werd de Commissie voor Ethiek en Wetenschapsbeoefening ingesteld. In deze commissie zijn verschillende wetenschapsdisciplines vertegenwoordigd. De instelling van een commissie op universitair niveau achtte het college om de volgende redenen wenselijk.

De ontwikkeling van de verschillende takken van wetenschap is van dien aard, dat vrijwel elke onderzoeker voor vragen komt te staan die hem

dwingen zijn vaktechnische beslissingen ook ethisch te beoordelen. De meeste subfaculteiten kennen ook een meer of minder geïnstitutionaliseerde vorm van ethisch beraad of trachten tenminste in de voortgang van het wetenschappelijk onderzoek wat kan en mag op elkaar af te stemmen. Verder wordt in commissies, werkgroepen en actiegroepen die zich bezighouden met de bestudering van specifieke deelproblemen van de moderne samenleving over ethiek gesproken.

Niettemin was een commissie op universitair niveau naar de mening van het college wenselijk. De commissie is niet ingesteld om anderen werk uit handen te nemen, nog minder om in andermans verantwoordelijkheden te treden of zich daarin te mengen. De commissie heeft tot taak gekregen onderzoekers of onderzoeksgroepen die ethische vragen niet tot een oplossing kunnen brengen tot klankbord te dienen. De commissie heeft verder tot taak gekregen het initiëren van discussies over relevante onderwerpen, waar dit naar haar mening gewenst is.

In het verslagjaar heeft de commissie nog geen adviezen uitgebracht; haar activiteiten zijn vooralsnog beperkt gebleven tot een nadere bezinning op en uitwerking van haar taak.

De onder het college resorterende Commissie voor het Studium Generale verzorgde twee lezingencycli, te weten „Over schrijven, lezen en kijken” en „Wonen tussen utopie en werkelijkheid”. De lezingen zijn inmiddels gepubliceerd.

In overleg met de Commissie voor het Studium Generale organiseerde de Algemene Culturele Commissie van de Raad voor de Studentenaangelegenheden een aantal activiteiten, die op deze onderwerpen van de lezingen betrekking hadden.

Onder auspiciën van het Studium Generale werden door het Interfacultair Vrouwenoverleg van de Vrije Universiteit een drietal lezingen gehouden met als onderwerp „Vrouwenstudies”.

De commissie voor het Gedenboek 100 jaar Vrije Universiteit en de Commissie voor het Wetenschappelijk Congres t.g.v. het 100-jarig bestaan van de Vrije Universiteit bleven in het verslagjaar bestaan.

De Commissie voor het Wetenschappelijk Congres hield ter voorbereiding van het congres in 1980 een voorbereidingsbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst werd het definitieve thema van de conferentie bepaald: „Concern about Science — possibilities and problems”.

Het is de bedoeling bij de voorbereiding van het congres ook de universitaire gemeenschap te betrekken en wel door geïnteresseerde personeelsleden en studenten de gelegenheid te bieden zich tijdens het komende academisch jaar te buigen over de thema's die op het congres aan de orde zullen komen aan de hand van o.m. door de sprekers opgestelde vragen. De resultaten van de studies zullen in het congres worden ingebracht. Pas in het volgende verslagjaar zal blijken of de plannen van de commissie weerklink hebben gevonden in de leefgemeenschap van de Vrije Universiteit.

Ter begeleiding van en als klankbord voor de wetenschapsvoorlichter is de Klankbordcommissie Wetenschapsvoorlichting in het verslagjaar blijven bestaan. Het ligt in de bedoeling dat deze commissie — aanvankelijk ingesteld als een commissie ad hoc — in een vaste commissie van het college zal worden omgezet.

Ook in het afgelopen jaar zijn door gezamenlijke werkgroepen van het College van Dekanen en de Universiteitscommissie voor Onderwijs en Onderzoek een aantal pre-adviezen uitgebracht. Deze hadden o.m. betrekking op het rapport van de werkgroep R.W.O.-overleg, het rapport van de werkgroep Selectie in verband met de Machtigingswet Inschrijving en het voorontwerp van een Wet Tweefasenstructuur.

3. Doctoraten

In deze verslagperiode werden 78 doctoraten toegekend, waarvan 6 „cum laude”, in de volgende wetenschapsgbieden:

Godgeleerdheid	4
Rechtsgeleerdheid	5
Geneeskunde	23
Wiskunde en Natuurwetenschappen	31
Letteren	4
Economische Wetenschappen	3
Sociale Wetenschappen	7
Wijsbegeerte	1

Eredocoraten werden gedurende de verslagperiode niet verleend.

4. Inaugurele Oraties / Openbare Lessen

Door de volgende personen werden oraties c.q. openbare lessen uitgesproken:

in de Faculteit der *Rechtsgeleerdheid*:

prof. mr. J. A. Borman
prof. dr. P. J. I. M. de Waart
mr. Gr. van der Burght
mr. N. Keijzer
dr. G. Snel

in de Faculteit der *Geneeskunde*:

prof. dr. H. A. M. van Alphen
prof. dr. N. F. Th. Arts
prof. dr. A. H. M. Lohman
prof. dr. J. G. Stolk
dr. J. J. A. M. Bloem

in de Faculteit der *Wiskunde en Natuurwetenschappen*:

prof. dr. G. van Middelkoop
dr. Th. W. M. Levelt

in de Faculteit der *Letteren*:

prof. dr. C. Datema
mw. prof. dr. E. Kunne-Ibsch

in de Interfaculteit der *Aardrijkskunde en Prehistorie*:

dr. A. O. Kouwenhoven

in de Faculteit der *Economische Wetenschappen*:

prof. dr. A. A. I. Holtgreve
prof. dr. A. Twijnstra

in de Faculteit der *Sociale Wetenschappen*:

prof. dr. J. Tennekes
prof. dr. H. T. A. Whiting

5. Adviezen

Het college heeft in de verslagperiode de volgende voorstellen en adviezen uitgebracht dan wel standpunten kenbaar gemaakt. Van een aantal is een korte samenvatting gegeven.

Aan het Bestuur der Vereniging

— Voordracht Rector

— Voordracht Conrectoren

Na overleg met de Universiteitsraad doet het college aan het Bestuur der Vereniging voordrachten voor de benoeming van twee conrectoren (voor de periode 1 september 1979 tot 1 september 1981 en 1 januari 1980 tot tenminste 1 januari 1982).

Aan de Universiteitsraad

— Wijziging Bestuursreglement

Het college adviseerde de Universiteitsraad over wijziging van het Bestuursreglement.

Aan het College van Bestuur

— Rapportage lopend onderzoek

— Bijzondere Docentschappen

Het college adviseerde het College van Bestuur over het opstellen van een algemene richtlijn.

Bijzondere docenten worden ingevolge het bepaalde in artikel II.17. Regelen der Vrije Universiteit toegelaten door het Bestuur der Vereniging, gehoord het College van Bestuur, het College van Dekanen en de betrokken faculteitsraad. In zijn advies heeft het college zich op het standpunt gesteld dat de universiteit geen verantwoordelijkheid draagt voor de leerstoelen en dat dienovereenkomstig de taken van de universitaire organen bij de totstandkoming ervan beperkt kunnen blijven.

— Nota Personeelsbeoordeling

Het college stemde in met de hoofdlijnen van de Nota Personeelsbeoordeling.

— Evaluatie Beleidsruimte Onderzoek

Het college besprak de procedure en de toetsingscriteria die de Commissie Beleidsruimte Onderzoek hanteert.

— DAK-nota

De DAK-nota werd in eerste, en later in een bijgestelde versie, door het college besproken.

Het college sprak zijn waardering uit over het beoogde doel van de nota, n.l. het ter discussie stellen van de doelstellingen van het onderzoek-beleid. Het bevorderen van de totstandkoming van een goed gefundeerd onderzoekbeleid binnen de (sub/inter)faculteiten en de vakgroepen alsmede de totstandbrenging van een samenhang tussen het onderzoek- en het onderwijsbeleid achtte het college een taak van de faculteiten. Het college was overigens van mening dat het op centraal niveau beschikbaar stellen van een beperkt aantal formatieplaatsen (beleidsruimte onderzoek) eveneens nuttig is en gehandhaafd dient te blijven; vanwege de stimulerende functie ervan m.n. met betrekking tot interdisciplinair en inter-facultair onderzoek.

— Rapport werkgroep R.W.O.-overleg

Het college wijdde een bespreking aan de R.W.O.-nota en stemde in met het concept-commentaar van een universitaire werkgroep, waarin ook het college participeerde. Het college signaleerde met name problemen bij de aanvang van de aan de R.W.O. ter beschikking te stellen financiële middelen en de ingewikkelde gang van zaken alvorens over de financiering van onderzoek wordt beslist. Verder achtte men het minder opportuun dat de eigen promovendi pas geplaatst zouden kunnen worden na een (landelijke) toewijzing uit o.a. de tweede geldstroom.

— Rapport Werkgroep Selectie in verband met de Machtigingswet Inschrijving Studenten

Het college was van mening dat het systeem via ongewogen loting geen aanbeveling verdient. Aansluiting bij de voorstellen van de Werkgroep Selectie achtte het college wenselijk. Het college stemde in met de gedachte dat hogere cijfers moeten meewegen bij de selectie, naast het schoolonderzoek en eventueel schooladvies.

— Bezinningscentrum

Het college adviseerde positief met betrekking tot de instelling van een bezinningscentrum.

— Prijsvraag Faculteit der Rechtsgeleerdheid in het kader van het eeuwfeest der Vrije Universiteit.

Het college adviseerde in principe positief over het voornemen van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid een prijsvraag uit te schrijven ter gelegenheid van het eeuwfeest der Vrije Universiteit.

- Samenvoeging V.U.R. 1968/Personeelsreglement
Het college stemde in met de hoofdlijnen van het voorstel tot samenvoeging van het V.U.R. 1968 en het Personeelsreglement.
- Herstructurering Commissie voor Onderwijs en Onderzoek
Het college adviseerde over het voornemen van de Universiteitsraad naast de Universiteitscommissie voor Onderwijs en Onderzoek een raadscommissie in te stellen. Het college wees nadrukkelijk op de eigen adviserende taak in zaken van onderwijs en onderzoek, maar besloot voornamelijk de ter tafel liggende voorstellen niet af te wijzen. Het vroeg om evaluatie na verloop van één jaar.
- Onderzoekpool
Het college adviseerde over de grootte en de verdeling van de plaatsen van de facultaire beleidsruimten onderzoekpool.
- Functioneringsgesprekken docenten
Het college heeft een negatief oordeel over de wijze waarop het College van Bestuur de functioneringsgesprekken wil organiseren. Een aantal zaken uit het voorstel zullen in de volgende verslagperiode opnieuw worden besproken.
- Evaluatie W.U.B.
Het college besprak in het kort de onderwerpen uit de evaluatie van de W.U.B. die op zijn functioneren betrekking hebben. Voor het overige wordt een en ander overgelaten aan de daarvoor ingestelde stuurgroep, waarin het college is vertegenwoordigd.
- Bijzondere leerstoelen/lectoraten
Het college adviseerde over een drietal bijzondere leerstoelen c.q. lectoraten.
- Benoemingen
Het college adviseerde in de verslagperiode over 17 benoemingsvoorstellen, waaronder 2 benoemingen tot gastdocent.
- Voorontwerp voor een wet Tweefasenstructuur
Het college stemde in met de strekking van het commentaar van het COVWO-preadvies en van de VU-werkgroep. Het college bepleitte verder in te gaan op de verdere herprogrammering, in verband met de differentiatie van de opleidingen. Het college bepleitte tevens een nadere uitwerking van de positie van de bijzondere instellingen in verband met de filosofie-opleiding.

6. Overige zaken die in het college zijn beslist c.q. besproken

- Instelling commissie voor promotie-aangelegenheden
- Verspreiding proefschriften binnen de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen
Het college besloot de verspreiding van proefschriften te beperken tot de subfaculteit waaruit de promovendus afkomstig is.
- Onderwijsactiviteiten dies
Het college deed de (sub/inter)faculteiten de aanbeveling de dag van de dies des middags vanaf 13.00 uur de onderwijsactiviteiten te stoppen.
- Promotiereglement
Het college besloot tot wijziging van het promotiereglement in die zin dat een gezamenlijke promotie op één proefschrift mogelijk wordt.
- Uitreiking bullen
Het college bepaalde een standpunt over de eis van aanwezigheid bij de uitreiking van de kandidaats- en doctoraalbullen.
- Kroondocentenformatiebeleid
Het college sprak in een aantal vergaderingen over de ontwikkelingen in het kroondocentenformatiebeleid.
- Conferentie te Grand Rapids
Het college besprak de hem ter kennisneming toegezonden verslagen.
- Vormgeving „algemene vorming”
Het college wijdde een bespreking aan het begrip „algemene vorming” en de relatie ervan met „wijsgerige vorming” zoals in de Regelen opgenomen. De vraag of deze zaken al dan niet afzonderlijk in het onderwijsprogramma moeten komen stond daarbij centraal.

jaarverslag 1978

van de bibliotheek der Vrije Universiteit

Op verzoek van Directeuren der Vrije Universiteit schreef de bibliothecaris dr. J. C. Breen over 1924 voor het eerst een bibliotheekverslag. Dit werd afzonderlijk gepubliceerd in het Jaarboek van de Vrije Universiteit. Sindsdien heeft die publicatie jaarlijks plaatsgevonden. Het Reglement van de V.U. bevatte daarover zelfs een bepaling, die echter samen met andere bepalingen over de rechtspositie van de bibliothecaris in 1972 zijn verdwenen. Het verhaal van veel van dergelijke ontwikkelingen zal in het Eeuwfeestboek „*Een Vrije Universiteitsbibliotheek*” worden gepubliceerd. Dat boek, waarvoor in 1979 het meeste werk werd verzet, zal men als een eeuwverslag van de gehele bibliotheekgemeenschap kunnen opvatten.

Het verslag over 1924 is een overzicht over de jaren 1880-1925 geworden. Drie zinnen geven de toestand duidelijk weer: „In het algemeen kan worden geconstateerd dat de bibliotheek op theologische gebied vrij goed voorzien is. Voor de letterairische faculteit zijn enkele goede werken aanwezig. Het meest te wensen over laat de toestand der boekerij op juridisch gebied”.

Voor 1979 is een totaal andere samenvatting te geven. Aandacht vroegen met name de verwerking van een inhaalbudget van f 500.000,- boven het normale budget, de afsluiting van de centrale alfabetische hoofdwoorden-catalogus op kaarten en het ingebruiknemen van de microfiche als catalogus, de behuizingsproblemen en de installatie van de nieuwe Bibliotheekcommissie. Maar vooral moet genoemd worden de inmenging van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen in de wijze waarop de automatisering van het catalogiseerproces verder moet verlopen.

Collectievorming

Over de collectievorming uit het normale budget is geen buitengewoon nieuws te vermelden. Er zijn geen opzienbarende schenkingen of heel bijzondere aankopen daaruit vermeldenswaard. Er zijn velerlei werken van zeer goede kwaliteit aangekocht, terwijl de aanschaf van herdrukken in de vorm van microfiches belangrijk is toegenomen.

In 1978 werd van de Stichting Vrienden VU-Bibliotheek een exemplaar ontvangen van de „*Sendbrief an die Christen im Nederland*”, geschreven door Maarten Luther en in 1941 gedrukt door de kunstenaar-graficus H. N. Werkman als een illegale oorlogsuitgave van „*De Blauwe Schuit*”. In 1979 kon de afdeling Oude Drukken van de bibliotheek een eerste druk,

**D. Mart. LUTHER / SENDBRIEF
an die christen im niederland.**

Wittenberg 1523, van deze brief van Luther aanschaffen. Het pamflet verscheen anoniem als „*Eyn Brieff an die Christen ym Nidder land*”. Deze aanschaf vergoedt enigszins de teleurstelling dat voor de eerste druk van de *Institutie van Calvijn* op een veiling te Bazel, en voor de belangrijke Luther-Bijbel met portretten van Cranach op een veiling te Amsterdam, de prijs te hoog op liep om de aankoop daarvan nog te kunnen verantwoorden.

Catalogusautomatisering

De overgang van de kaartcatalogus op een catalogus op microfiche is voor de gebruiker en het personeel een zeer opvallende vernieuwing geweest.

Tot 1961 heeft de bibliotheek een, in 1896 door dr. J. C. Breen ingevoerde, met de hand geschreven kaartcatalogus gekend. Deze catalogus bestond uit een alfabetische en een systematische afdeling.

Voor elk boek werden twee kaarten geschreven, die daarna zo goed mogelijk werden geplaatst in beide systemen. In 1962 werd overgegaan op getypte cataloguskaarten, die door een offsetmachine vermenigvuldigd werden, zodat elke titel op meer plaatsen in verschillende catalogi kon worden ingevoegd. De catalogus van voor 1962 bleef naast de nieuwe bestaan, maar de boeken van het zogenaamde oude bestand werden voor een deel opnieuw beschreven, overeenkomstig de landelijke regels en in het nieuwe bezit met de nieuwe signatures opgenomen. Omdat voor dit arbeidsintensieve werk onvoldoende personeel beschikbaar was, werden de oude cataloguskaarten met een minimum aan verbeteringen fotografisch verkleind tot het internationale bibliotheekformaat van de nieuwe catalogi en daarin verwerkt.

Sinds 1977 worden een deel van de nieuwe titelbeschrijvingen en sinds januari 1979 alle nieuwe titelbeschrijvingen in een computer ingevoerd, zodat het typen en het met offset vermenigvuldigen ervan kwam te vervallen. De computer is namelijk in staat om cataloguskaartjes, aanwinstenlijsten, systematische lijsten en catalogusmicrofiches te produceren na een eenmalige invoer in willekeurige volgorde. In 1977 en 1978 leverde de computer vooral cataloguskaarten. Voor 1979 is de bibliotheek overgegaan op de levering van COM-fiches, computeroutput-on-micro. Het gevolg is, dat er momenteel drie systemen naast elkaar bestaan:

- 1e, het nog niet omgewerkte oude bestand, te herkennen aan de gefotografeerde, met de hand geschreven cataloguskaarten,
- 2e, het in de jaren 1961-1978 beschreven bezit, te herkennen aan de

getypte offset-cataloguskaarten en de door de computer gemaakte cataloguskaarten,

- 3e, het sinds 1979 beschreven bezit dat nog als cataloguskaart in een aantal deelcatalogi verschijnt en in lijstvorm, maar dat voor de centrale catalogus alleen als COM-fiches beschikbaar komt.

Het voordeel voor de gebruiker van de COM-fiches is de grotere overzichtelijkheid. Voordelen voor het personeel zijn, dat men geen verdubbelingen op tweede en derde auteur hoeft te typen, noch aantekenswerk voor de systematische catalogus hoeft te verrichten. Het belangrijkste is, dat het dagelijks zeer tijdrovend invoegwerk van kaarten verval.

Een centrale catalogus die uit drie verschillende delen bestaat is echter bezwaarlijk voor de gebruiker. Daarom werd voorgesteld om hetgeen in de jaren 1961-1978 werd beschreven via overtypen op magneetband en invoer in de computer ook op COM beschikbaar te krijgen. Op 16 juli van het verslagjaar werd besloten om de alfabetische hoofdwoorden-catalogus in kaartvorm af te sluiten en op 28 september werd het contract getekend om 525.000 cataloguskaarten met de machine leesbaar te maken. Eind 1979 werd een start gemaakt met een project om ook de rest van het zgn. oude bestand om te werken.

Daarmee is de besluitvorming voltooid om over enige jaren de beschrijving van het gehele bezit op magneetband beschikbaar te kunnen hebben.

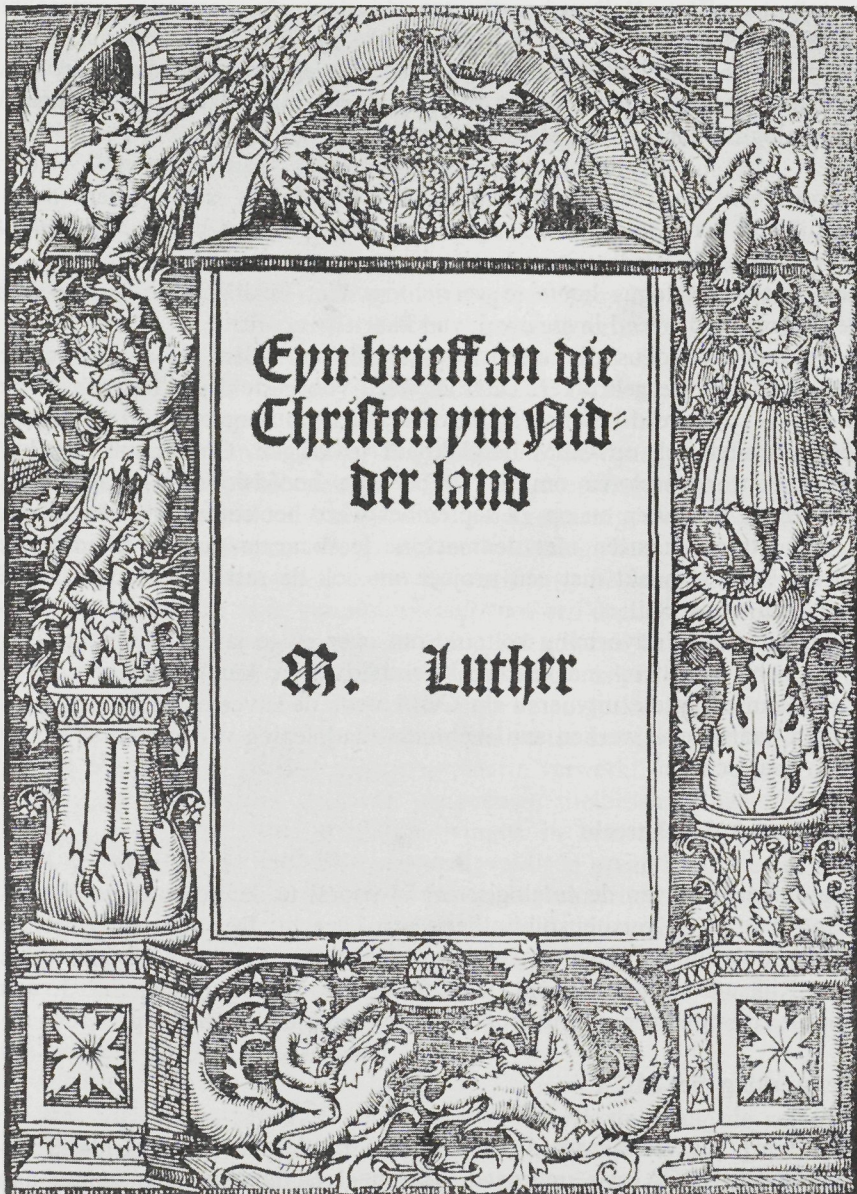
Behalve aan complete uitvoeren op COM voor de diverse soorten catalogi kan men daarna ook werken aan eventuele raadpleging van het databestand via een beeldscherm.

Relatie met de UB-Utrecht

De automatisering van de catalogisering is vooral te danken aan de samenwerking met de universiteitsbibliotheek van Utrecht. De bibliotheekdirectie heeft dan ook zowel bij het afscheid van dr. D. Grosheide als bibliothecaris van de Rijksuniversiteit Utrecht, als ook bij de benoeming van drs. J. van Heijst tot zijn opvolger, gaarne blijk gegeven van haar waardering.

Samenwerking met PICA

In het vorig jaarverslag werd vermeld dat de Minister, nadat de V.U.-deelname aan PICA was opgezegd, personeel en computerfaciliteiten aan

PICA beschikbaar stelde. In 1979 heeft de Minister financiële maatregelen genomen om de universiteiten te nopen aan PICA mee te doen. Voor de Vrije Universiteit betekende dit, dat zonder bereidheid tot nieuwe samenwerking met PICA, geen geld beschikbaar zou komen voor het met de machine leesbaar maken van bovengenoemde 525.000 cataloguskaarten, geen inhaalbudget van f 3.000.000,- beschikbaar gesteld zou worden en dat voorts nog een korting op het budget in het vooruitzicht werd gesteld.

In overleg met het Ministerie werd daarom besloten opnieuw contact met het samenwerkingsverband PICA op te nemen om via het gemeenschappelijke catalogiseringssysteem te gaan titelbeschrijven. Deze overgang van de éne op de andere werkwijze kent, na de start, een proefperiode van een jaar, waarin nagegaan zal worden of de overgang economisch verantwoord is en tevens of de bedrijfsvoering in de bibliotheek misschien in ernstige mate verstoord wordt. Deze twee punten zijn van groot belang, omdat in een aantal gevallen blijkt dat erg omvangrijke systemen niet het meest efficiënt zijn. Ze zijn te complex en hebben vaak te veel en te lange verbindingen tussen de onderdelen. Uit de eerste contacten met PICA bleek dat, met steun van de Minister, intussen het systeem veel meer aanvaardbaar is geworden, minder ambitieus van opzet en tevens, dat er in de loop van 1979 ook resultaten mee bereikt werden.

In 1980 zal de bibliotheek dus moeten overgaan op PICA voor de titelbeschrijving. Dit zal in het proefjaar nog geen personeelsbesparing kunnen opleveren. Ook de retrospectieve invoer heeft in de eerste tijd nog persoonlijke implicaties.

Documentaire Information Retrieval

Op de medische bibliotheek functioneert sinds 1975 een terminal voor documentaire information retrieval die aansluiting heeft op DIMDI (Deutsches Institut für Medizinische Dokumentation und Information) waardoor gegeven bestanden van de biomedische literatuur (o.a. Medlars, Excerpta Medica en BIOSIS) en van psychologische literatuur (psychological Abstracts) en diverse natuur- en sociale wetenschappen (tapes van het Institute for Scientific Information) afzoekbaar zijn.

Op de bèta bibliotheek kon in februari een ander type terminal worden geïnstalleerd, die met name de computerbestanden van natuurwetenschappelijke literatuur kan onderzoeken o.a. bij het Lockheed systeem.

In totaal heeft men nu op de V.U. toegang tot meer dan honderd verschillende databases, voor in principe alle faculteiten.

Ook het aantal medewerkers dat heeft leren „searchen” is inmiddels toegenomen van een tot vijf.

Inhaalbudgetten

Op de aanvraag bij het departement van een inhaalbudget groot f 3.500.000,— werd in 1978 f 500.000,— toegestaan. Dit bedrag werd in 1979 met name gebruikt voor reprints van boeken en oudere jaargangen van tijdschriften. De aanschaf van „Landmarks of Science” door de bèta bibliotheek verdient hierbij vermelding. In de vorm van 28.000 microprintkaarten zijn hiermee 3900 van de belangrijkste oorspronkelijke werken van ongeveer 1900 prominente geleerden beschikbaar gekomen. Van vergelijkbare omvang is de Human Relations Area Files, een serie waarvan reeds de microprint-kaarten van 4500 werken op het gebied van de sociale wetenschappen, werden aangeschaft.

Voor 1980 werd in 1979 opnieuw f 500.000,— ter beschikking gesteld, onder genoemde voorwaarde van samenwerking met PICA, terwijl het Ministerie schreef dat nog f 2.000.000,— wordt gereserveerd. De grootste zorg voor de bibliotheekdirectie is nu om te voorkomen dat deze extra middelen geheel verdwijnen door een structurele achteruitgang van het normale bibliotheekbudget, gezien de voortdurende stijging van prijzen, die door de inflatie-correctie onvoldoende gecompenseerd wordt.

Bibliotheekbehuizing

Nog onopgeloste ruimteproblemen doen zich voor o.a. bij de bibliotheek pedagogische en andragogische wetenschappen en de bibliotheek lichamelijke opvoeding, terwijl grote problemen dreigen voor de bèta bibliotheek en op langere termijn ook voor het hoofdgebouw.

Na een lange vorstperiode ontstond veel schade door condenswater in de magazijnen.

Het honderdste jaar

Behalve het eeuwfeest met tentoonstellingen en publicaties wacht een overladen programma op verdere uitvoering. Naast een groter beroep op het

lenen van boeken en het gebruik van de bibliotheek, heeft de bibliotheek te maken met een dubbel automatiseringsprogramma en met het verwerken van een extra budget. Omdat begin 1981 de productie van cataloguskaarten zal eindigen, is een zeer urgent probleem het maken van goede systematische catalogi op microfiches. Meer en nieuw werk wacht in het honderdste jaar, en dat moet verricht worden door evenveel mensen als de laatste jaren. Ondanks de te verwachten inspanning en inzet voor 1980 hoopt de V.U.-bibliotheek haar bijdrage(n) te leveren aan verschillende ontspannende evenementen in het eeuwfeestjaar!

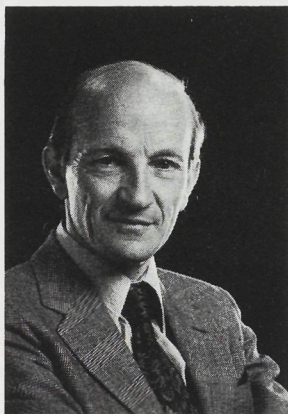
Namens de Bibliotheekdirectie
J. Stellingwerff (Bibliothecaris).

nieuwbenoemde hoogleraren en lectoren

gewone
hoogleraren

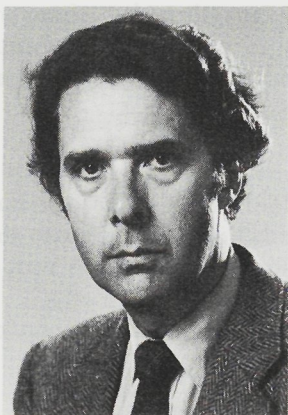
1-9-1978
Dr. C. Datema
Oudchristelijke Griekse en
Latijnse taal- en letterkunde
en het Nieuwe Testament

1-10-1978
Dr. R. H. C. Jansen
Klinische psychologie en
persoonlijke leer

1-10-1978
Dr. Ir. A. Twijnstra
Bedrijfshuishoudkunde
in het bijzonder de leer van
organisatie en leiding

1-10-1978
Dr. A. Wessels
Zendingswetenschap en
evangelistiek

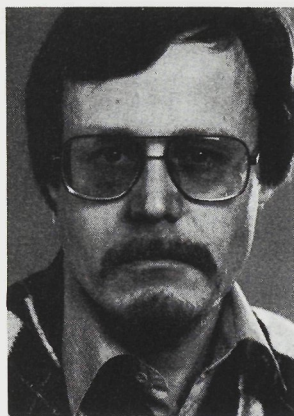
1-12-1978
Mr. J. Borman
Bestuursrecht

1-1-1979
Dr. G. van Middelkoop
Natuurkunde

1-2-1979
Dr. J. E. van Hinte
Paleontologie,
in het bijzonder de
micropaleontologie

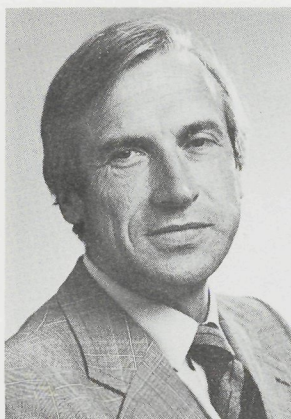

1-2-1979
Dr. G. S. P. Groot
Biochemie

nieuwbestemde hoogleraren en lectoren

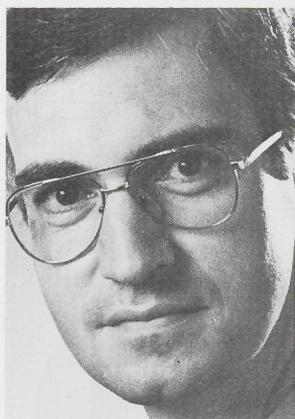
Foto's S.H. Speelman

*foto niet
beschikbaar*

1-7-1979
Dr. J. L. Sellink
Algemene radiodiagnostiek

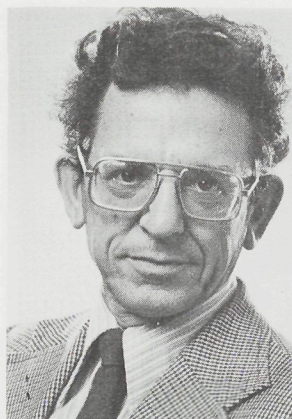
1-8-1979
Dr. K. U. Gäbler
Algemene kerkgeschiedenis

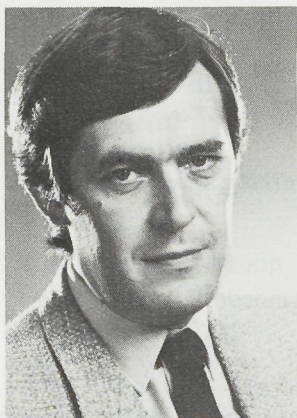
**Buitengewone
hoogleraar**

Lectoren

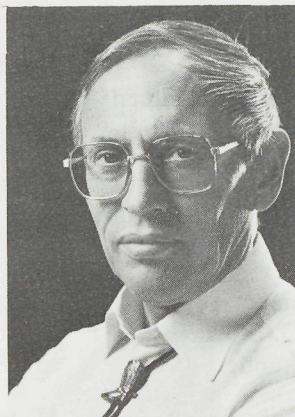
1-9-1978
Dr. A. A. I. Holtgreve
Vervoerseconomie

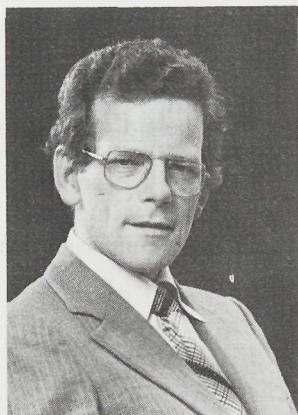
1-10-1978
Dr. A. Dees
Franse filologie der
Middeleeuwen (tot 1500)

1-12-1978
Dr. F. M. Dieleman
Sociale geografie, in het
bijzonder de methoden en
technieken van het
geografisch onderzoek

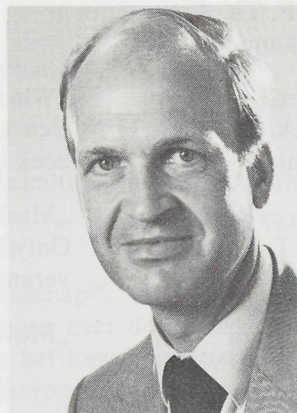

1-5-1979
Dr. J. Valk
Neuroradiagnostiek

1-7-1979
Dr. S. Griffioen
Wijsbegeerte der sociaal-
culturele wetenschappen

**Buitengewoon
lector**

1-10-1978
Mr. N. Keijzer
Strafrecht en strafprocesrecht

ambtsaanvaarding

Inaugurele oraties hoogleraren

4 oktober 1978
Dr. A. H. M. Lohman
Geneeskunde	„Het tweede visuele systeem”.
3 november 1978
Dr. P. J. I. M. de Waart
Rechtsgeleerdheid	„Volkenrecht in samenwerking”.
10 november 1978
Dr. J. G. Stolk
Geneeskunde	„De kankercel in de baarmoeder”.
24 november 1978
Mevr. Dr. E. Kunne-Ibsch
Letteren	„Historische veranderingen in de functie van de
litteraire beschrijving”.
19 januari 1979
Dr. H. A. M. van Alphen
Geneeskunde	„Wat is operabel?”.
16 maart 1979
Dr. N. F. Th. Arts
Geneeskunde	„Verloren eenheid”.
30 maart 1979
Dr. A. A. I. Holtgreve
Economie	„Wie stuurt er vandaag?”.
Een kritische beschouwing over beleid en onder-
zoek in de sektor verkeer en vervoer.
5 april 1979
Dr. A. Twijnstra
Economie	„Maatschappelijk Management”.
Ontwikkelingen van de organisatiekunde in een
veranderende samenleving.
27 april 1979
Dr. H. T. A. Whiting
Sociale Wetenschappen	„Moving into action”.
17 mei 1979
Dr. C. Datema
Letteren	„De lente in een oud-christelijke literatuur”.
Een terugblik vanaf Cyrillus van Alexandrië.

25 mei 1979 „Schriftenprocedure”.

Mr. J. A. Borman
Rechtsgeleerdheid

1 juni 1979 „Cultuur als experiment”.

Dr. J. Tennekes
Sociale Wetenschappen

8 juni 1979 „Het gulden Midden”.

Dr. G. van Middelkoop
Wiskunde en
Natuurwetenschappen

Openbare lessen lectoren

7 september 1978 „Wetenschapsprogramma's in de criminologie”.

Dr. G. Snel
Rechtsgeleerdheid

17 november 1978 „Het landschappelijk Substraat”.

Dr. Th. W. M. Levelt
Wiskunde en
Natuurwetenschappen

2 februari 1979 „Wat is er aan de hand?”.

Dr. J. J. A. M. Bloem
Geneeskunde

16 februari 1979 „Perspectief op de cultuur van de geografie”.

Dr. A. O. Kouwenhoven
Letteren

23 februari 1979 „Ongekende wetenschap”.

Mr. Gr. v. d. Burght
Rechtsgeleerdheid
Enige beschouwingen over de rechtsgevolgen van de inschrijving in het huwelijksregister van bepalingen uit huwelijksvoorwaarden.

18 mei 1979 „Het Europees verdrag tot bestrijding van terrorisme”.

Mr. N. Keijzer
Rechtsgeleerdheid

afscheidscolleges

6 oktober 1978

Dr. J. Verkuyt

Theologie

„De onvoltooide taak der wereldzending”.

11 november 1978

Dr. J. J. Thierry

Letteren

„Adonis in de vroegchristelijke literatuur”.

8 december 1978

Dr. J. Blauw

Sociale Wetenschappen

„Mens, cultuur en maatschappij”.
Lotgevallen van een denktraditie.

9 februari 1979

Mr. W. F. de Gaay Fortman

Rechtsgeleerdheid

„Rechtsstaat en terrorisme”.

9 maart 1979

Dr. P. Groen

Wiskunde en

Natuurwetenschappen

„Grenzen”.

28 maart 1979

Dr. D. C. Renooij

Economie

„Structuurveranderingen in het Nederlandse bankwezen en de monetaire politiek”.

30 maart 1979

Dr. A. A. I. Holgreve

Economie

1 april 1979

Dr. A. Tuijnman

Economie

17 april 1979

Dr. C. Dierckx

Letteren

in memoriam

Wat al waren haar begaaftheden, zijne impulsief en heftig
van zij lew tijdelijk, zijne neiging tot de
afgevoelzaamheid, voor evenwel en wijze, zodat zij wel aan

Prof. dr. G. H. J. van der Molen
1882-1978

Gerekend naar het aantal jaren dat mevrouw Van der Molen deel heeft uitgemaakt van het docentencorps aan onze academie, zou kunnen worden verondersteld, dat haar betekenis met name voor de juridische faculteit een beperkte is geweest. Zij was in 1946 opgetreden als privaatsdocente in het volkenrecht, en werd in 1949 buitengewoon, en in 1958 gewoon hoogleraar in dat recht om in 1962 haar ambt neer te leggen: een extra-ordinariaat van negen, een ordinariaat van vier jaar bieden ogenschijnlijk weinig kans een stempel op leerlingen te drukken, een markante plaats onder ambtgenoten in te nemen.

De werkelijkheid was anders. Vanaf 1949 mocht de inzet voor de faculteit zo volledig heten, dat wezenlijke invloed werd uitgeoefend en daarnaast speelden nog geheel andere dingen.

Gesina van der Molen was de eerste vrouw, die aan de Vrije Universiteit promoveerde; zij was ook de eerste vrouw, die deel uitmaakte van de juridische faculteit oude stijl. Nooit vertoonde zij enig spoor van onzekerheid bij het binnentreden van een traditioneel mannelijke samenleving; nooit hebben de anderen, die stellig aan enige uitbundigheid moesten wennen, een moment van onbehagen bij zichzelf ervaren, alles verliep op de meest natuurlijke wijze.

Hoewel zij er zich nimmer op liet voorstaan, lag in tweeërlei opzicht een merkwaardig verleden achter haar. De weg vanuit onderwijs en journalistiek naar de universiteit was verre van gemakkelijk gebleken, maar zij had — niet met aller bijval — de hindernissen, mede dankzij haar mentor, de hoogleraar Anema, genomen. Het in 1937, acht jaar na het behalen van de Meester-titel verdedigde proefschrift Alberico Gentili and the Development of International Law was ook voor eigen besef een triomfantelijke bekroning geweest van hardnekkige studie. En dan was er haar houding tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zij behoorde tot het betrekkelijk zeldzame slag christenen voor wie nimmer de radicaliteit van het evangelie een probleem vormde. Niet dat haar twijfel — ook op latere leeftijd — vreemd was of dat zij geen oog bezat voor de betrekkelijkheid van veel vermeend onaantastbare waarheden, maar wel dat christelijke geloofsgehoorzaamheid werkelijk christelijke geloofsgehoorzaamheid en christelijke liefde waarachtig christelijke liefde voor haar waren. Dus nam zij het ten behoeve van de Joden op toen dezen vervolgd werden en trad zij toe tot de verzetsbeweging daar zij in afschuwelijke rechtskrenking niet wenste te bewilligen.

Ook al waren later haar faculteitgenoten minder impulsief en hielden deze figuren zichzelf meestal voor evenwichtiger en wijzer, zodat zij wel bij naar

hun mening te onstuimige reacties de wenkbrauw optrokken, zij waardeerden anderzijds het recht door zee gaan, zij bemerkten soms hoe er bij hen iets ontbrak en erkenden opnieuw de waarheid van Pascal's woord: „Le coeur a ses raisons que la raison ne connait pas”.

Wat aan het professoraat van Gesina van der Molen een aparte betekenis heeft verschaft was voor wie goed toezag haar in weerwil van kleine zwakheden, respect afdwingende karakter. Zij kon als geleerde geenszins met haar voorganger Anema wedijveren; ze wenste niet een universitair bestuurder te zijn, waarvoor trouwens tot geruime tijd na haar afscheid niet zoveel gelegenheid bestond. Maar zij was iemand, die studenten aan zich vermocht te binden, die in haar wetenschappelijk optreden wat strak en schools, in het algemeen — zij was zelden bits en nooit verbeter — vriendelijkheid uitstraalde, wat te meer opviel omdat men bij zoveel geldingsdrang en moed eerder bruuskheid verwachten zou.

Tegen het einde van haar hoogleraarschap ondernam zij een grote reis welke haar ogen opende voor de realiteit dat niet in die mate als zij tot dat tijdstip gemeend had, het recht voor de menselijke samenleving essentieel was, en dat economische verhoudingen en stoffelijke welvaart zwaar telden.

Terwijl anderen op haar leeftijd geneigd zouden zijn „de zaken voor bekeken te houden”, — lijdelijkheid is de kwaal bij uitstek voor bejaarde hoogleraren — heeft zij bij geleidelijk afnemende krachten zich onafgebroken ingezet ter verwezenlijking van een wereld met minder wolken en meer licht voor allen.

Het is niet het deel van velen om ondanks beperktheden de herinnering na te laten aan een ongerepte zuivere persoonlijkheid. Als iemand die haar als lid en decaan der juridische faculteit tamelijk goed kende, kan ik slechts verklaren dat Gesina van der Molen tot deze weinigen heeft behoord en dat aan haar bewaarheid werd het oude woord van de Spreukendichter: „De gedachtenis van de rechtvaardige zal tot zegen zijn”.

I. A. Diepenhorst.

wetenschappelijke congressen

14-15 september 1978	Nationaal congres Tandheelkunde
16 september 1978	Internationaal congres Psychologie
25-28 september 1978	Internationaal congres Calvinj onderzoek
13 oktober 1978	Nationaal congres Economie
26-27 januari 1979	Internationaal congres Coornhertliga (strafrecht)
17 februari 1979	Internationaal congres Neerlandici
10 maart 1979	Nationaal congres Spraakstoornissen
23 maart 1979	Nationaal congres Gezondheidskunde
5-6 april 1979	Internationaal congres Actuariële Wetenschappen
17 april 1979	Nationaal congres Kernbewapening
19 april 1979	Internationaal congres Informatica
10 mei 1979	Nationaal congres Horen-slecht horen-doof zijn
11 mei 1979	Nationaal congres Genetische vereniging
18-21 juni 1979	Internationaal congres Posturografie

studium generale

Thema: „Over schrijven, lezen en kijken”.

- 24 oktober 1978 *J. Bernlef,*
dichter
Literatuuronderwijs op middelbare scholen
- 1 november 1978 *Hannes Meinkema,*
schrijfster
Vrouwen en literatuur
- 9 november 1978 *Prof. dr. W. Hogendoorn,*
hgl. theaterwetenschappen Universiteit van Amsterdam
Avantgardistisch toneel: het wankelende teken
- 20 november 1978 *Erik Vos,*
regisseur
Is de tekst heilig?
- 28 november 1978 *Dr. Mineke Schipper-De Leeuw,*
wet. medew. algemene literatuurwetenschap Vrije Universiteit
Drama-vormen in Afrika
- 6 december 1978 *Dr. D. W. Fokkema,*
lector vergelijkende literatuurwetenschap in het bijzonder m.b.t. de literatuur van Oost-Azië R.U. Utrecht
Engagement of censuur — Problemen van de hedendaagse Chinese literatuur
- 11 december 1978 *Kees Fens,*
criticus
Lezen en lezen is twee

Thema: „Wonen tussen utopie en werkelijkheid”.

- 29 januari 1979 *Jan Schaefer,*
wethouder van Amsterdam
Wie niet bouwt, zal niet leven
- 8 februari 1979 *Prof. dr. ir. H. Hertzberger,*
architect
Ruimte maken, ruimte laten
- 14 februari 1979 *Prof. dr. A. Hendriks,*
bouweconoom
Het keerpunt in het bouwen
- 22 februari 1979 *Jhr. L. de Geer,*
directeur afdeling woningbouw Bredero b.v. Utrecht
Het produceren van ruimte voor velen
- 5 maart 1979 *Ir. F. van der Seyp,*
werkgroep Kokon, architecten b.v. Rotterdam
Participatie van bewoners in het bouwproces
- 13 maart 1979 *Mw. prof. dr. W. J. Bladergroen,*
psychologe - orthopedagoge
Woonbeleving bij kinderen
- 21 maart 1979 *J. J. Beljon,*
beeldhouwer
De plaats van de beeldende kunstenaar in het stads-
beeld

voordrachten

Voordrachten van buitenlandse geleerden

FACULTEIT DER GODGELEERDHEID

5 oktober 1978

Prof. dr. Othmar Keel, Universiteit van Freiburg (Zw.), over: „Gott und die Tiere in I Job 39 vor dem Hintergrund der zeitgenössischen Gliptik”.

31 oktober 1978

Prof. dr. Helmut Obst, Universität von Halle, D.D.R., over: „Die konfessionelle ökumenische Situation in der D.D.R. in historischer Sicht”.

15 december 1978

Dr. G. M. Setiloane, Universiteit van Botswana en Swaziland, over: „Afrikaanse theologie”. (In samenwerking met het Instituut voor Godsdienstwetenschap).

14 maart 1979

Prof. dr. W. D. Davies, Duke University, Durham, over: „The territorial dimensions of Judaisme”.

23 maart 1979

Prof. dr. E. Bethge, Bonn, West-Duitsland, over: „Die Barmerthesen heute”.

FACULTEIT DER GENEESKUNDE

3 november 1978

Prof. Ch. Ford, Oxford, Engeland, over: „Aspects of sex determination in mammals, the road to the H-Y antigen”.

29 november 1978

Dr. A. Rao, St. Louis, Ver. Staten van Amerika, over: „Elusive (steroid) receptors. How to trace them”.

22 januari 1979 e.v.

Dr. J. Babotai, Zürich, Zwitserland, over: „Specifieke chirurgische technieken”.

13 februari 1979

O. H. Shaheen, Londen, Engeland, over: „Epistaxis”.

1 april 1979

Prof. dr. I. Divac, Kopenhagen, Denemarken, over: „Studies on anatomy and function of the prefrontal cortex”.

3 april 1979

Mevr. Prof. D. M. V. Parrott, Glasgow, Engeland, over: „The gut is a lymphoïd organ”.

15 mei 1979

Prof. dr. V. Jahnke, Berlijn, West-Duitsland, over: „Electron microscopy of the normal and pathological human basal mucosa”.

1 juni 1979

Dr. G. Weimann, Höxter, West-Duitsland, over: „Hyperventilatie-syndroom met nadruk op cardiale bezwaren”.

6 juni 1979

Prof. dr. G. T. Toussaint, Montreal, Canada, over: „Pattern recognition and geometrical complexity”.

11 juni 1979

Prof. dr. W. Becker, Hamburg, West-Duitsland, over: „Relations between molluscs and trematodes with respect to metabolism”.

12 juni 1979

Dr. M. Liebsch, Hamburg, West-Duitsland, over: „Studies of glucose regulation in *Biomphalaria glabrata*”.

Dr. H. Rupprecht, Hamburg, West-Duitsland, over: „The effects of infection with *Schistosoma mansoni* and stalvation of some hemolymph metabolites of *Biomphalaria glabrata*”.

Tandheelkunde

22 september 1978

Prof. Kato, Japan, over: „Calciumhydroxyapatite as dental implant material”.

19 juni 1979

Dr. D. Williams, Leeds, Engeland, over: „Implants in Surgery”.

20 juni 1979

Prof. Kim, Utah, U.S.A., over: „Drug delivery system”.

31 augustus 1979

Dr. D. Henderson, London, Engeland, over: „Orthognatic Surgery”.

Sir Terence Ward CBE, London, Engeland, over: „Travelling as an oral surgeon”.

FACULTEIT DER WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

Wiskunde

25 september 1978

Mw. prof. Danuta Rolewicz, Warschau, over: „Shifts and periodicity for right invertible operators”.

9 oktober 1978

Dr. M. Neumann, Saarbrücken, over: „Automatische Stetigkeit von Linearen Operatoren”.

23 oktober 1978

Prof. dr. Z. Galil, Tel-Aviv, over: „Two simple algorithms for the maxflow problems”.

9 november 1978

Prof. G. Coulouris, Londen, over: „System techniques for personal computers”.

6 februari 1979

Prof. P. Nyikos, Auburn, Alabama, over: „The set-theoretic independence of some old problems in general topology”.

9 februari 1979

Prof. D. E. Morgan, Waterloo, Canada, over: „Measuring the performance of a computer network”.

17 november 1978

Prof. B. Mitiagin, Parijs, over: „Spaces of holomorphic functions (isomorphisms and linear extensions)”.

23 november 1978

Prof. S. Tsur, Pennsylvania, over: „Performance control in multiclass systems”.

13 december 1978

Prof. J. Mack Adams, Las Cruces, Mexico, over: „Using assertions to enhance software reliability”.

29 januari 1979

Ch. F. Mills, Madison, Wisconsin, over: „Compact groups are supercompact or Around S^1 with a gun and a camera”.

26 maart 1979

Prof. G. M. Petersen, Christchurch, New Zealand, over: „Pairs of matrices and unbounded sequences”.

3 april 1979

Dr. Jeremy Gray, Open University Britain, over: „A reconsideration of the history of non-Euclidian geometry 1733-1868”.

10 april 1979

Prof. D. J. A. Welsh, Oxford, over: „Computational complexity for matroids and independence spaces”.

18 april 1979

Prof. dr. Th. Hangan, Lille, over: „On the geometry of the homographic pseudo-group”.

14 mei 1979

Dr. P. Woyda, Kraków, Polen, over: „Recent results in Hamiltonian graph theory”.

28 mei 1979

Prof. A. I. Wasserman, San Francisco, over: „USE: a methodology for the design and development of interactive information systems”.

31 mei 1979

Prof. R. Geoghegan, Princeton, over: „Splitting homotopy idempotents: a meeting ground of shape, homotopy theory and combinatorial group theory”.

12 juni 1979

Prof. B. Dekster, Toronto, over: „On monotonicity of integral Gauss curvature”.

18 juni 1979

Prof. S. I. Goldberg, Haifa, over: „A general Schwarz lemma for Riemannian manifolds”.

21 juni 1979

Prof. J. Bochnak, Genève, over: „On differentiable or analytic functions with isolated singularities”.

10 juli 1979

Prof. E. K. van Douwen, Athens, Ohio, over: „Een ruimte met een maat die weet welke verzamelingen homeomorf zijn”.

13 augustus 1979

Prof. R. Grant Woods, Winnipeg, over: „Extension properties of Tychonoff spaces”.

20 augustus 1979

Prof. R. E. Jamison, Baton Rouge, Louisiana, over: „Characterizing trees by means of convexity”.

Natuurkunde

14 september 1978

Prof. dr. F. Lenz, SIN, Zwitserland, over: „Pion-nucleus interaction in the resonance region”.

28 september 1978

Prof. W. Sandhas, Bonn, over: „Few-body equations and their application to three- and four-nucleon problems”.

8 november 1978

Dr. R. M. Woloshyn, TRIUMPF, Canada, over: „Weak interaction effects in low energy photopion production”.

4 december 1978

Dr. T. Emery, Indiana, U.S.A., over: „Recent work on the (p, π) reactions at 130-200 MeV”.

12 december 1978

Dr. P. P. Singh, Indiana, U.S.A., over: „Various facets of ${}^6\text{Li}$ induced reactions”.

14 december 1978

Dr. D. O. Riska, Michigan, U.S.A., over: „Pion absorption in nuclei and its implications for weak and electromagnetic reactions”.

4 januari 1979

Dr. H. J. Weber, Charlottesville, U.S.A., over: „Nuclear short range correlations and N^x spectator experiments”.

12 februari 1979

Prof. A. K. Gaigalas, New York, U.S.A., over: „Gamma rays from alpha and deuteron transfer in ${}^6\text{Li}$ induced reactions far above the Coulomb barrier”.

28 februari 1979

Dr. H. Mütter, Jülich, W-Duitsland, over: „Do we need mesonic and isobar degrees of freedom to describe ground state properties of nuclei?”.

1 maart 1979

Dr. D. R. Torgeson, over: „An inside view of hydrogen in metals: Basic science and evaluation of potential hydrogen storage materials with NMR”.

11 april 1979

Dr. B. A. Brown, Oxford, U.K., over: „Proton and neutron densities in light nuclei”.

2 mei 1979

Prof. dr. H. Leutwyler, Bern, Zwitserland, over: „The structure of the confining potential”.

4 mei 1979

Prof. W. P. Alford, Colorado, U.S.A., over: „Neutron Time-of Flight studies at the University of Colorado”.

14 mei 1979

Dr. P. T. Coleridge, Ottawa, Canada, over: „Islands in the Fermi Sea; map-making for itinerant electrons”.

17 mei 1979

Prof. dr. G. M. Crawley, Michigan, U.S.A., over: „Pion production with heavy ions near threshold”.

25 juni 1979

Dr. M. I. Haftel, Washington, U.S.A./Graz, Oostenrijk, over: „Scattering of electrons by very light nuclei as a probe of the nucleon-nucleon interaction”.

VAKGROEP GESCHIEDENIS EN MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN DER NATUURWETENSCHAPPEN

(voordrachten uit de jaren 1976-1977 en 1977-1978, die niet in de desbetreffende jaarboeken werden opgenomen, zijn hier vermeld)

17 september 1976

Mevr. dr. J. Bromberg, Maryland, over: „The wave-particle duality in the work of Pascual Jordan”.

28 oktober 1976

Prof. J. Roger, Parijs, over: „Scientific thinking as a destructive process”.

18 november 1976

Prof. M. B. Hesse, Cambridge, over: „On what there is in quantum physics”.

1 december 1976

Prof. C. Freeman, Sussex, over: „Diminishing returns to big science and technology?”.

9 december 1976

Dr. J. Worrall, Londen, over: „Thomas Young and the wave theory of light”.

4 februari 1977

Prof. M. Gibbons, Manchester, over: „Policy making in connection with the CERN 300 GeV accelerator”.

7 februari 1977

Dr. R. Smith, Lancaster, over: „On 'scientific' explanations of criminal insanity in the nineteenth century”.

17 februari 1977

Dr. W. D. Hackmann, Oxford, over: „The British development of underwater acoustics, 1914-1930”.

18 februari 1977

Dr. W. D. Hackmann, Oxford, over: „Engels-Nederlandse betrekkingen op wetenschappelijk gebied tijdens de 18e eeuw”.

17 maart 1977

Dr. P. Heimann, Lancaster, over: „Voluntarism and immanence: science and theology in eighteenth-century Britain”.

18 mei 1977

Mevr. prof. dr. R. Rappaport, New York, over: „Interpreting the Earth in the eighteenth century”.

26 mei 1977

Prof. dr. F. R. Pfetsch, Heidelberg, over: „Wissenschaftsindikatoren — ein Modell zur Analyse quantitativer historischer Daten”.

20 oktober 1977

Prof. dr. R. S. Turner, New Brunswick, over: „Hermann von Helmholtz, T. S. Kuhn, and another look at 'normal science' ”.

10 november 1977

Prof. dr. A. van Helden, Houston, Texas, over: „Christian Huygens and Saturn's rings”.

7 december 1977

Dr. M. A. Hoskin, Cambridge, over: „Newton's world picture: gravity **versus** the fixed stars”.

1 februari 1978

Dr. K. Pavitt, Sussex, over: „European governments, technological innovation and industrial research policy”.

23 februari 1978

Prof. dr. R. S. Westman, Los Angeles, over: „Roles and careers in 16th-century astronomy”.

20 april 1978

Dr. A. Elzinga, Göteborg, over: „De wetenschapsmens in een wereld vol crises”.

25 mei 1978

Prof. dr. W. Lepenies, Berlijn, over: „Probleme einer historischen Wissenschaftsforschung”.

15 september 1978

Dr. R. S. Porter, Cambridge, over: „Interpreting the environment: a historical perspective”.

28 september 1978

Dr. N. Rupke, Oxford, over: „Heilige tijdrekenkunde. De ouderdom van de wereld in de 17e en 18e eeuw”.

26 oktober 1978

Dr. G. N. Cantor, Leeds, over: „Waves or particles: the nature of light, as given in the first textbooks”.

9 november 1978

Dr. P. Borscheid, Münster, „Paradigmawechsel in der chemischen Wissenschaft zur Mitte des 19. Jahrhunderts — Strategien, soziale Intentionen und wissenschaftsinterne Folgen”.

7 december 1978

Prof. dr. Burkhardt, Los Angeles, over: „The rise and fall of a pseudo-phenomenon in genetics”.

Scheikunde

11 september 1978

Prof. dr. R. Seitz, University of New Hampshire, U.S.A., over: „Chemiluminescence; analytical potential”.

8 november 1978

Prof. dr. G. R. B. Webster, University of Manitoba, U.S.A., over: „Application of GC-MS to environmental problem areas”.

24 november 1978

Prof. dr. K. H. Ballschmitter, Universität Ulm, B.R.D., over: „Zum Metabolismus von PCB's mit Micro-organismen”.

1 december 1978

Dr. E. E. Burnell, University of British Colombia, Vancouver, Canada, over: „Proton magnetic resonance studies of water in biological systems”.

5 december 1978

Dr. W. Slavin, Perkin-Elmer, Norwalk, U.S.A., over: Selective derivatization and detection in HPLC”.

16 februari 1979

Dr. J. F. Lawrence, Food and Drug Administration, Ottawa, Canada, over: „Topics en residue analysis”.

23 februari 1979

Dr. E. E. Burnell, University of British Colombia, Vancouver, Canada, over: „The application of deuterium magnetic resonance to model lipid systems”.

28 februari 1979

Prof. dr. J. P. E. Grolier, Université de Clermont-Ferrand, Frankrijk, over: „Molecular interactions in organic mixtures. Their consequences on the thermodynamic properties”.

2 april 1979

Prof. dr. L. A. Sternson, University of Kansas, U.S.A., over: „Pre-column derivatization in the clinical analysis of anti-neoplastic agents”.

10 april 1979

Prof. dr. R. Franke, Institut für Wirkstoffforschung, Akademie der Wissenschaften der DDR, Berin, over: „Electronic effects of substituents in benzene derivatives on lipophilic behaviour”.

22 mei 1979

Prof. dr. R. H. Wood, University of Delaware, U.S.A., over: „Rapidly converging activity expansions for representing the properties of fluid systems: gases, non-electrolyte and electrolyte solutions”.

8 juni 1979

Prof. dr. P. T. Kissinger, Purdue University, U.S.A., over: „Liquid Chromatography with amperometric detection, trace organics in complex samples”.

Biologie

13 en 14 november 1978

Dr. A. C. Whittle, University Bochum (voorheen Newcastle upon Tyne), over: „Observations in the cerebral ganglia of *Helix Pomatia*”.

21 november 1978

Dr. H. Greenway, University of Western Australia, over: „Osmoregulation in *Chlorella*”.

1 december 1978

Prof. dr. D. A. Jones, University of Hull, over: „Genetical and Ecological Aspects of Cyanogenesis in Plants”.

9 maart 1979

Dr. C. J. P. Grimmlikhuizen, European Molecular Biological Organisation Laboratory, Heidelberg, over: „Morphogenetic Substances in Hydra”.

16, 17 en 18 mei 1979

Dr. J. M. Anderson, Dept. of Biological Sciences, University of Exeter, over:

1. „Animal/Microbial interactions in soil biological processes”.
2. „Symbiotic associations and nutrition in higher termites”.
3. „Slide-show: De MULU-expeditie naar S'arawak”.

15 juni 1979

Dr. E. P. Bakker, Ruhr Universiteit Bochum, W.-Duitsland, over: „K⁺ transport in bacteriën”.

Geologie en fysische geografie

27 februari 1979

Prof. dr. J. L. R. Touret, Parijs, over „Fluid inclusions in igneous and metamorphic rocks”.

16 maart 1979

Prof. dr. K. Pozaryska, Poolse Akademie van Wetenschappen, over: „Paleogene paleobiogeography of Northern Europe”.

20 april 1979

Dr. D. J. Vaughan, Birmingham, over „Mineralogy and chemistry of thiospinels”.

18 mei 1979

Prof. dr. J. G. Sclater, Massachusetts Institute of Technology, over: „Thermal models and paleobathymetry reconstructions of subsiding continental margins” en „The Pannonian Basin. An example of Early Neogene extension”.

30 augustus 1979

Dr. B. U. Hag, Woods Hole Oceanographic Institution (Mass.) over: „Calcareous nannoplankton biochronology and its implications for paleo-oceanography”.

FACULTEIT DER LETTEREN

Algemene taalwetenschap

5 december 1978

Dr. Roger Lass, Edinburgh, over: „In praise of description”.

8 februari 1979

Pieter M. Tiersma, San Diego, over: „A natural analysis of Frisian breaking”.

5 april 1979

Dr. Thorben Thrane, Kopenhagen, over: „Necessary and sufficient components of a theory of linguistic reference”.

Algemene literatuurwetenschappen

19 oktober 1978

Prof. dr. Abiola Irele, Ibadan (Nigeria), over: „The New Realism in African Literature”.

Klassieke talen

15 november 1978

C. Nicolet, Parijs, over: „de korenwetten van C. Gracchus” en over: „de sociale geschiedenis van de Late Romeinse Republiek” (in samenwerking met de U.v.A.).

5 april 1979

W. Burkert, Zürich, over: „Oud Griekse godsdienst en culturele anthropologie” (in samenwerking met de U.v.A.).

2, 3 en 4 mei 1979

Prof. M. J. O'Brien, Toronto, over: „Plato's Symposium”.

Frans

12 december 1978

Louis Marin, NRS, over: „L'autobiographie stendhalienne”.

30 januari 1979

Jean Starobinski, Genève, over „Rousseau et Baudelaire”.

3 april 1979

Georges Vignaux, CNRS, over: „Argumentation et schématisation”.

Engels

2 november 1978

Prof. dr. L. C. Knights, Cambridge, over: „Hamlet and Shakespearean Tragedy”.

5 december 1978

Prof. dr. Roger Lass, Edinburgh, over: „Explanation in Historical Linguistics” en over: „In Praise of Description”.

Duits

26 oktober 1978

Prof. dr. H. Grünert, Kassel, over: „Sprache und Politik”.

27 oktober 1978

Prof. dr. Hubert Ortowski, Poznań, over: „Die Auseinandersetzung mit der Vergangenheit, dargestellt an hand der letzten Romane von Christa Wolf und Herman Kant”.

7 november 1978

Prof. dr. Peter Pabisch, University of New Mexico, over: „Der Poet H. C. Artmann”.

27 februari 1979

Prof. dr. Jørgensen, Copenhagen, over „Wieland”.

13 maart 1979

Prof. dr. Harlinger, Salzburg, over: „Experimentele Literatur in Österreich nach 1945”.

Semitische talen

12-17 november 1979

Prof. dr. W. G. Lambert, over: „The personal God in ancient Mesopotamia”; „Gilgamesh in legend and Art”.

Geschiedenis

14 mei 1979

Prof. dr. Volker Berghahn, Warwick, U.K., over: „Modern theories about civilmilitary relations”.

Archeologie

20 oktober 1979

Prof. dr. V. M. Storcka, Berlin, over: „Antike Bibliotheken”.

FACULTEIT DER SOCIALE WETENSCHAPPEN

Psychologie

14 september 1978

Prof. P. Watzlawick, over: „The language of change”.

31 januari en 7 februari 1979

Dr. S. J. Apter, Syracuse University, U.S.A., over: Preventie, resp. Mental Health Consultation.

13 februari 1979

Dr. C. Terrel, Middlesex Poly Technic, London, U.K., over: „An evaluation of dichotic listening as a test of hemispheric dominance and its use with dyslexic children”.

9 maart 1979

Dr. B. Sutton-Smith, Philadelphia, U.S.A., over: „Expressive structures in children's narratives and film making”.

3 april 1979

Dr. Csapo, University of Vancouver, Canada, over: „Autisme bij kinderen”.

24 april 1979

Dr. L. Barrit, Ann Arbor, Michigan, U.S.A., over: „A phenomenological approach to educational research”.

2 mei 1979

Dr. D. T. Lykken, University of Minnesota, over: Methodische en etische aspecten van leugendetectie.

3 juli 1979

Dr. M. Bowerman, NIAS, over: „Recent work on language acquisition in 2-5 year old children”.

Pedagogische en andragogische wetenschappen

8 maart 1979

Prof. dr. L. S. Barritt, Ann Arbor, Michigan, U.S.A., over: „Doing Phenomenological Research”.

CENTRALE INTERFACULTEIT

21 november 1978

Prof. dr. N. Wolterstorff, Calvin College, Grand Rapids, over: „Reason within the Bounds of Religion”.

5 december 1978

Prof. dr. R. Mouw, Calvin College, Grand Rapids, over: „American Evangelism: a new political consciousness”.

6 december 1978

Prof. dr. R. Mouw, Calvin College, Grand Rapids, over: „The Bible and political Theory” (stafcolloquium).

12 december 1978

Prof. dr. R. Mouw, Calvin College, Grand Rapids, over: „The God who commands” (discussie met de Vakgroep systematische wijsbegeerte en cultuurfilosofie).

13 december 1978

Prof. dr. R. Mouw, Calvin College, Grand Rapids, over: „The politics of Zion and the politics of exile” (discussie met de Gespreksgroep reformato-
rische wijsbegeerte).

INTERFACULTEIT DER AARDRIJKSKUNDE EN PREHISTORIE SUBFACULTEIT DER SOCIALE GEOGRAFIE EN PLANOLOGIE

9 januari 1979

Prof. D. Garr, San José University, Californië, over: „Aspekten van de suburbanisatie in Santa Clara County, bij San Francisco”.

30 maart 1979

Prof. L. Borne, University of Toronto, Canada, over: „Research on housing markets in space and time in Canada”.

18 mei 1979

Dr. D. A. Kirby, University of Wales, Cardiff, over: „Some impressions on recent development and problems of Britisch newtown”.

22 juni 1979

Prof. dr. Martin Rosčiszewski, Warschau, Polen, over: „Problems related to the structuring of socio-economic space in developping countries”.

INTERFACULTEIT DER ACTUARIELE WETENSCHAPPEN EN ECONOMETRIE

15 december 1978

Prof. dr. A. Deaton, University of Bristol, U.K., over: „Some issues on modelling labour supply and rationing”.

23 februari 1979

Prof. L. Philips, Center for Operations Research and Econometrics, Leuven, België, over: „Dynamiek van de loonsubsidies”.

7 mei 1979

Prof. V. Böhm, Ph.d., Universität Mannheim, B.R.D., over: „Evenwichts-analyse”.

INTERFACULTEIT LICHAMELIJKE OPVOEDING

21 oktober 1978

Dr. C. Trevarthen, Edinburgh, Scotland, over: „Social interaction in early childhood”.

30 november en 1 december 1978

Prof. dr. H. G. Petzold, Düsseldorf, W.-Duitsland, over: „Integrative Therapie und Integrative Bewegungstherapie”.

8 februari 1979

Dr. D. N. Lee, Edinburgh, Scotland, over: „Visual and motor coordination in space and time”.

8 maart 1979

Dr. B. Sutton-Smith, Philadelphia, U.S.A., over: „Story-telling and play behavior in children”.

24-26 april 1979

Dr. O. Halldén, Stockholm, Zweden, over:

1. „The present day school system in Sweden and the general principles that are supposed to govern the school activities”.

2. „Physical education in Swedish schools and teacher training during five decades”.
3. „Swedish researchwork in physical education and sport”.
4. „Understanding and misunderstanding of P. H. Ling and his successors; The voluntary work in sport and health”.

9 mei 1979

Dr. D. Best, Swansea, Wales, over: „Human movement studies: a philosophical approach”.

11-12 mei 1979

Y. Ben-Jakon, New York, U.S.A., over: „Dance Therapy”.

1915-1916

1915-1916

Total		1915		1916		Total	
1915	1916	1915	1916	1915	1916	1915	1916
100	100	100	100	100	100	100	100
90	90	90	90	90	90	90	90
80	80	80	80	80	80	80	80
70	70	70	70	70	70	70	70
60	60	60	60	60	60	60	60
50	50	50	50	50	50	50	50
40	40	40	40	40	40	40	40
30	30	30	30	30	30	30	30
20	20	20	20	20	20	20	20
10	10	10	10	10	10	10	10
0	0	0	0	0	0	0	0
10	10	10	10	10	10	10	10
20	20	20	20	20	20	20	20
30	30	30	30	30	30	30	30
40	40	40	40	40	40	40	40
50	50	50	50	50	50	50	50
60	60	60	60	60	60	60	60
70	70	70	70	70	70	70	70
80	80	80	80	80	80	80	80
90	90	90	90	90	90	90	90
100	100	100	100	100	100	100	100

aantallen studenten

(inclusief extranei, exclusief toehoorders)

<i>Studierichting</i>	<i>Eerste jaars</i>		<i>Totaal</i>	
	<i>heren</i>	<i>dames</i>	<i>heren</i>	<i>dames</i>
Godgeleerdheid	27	17	402	110
Rechtsgeleerdheid	191	99	776	402
Geneeskunde	146	75	1306	622
Tandheelkunde	53	11	338	65
Wiskunde	39	6	250	49
Natuurkunde	36	—	265	6
Scheikunde	45	17	310	54
Biologie	69	19	460	177
Geologie	18	2	82	11
M.O. Wiskunde				
en Natuurwetenschappen	3	—	48	13
Klassieke talen	2	3	32	26
Nederlands	41	30	180	195
Frans	8	29	37	170
Duits	18	19	84	76
Engels	14	23	117	144
Semitische talen	1	1	12	6
Geschiedenis	54	21	342	131
Kunstgeschiedenis/archeologie	9	22	66	113
Algemene taalwetenschap	1	—	10	13
Algemene literatuurwetenschap	—	—	11	6
Transporteren	775	394	5139	2401

<i>Studierichting</i>	<i>Eerste jaars</i>		<i>Totaal</i>	
	<i>heren</i>	<i>dames</i>	<i>heren</i>	<i>dames</i>
Transport	775	394	5139	2401
M.O. Duits	—	—	11	12
Overig	—	2	1	2
Economie	220	24	1315	90
Avondopl. economie	43	1	43	1
Sociologie	18	7	175	69
Niet-westerse sociologie	4	3	63	32
Culturele antropologie	14	35	80	94
Politicologie	51	9	314	33
Psychologie	72	66	549	432
Pedagogiek	40	92	191	441
Andragogiek	1	—	80	86
Wijsbegeerte	13	4	105	29
Natuurkundige aardrijkskunde	15	3	127	18
Sociale aardrijkskunde	95	39	554	155
Actuariële wetenschappen en econometrie	23	4	118	13
Lichamelijke opvoeding	61	31	238	118
Totaal	1445	714	9092	4014
Totaal generaal	2159		13106	

aantallen buitenlandse studenten

<i>land van herkomst</i>	<i>godgeleerdheid</i>	<i>rechtsgeleerdheid</i>	<i>geneeskunde</i>	<i>w. en n. wsch.</i>	<i>letteren</i>	<i>economie</i>	<i>soc. wetensch.</i>	<i>wijsbegeerte</i>	<i>aardrijkskunde</i>	<i>act. wetensch.</i>	<i>nederl. (toeh.)</i>	<i>lich.opv.</i>	<i>totaal</i>
<i>Europa</i>													
België	—	—	—	2	—	1	3	—	—	—	—	—	6
Denemarken	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
W.-Duitsland	1	4	30	5	7	3	7	—	—	—	—	—	57
Finland	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3
Frankrijk	—	—	1	2	4	1	1	—	—	—	4	—	13
Griekenland	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Gr.-Brittannië	1	1	—	—	1	1	3	—	—	—	1	—	8
Ierland	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Italië	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Joegoslavië	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Noorwegen	—	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	—	7
Oostenrijk	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	4
Polen	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Portugal	—	—	—	1	2	1	1	1	—	—	—	—	6
Sovjet-Unie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spanje	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Tsj. Slowakije	—	—	3	1	1	2	1	—	—	—	1	—	9
Zweden	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	3
Zwitserland	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Tot. Europa	2	6	41	14	20	11	25	1	—	—	7	1	128

Afrika

Algerije	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Egypte	—	—	3	6	—	3	—	—	—	—	3	—	15
Ghana	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2
Nigeria	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1

<i>Land van herkomst</i>	<i>godgeleerdheid</i>	<i>rechtsgeleerdheid</i>	<i>geneeskunde</i>	<i>w. en n. wsch.</i>	<i>letteren</i>	<i>economie</i>	<i>soc. wetensch.</i>	<i>wijsbegeerte</i>	<i>aardrijkskunde</i>	<i>act. wetensch.</i>	<i>nederl. (toeh.)</i>	<i>lich.opv.</i>	<i>totaal</i>
Sierra Leone	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Zuid-Afrika	5	1	—	—	—	1	5	1	—	—	—	—	13
Tot. Afrika	5	1	3	7	1	7	6	1	—	—	4	—	35

Amerika

Argentinië	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Brazilië	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3
Canada	3	—	1	2	1	—	1	3	—	—	—	—	11
Columbia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Curaçao	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Ned. Antillen	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Peru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Suriname	—	—	1	—	1	2	12	2	2	2	—	—	22
Uruquay	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3
U.S.A.	5	—	3	2	4	2	8	2	—	—	1	—	27
Tot. Amerika	8	3	5	5	9	4	24	7	2	2	4	—	73

Azië

Australië	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
China	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
India	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Indonesië	2	3	55	7	3	23	12	—	—	—	1	—	106
Iran	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	4
Israël	—	—	2	—	1	2	3	—	—	—	—	—	8
Jordanië	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pakistan	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	4

aantallen buitenlandse studenten

<i>Land van herkomst</i>	<i>godgeleerdheid</i>	<i>rechtsgeleerdheid</i>	<i>geneeskunde</i>	<i>w. en n. wsch.</i>	<i>letteren</i>	<i>economie</i>	<i>soc. wetensch.</i>	<i>wijsbegeerte</i>	<i>aardrijkskunde</i>	<i>act. wetensch.</i>	<i>nederl. (toeh.)</i>	<i>lich.opv.</i>	<i>totaal</i>
Syrië	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Thailand	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Turkije	—	—	—	—	—	4	3	—	—	—	1	—	8
Totaal Azië	2	4	59	8	6	31	22	1	—	—	4	—	137
Andere Nat. ¹⁾	1	1	4	—	1	2	6	—	—	—	6	—	21
Statenloos ²⁾	—	—	1	—	1	2	2	—	—	—	—	—	6
Totaal ¹⁾ + ²⁾	1	1	5	—	2	4	8	—	—	—	6	—	27
Tot. per fakulteit	18	15	113	34	38	57	85	10	2	2	25	1	400

aantallen examens en promoties

		heren	dames	totaal
<i>Faculteit der Godgeleerdheid</i>				
Propedeutisch:		24	11	35
Kandidaats:		17	9	26
Doctoraal:		22	5	27
Promotie:		4	—	4
<i>Faculteit der Rechtsgeleerdheid</i>				
Kandidaats:		55	58	113
Doctoraal:	Nederlands Recht	62	20	82
	Notariële Studierichting	12	6	18
	Vrije Studierichting	8	2	10
Promotie:		5	—	5
<i>Faculteit der Geneeskunde</i>				
Geneeskunde:	kandidaats I	139	82	221
	kandidaats II	167	78	245
	kandidaats III	104	61	165
	doctoraal I	121	67	188
	doctoraal II	132	52	184
	assistent-arts	78	42	120
	arts	128	52	180
Promotie:		28	2	20
Tandheelkunde:	kandidaats I	42	8	50
	kandidaats II	61	12	73
	doctoraal I	37	4	41
	doctoraal II	43	4	47
	tandarts	42	5	47
Promotie:		3	—	3

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

Kandidaats:	Wiskunde	27	7	34
	Wiskunde W-3	2	—	2
	Natuurkunde N-1	15	—	15
	Natuurkunde N-2	7	—	7
	Scheikunde S-1	9	1	10
	Scheikunde S-2	4	5	9
	Scheikunde S-2'	7	—	7
	Scheikunde S-3	2	—	2
	Geologie G-1	1	—	1
	Geologie G-2	1	—	1
	Geologie G-3	1	—	1
	Biologie B-1	37	19	56
	Biologie B-3	2	—	2
	Biologie B-4	9	—	9
	Biologie B-5'	11	14	25
Doctoraal:	Wiskunde	24	4	28
	Natuurkunde	26	1	27
	Scheikunde	38	2	40
	Geologie	2	—	2
	Biologie	35	7	42
Promotie:	Wiskunde	3	—	3
	Natuurkunde	6	—	6
	Scheikunde	12	—	12
	Geologie	2	—	2
	Biologie	7	1	8
M.O.-A:	Wiskunde	1	—	1
M.O.-B:	Wiskunde	2	3	5
M.O.-B:	Natuurkunde	8	1	9
M.O.-A:	Natuurkunde/Scheikunde	1	1	2
M.O.-B:	Scheikunde	5	—	5
M.O.:	Biologie	9	3	12

		heren	dames	totaal
<i>Faculteit der Letteren</i>				
Kandidaats:	Klassieke taal- en letterkunde	1	2	3
	Nederlandse taal- en letterkunde	20	24	44
	Franse taal- en letterkunde	5	43	48
	Duitse taal- en letterkunde	9	9	18
	Engelse taal- en letterkunde	9	16	25
	Semitische taal- en letterkunde	2	—	2
	Geschiedenis	43	17	60
	Kunstgeschiedenis	1	5	6
Doctoraal:	Algemene taalwetenschap	—	1	1
	Klassieke taal- en letterkunde	2	—	2
	Nederlandse taal- en letterkunde	8	4	12
	Franse taal- en letterkunde	5	6	11
	Duitse taal- en letterkunde	5	2	7
	Engelse taal- en letterkunde	2	7	9
	Geschiedenis	15	5	20
	Kunstgeschiedenis	3	—	3
	Algemene literatuurwetenschap	—	1	1
	Friese taal- en letterkunde	1	—	1
Promotie:	Klassieke taal- en letterkunde	2	—	2
	Franse taal- en letterkunde	1	—	1
	Duitse taal- en letterkunde	1	—	1
M.O.-A:	Duitse taal- en letterkunde	1	—	1
M.O.-B:	Duitse taal- en letterkunde	4	3	7

Faculteit der Economie

Kandidaats:	142	7	149
Doctoraal:	107	3	110
Promotie:	3	—	3
Accountant:	17	—	17

		heren	dames	totaal
<i>Faculteit der Sociale Wetenschappen</i>				
Kandidaats:	Westerse sociologie	2	—	9
	Niet-Westerse sociologie	8	4	12
	Culturele antropologie	8	8	16
	Politicologie	31	3	34
	Psychologie	44	47	91
	Pedagogiek	16	39	55
	Andragogiek	8	12	20
Doctoraal:	Westerse sociologie	18	6	24
	Niet-westerse sociologie	7	2	9
	Culturele anthropologie	4	3	7
	Politicologie	18	1	19
	Psychologie	63	42	105
	Pedagogiek	11	37	48
	Andragogiek	3	14	17
Promotie:	Politicologie	2	—	2
	Psychologie	5	—	5

Centrale Interfaculteit

Kandidaats:	Wijsbegeerte	5	2	7
Doctoraal:	Wijsbegeerte	9	—	9
Promotie:	Wijsbegeerte	1	—	1

Interfaculteit der Aardrijkskunde en Prehistorie

Kandidaats:	Natuurkundige aardrijkskunde	6	—	6
	Sociale geografie	39	7	46
Doctoraal:	Natuurkundige aardrijkskunde	11	1	12
	Sociale geografie	40	6	46

heren dames totaal

*Interfaculteit der Actuariële Wetenschappen
en Econometrie*

Kandidaats:	Actuariële Wetenschappen	I	—	I
	Econometrie	15	3	18
Doctoraal:	Actuariële Wetenschappen	I	—	I
	Econometrie	5	—	5

Interfaculteit Lichamelijke Opvoeding

Kandidaats I:	37	13	50
Kandidaats II:	26	21	47
Doctoraal:	5	6	11

geslaagde geëxamineerden

(afsluitende examens)

De namen van de geslaagde geëxamineerden zijn overgenomen van computerlijsten. Op deze lijsten is de letter **ij** steeds vervangen door **y**. Het zou te veel tijd vergen, na te gaan, wat de juiste spelling is.

* = cum laude.

FACULTEIT DER GODGELEERDHEID

Kandidaatsexamen

Boonen

Mw. G. M. Speelman

J. D. W. Eerbeek

G. G. J. Kerkhof

R. Roukema

M. H. Alkema

Mw. M. C. Brak

Mw. A. van Delft

Mw. N. J. Dorland

Mw. E. S. Smidt

Mw. M. G. Verduyn

J. J. A. M. Voortman

A. Broekhuis

Mw. J. A. Delver

e.v. van Luyk

M. T. Hilhorst

Mw. S. H. C. Klaver

Mw. M. Ockhuysen

J. A. Vermeulen

M. P. Vryhof

C. W. van der Mey

J. P. van Vliet

N. A. Riemersma

W. G. Flach

J. Horjus

L. P. J. van der Peppel

N. E. Haspels

P. J. van Helden

Doctoraalexamen

A. van de Beld

J. H. van Dam

C. J. van Ree

A. van Harskamp

T. Kamper

L. A. Woltering

Mw. A. C. van Duyn

e.v. Jacobi

Mw. C. J. Blanksma

e.v. Zoutman

J. J. Splinter

Mw. A. van Andel*

H. J. Esser

J. H. Maat

C. Kuyswyk Jansen

G. Blees

J. van Breevoort

Mw. H. A. van Zwet

A. Mak

H. A. Klyn

L. van der Veer

A. Yewangoe

Mw. N. Kryger

P. Wulffraat

E. J. Westerman

W. den Braber

A. L. van den Dries

J. Verschoof

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

Doctoraalexamen

J. E. Hartjes

Mw. M. J. C. van Kamp

E. V. Knopper

Mw. E. Koekkoek

D. J. A. Kuipers

S. C. de Lange

J. J. Perrels

G. C. Schneider

Mw. E. van Hilten

e.v. Pratt

D. Sluis

B. J. Sol

J. W. Vermeer

G. A. Weers

S. de Wit

E. de Boer

H. K. ter Brake*

Mw. M. R. Cabenda

J. J. G. M. Geukers

H. W. Piersma

Mw. B. M. C. Pouw

B. de Pyper

Mw. M. J. Roosegaarde

Bisschop

A. J. M. J. Werners

F. Westenberg

J. W. J. Allewyn

A. A. L. Bolderhey

P. J. Heuving

J. T. M. van Manen

T. W. R. M. Serraris

Mw. C. G. Wildeboer

e.v. Vermeer

A. T. Jansen

H. Pasman

E. P. M. Pompen

J. W. Reiber

A. W. Sluis

P. A. Roscam Abbing

Mw. M. C. Telkamp

e.v. Kal

J. Zoodisma
 E. J. Hofstee
 J. H. Jongbloed
 M. E. Padt
 Mw. L. C. Post
 e.v. Bomers
 P. G. Wiewel
 W. W. Wynbeek
 H. F. G. Driessen
 Mw. M. van Dyk
 N. J. van der Graaf
 F. A. Kleine
 B. A. J. Stoel
 H. Werger
 J. Weyns
 Mw. M. L. van Heyst
 A. A. T. Hulshof
 J. G. Koehoorn
 G. Kramer
 P. J. Krenn
 L. B. Langevoort
 Mw. M. H. van der Mark
 J. Blokker
 M. J. M. Boyer
 R. Eskes
 Mw. Y. M. G. van den
 Heerik
 H. J. Heezen
 F. W. Huizinga

C. Klaver
 Mw. E. D. de Neeling*
 G. Wessels
 E. H. W. van den Akker
 Mw. E. Bakker
 e.v. Steffan
 Mw. K. L. van Bleydensteyn
 G. Eelsing
 e.v. Parigger
 Mw. P. A. M. Floris
 Mw. E. L. van Gaalen
 G. L. van Giffen
 G. J. van 't Hul
 Mw. J. A. Knopper
 P. J. W. Minnebod
 C. J. A. P. Rameckers
 H. D. S. S. Roescher
 J. van der Steenhoven
 R. D. Weerts
 G. J. Wilschut

Doctoraalexamen
Vrije studierichting
 P. L. Bal
 Mw. M. E. Zandbergen
 J. W. J. Allewyn
 Mw. F. J. de Vries
 e.v. Bootsma
 W. Wagener

R. Knecht*
 F. van der Hoek
 E. M. Dekker
 D. J. Kann
 P. Wyntje

Doctoraalexamen
Notariaat
 H. N. J. Byvoet
 Mw. M. J. Moesoelet
 e.v. Mungra
 J. D. E. J. Bomers
 E. E. van Eyk
 Mw. C. W. T. Vriezen
 Mw. I. A. Blom
 Mw. M. van Dyk
 J. P. I. Oom
 H. Bellaar
 J. M. J. Groot
 C. J. Schipper
 G. Wessels
 M. J. Brugma
 Mw. E. L. van Gaalen
 M. Maartense
 Mw. M. J. de Mello
 e.v. Liem
 A. C. Oly
 H. D. S. S. Roescher

FACULTEIT DER GENEESKUNDE

Artsexamen
 Mw. W. Blenkers
 Mw. H. Brandenburg
 A. E. U. Dubois
 A. B. van Opstal
 Mw. J. I. Prasetya
 e.v. Pramana
 M. W. Audier
 G. de Bruyn Jr.
 A. Idzinga
 J. Koeman
 J. G. M. Maarschalk
 J. Nabers
 J. N. M. Schieveld

Mw. L. van Wagenberg
 e.v. Wintgens
 H. P. A. F. Hoebe
 P. H. Husson
 Mw. C. M. Jager
 J. C. Weymans
 R. J. Boukes
 C. J. G. Byman
 G. W. Jeppe Smit
 J. T. F. Joore
 T. J. M. Kuiper
 H. M. Poelakker
 E. A. E. Scheele
 C. van de Beek

P. C. M. Kok
 F. M. van Lammeren
 H. J. E. Palm
 Mw. R. Rip
 e.v. Happel
 Mw. H. Brouwer
 G. E. Bucher
 C. Halma
 A. J. D. H. Hartholt
 H. B. M. Hesse
 P. H. G. Hogeman
 Mw. J. E. J. Wolsky
 E. A. van Gelder
 D. de Hoop

R. K. P. Kalbfleisch
 R. H. Koster
 J. A. M. van Tol
 D. Veersema
 D. B. J. Bokma
 Mw. N. J. J. Broshuis
 S. P. J. J. Byvoet
 N. H. T. Croon
 J. W. Gratama
 C. L. Janus
 Mw. F. Jobse
 W. van Kooten
 H. Korfker
 W. S. Kwee
 R. A. A. Pelleboer
 Mw. A. E. Repko
 Mw. A. de Bie
 Mw. D. A. Jansen
 Heytmajer
 S. H. R. Laarveld
 P. H. J. ter Linden
 Mw. A. Robinson
 e.v. van Rooyen
 K. Tanis
 D. W. Vlietstra
 Mw. W. van Vollenhoven
 H. van der Wiel
 Mw. G. C. Huissoon
 Mw. A. Leenman
 F. A. M. van den Brand
 Mw. G. Ensberg
 A. J. van Erp
 E. E. Lacle
 Mw. S. E. Quanjer
 Mw. L. Smit
 R. B. Houtman
 W. van der Lingn
 R. D. M. Mus
 H. W. van Schaick
 B. H. Tania
 J. H. M. Budde
 Mw. M. A. E. J. de Cleen
 Mw. G. J. Fransen
 e.v. Abels
 F. Heule
 E. Nederveen

Mw. A. Wassenberg
 e.v. Walen
 J. J. van der Burgh
 Mw. M. A. P. Hollmann
 e.v. Kapteyn
 G. M. Jochemsen
 H. J. Linzel
 P. J. M. van Loon
 M. S. Putzes
 Mw. A. A. Souwerbren
 P. J. Steinberg
 P. A. J. M. van Dyck
 Mw. G. J. Kramer
 J. P. de Ruiter
 W. P. Speelman
 T. Weits
 E. Bouma
 F. Broersma
 Mw. A. W. M. M. van
 Gemert e.v. Koopman*
 F. Hof
 Mw. A. H. M. Kleemans
 Mw. C. T. R. M. Stumpel
 e.v. Schrande*
 S. Sybrandy
 F. J. H. Venema
 Mw. C. A. den Haan
 e.v. Hassing
 Mw. A. M. H. Haverkamp
 R. Maas
 C. Miedema
 G. A. Risseeuw
 Mw. J. Teunissen
 e.v. Myers
 D. A. W. W. van Vliet
 Mw. M. M. Wilm
 J. C. Bakker
 D. J. Hemrika
 A. C. Jansen
 A. A. Kool
 R. Laduc
 Mw. C. A. A. M.
 Meereboer
 P. R. J. M. Middendorp
 L. van Rozelaar
 A. J. Schneider

S. P. M. Twisk
 H. A. A. de Berk
 H. Boot
 Mw. W. Buskop
 e.v. Verleur
 P. Dieneske
 Mw. M. T. Huurnink
 e.v. Lohmann
 Mw. M. L. J. Verhoeff
 e.v. Peelen*
 J. J. Wielenga
 J. P. Wonder
 R. G. Bakker
 Mw. A. Colmans
 M. J. Crooy
 P. E. F. M. Dassen
 J. C. Doelman
 A. M. M. Eggermont
 E. J. M. Frolke
 P. C. van Hartingsveldt
 P. C. Hildering
 G. J. Hoogetboom
 Mw. C. M. A. M.
 van der Horst
 R. J. A. M. van der Hulst
 Mw. E. M. Kerseboom
 P. van Leeuwen
 N. Leonhard
 P. E. Maidman
 Mw. M. A. L. Roelofs
 Heyrmans
 G. B. Roos
 Mw. I. R. Smidt
 H. E. Sondorp
 J. A. van de Weerd
 J. H. G. Burer
 C. W. Burger
 Mw. E. Euwe
 e.v. van Parreren
 Mw. W. J. Griep
 e.v. de Marchi
 T. J. Hagen
 R. J. M. van de Kimmenade
 H. Kuiper
 A. Leeuwenberg
 R. May

G. A. Ouwehand
 J. S. Werkema
 L. J. C. Brandon Bravo
 Mw. Y. L. Go
 J. C. den Heyer
 Mw. M. W. Klever
 Mw. S. G. C. Lion
 B. H. Luiting
 T. Luttik
 Mw. L. C. van 't Riet
 H. Steensma
 C. J. van Straaten
 J. P. W. van der Veen
 Mw. J. H. de Waal
 T. R. Wesselijs
 A. B. J. Groeneveld
 Mw. J. J. M. van Kordelaar
 J. H. Kropf
 Mw. J. A. Milatz
 Mw. A. E. G. Sachs
 R. E. Simon

Tandartsexamen

J. W. Coenraads Nederveen

D. C. Deutekom
 A. M. A. Hoek
 C. Kammeyer
 A. Keehnen
 M. Krikken
 Mw. S. E. Liem
 P. A. T. J. Ruding
 T. H. Thouw
 Mw. E. M. Visser
 R. P. van As
 E. G. Hagens
 F. W. Huisman
 F. J. L. Jeukens
 S. P. W. H. Keizer
 T. B. M. de Rycke
 M. C. E. Stadhouders
 R. A. van Teeseling
 D. L. Thung
 J. S. J. Veerkamp
 Mw. N. Baumfalk
 e.v. Meyer
 J. Hes
 N. A. Meyer
 A. R. van West

C. H. C. van der Zande
 J. L. Aarts
 P. A. Lieth
 T. D. Oei
 S. A. Spaans
 J. J. G. M. Steenbergen
 S. Y. Wymans
 P. J. L. de Beukelaar
 N. H. Blaauw
 M. H. M. L. Bleeker
 J. W. A. de Bruyne
 P. A. F. Goekoop
 J. M. van de Kreeke
 A. H. Krieckaert
 Mw. A. A. H. Ligthart
 S. B. Meyer
 Mw. S. Y. Oei
 C. J. Swier
 G. C. Visser
 J. J. M. Wolsky
 R. van der Aa
 J. A. Bouman
 F. T. Lim

FACULTEIT DER WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

Doctoraalexamen

Wiskunde

A. Franzen
 G. P. Verhoog
 J. T. J. Nyssen*
 J. Vermeer
 H. Zant
 H. J. van der Kolk
 C. A. J. Overtoom
 R. J. P. Groothuizen
 Mw. A. B. van Gool
 J. de Vries
 F. W. M. van Noort
 H. F. Roodt
 D. P. van der Vecht
 Mw. T. van Wageningen
 J. A. van Wyngaarden
 J. T. M. Bank
 C. L. Houtman

A. C. M. Ran*
 D. van Bodengraven
 Mw. J. J. H. Ketel
 R. Kuiper*
 H. G. Quist
 S. A. van Gils*
 M. L. Kersten
 J. M. Sneek*
 P. J. C. Sprey
 Mw. I. C. Broeks
 e.v. Gort
 J. W. Eckhart

Doctoraalexamen

Natuurkunde

J. P. van Ams
 H. J. M. Brey
 J. F. de Haan
 A. G. Zephat

K. A. H. van Leeuwen
 J. A. N. van der Pluym
 P. P. M. Steur
 C. J. M. Neuvel
 B. L. Hoeksema
 A. H. Verbruggen
 A. P. M. van de Fliert
 A. W. J. Muller
 H. F. van Trig
 J. C. H. van Doremalen*
 C. Hoetmer
 W. J. Schoenmaker
 Mw. J. Y. Boot
 e.v. Beck
 J. N. Blom
 J. B. Buning
 R. T. de Haan
 J. P. Hoonakker
 F. M. Ottenhof

A. C. Phaff*
 F. M. M. van Geffen
 J. M. Lagrand
 A. Miedema
 B. H. Post

*Doctoraalexamen
 Scheikunde*

G. P. Algra
 G. Westerneng
 T. van Bommel
 M. Boorsma
 J. T. Byman
 A. L. de Jong
 S. Kooy
 H. T. Schaap
 L. van Zweden
 L. van Bree
 J. W. F. L. Seetz
 V. P. Claassen
 W. P. Cofino*
 A. de Kok
 A. N. M. Schoffelman
 J. W. Slob
 G. T. Franke
 J. H. de Neef
 A. W. M. Rynders
 T. A. M. van Schaik
 M. J. Schouten
 J. Wagenaar
 B. M. van den Berg
 F. C. Boogerd*
 J. van Doorn
 W. Fransen
 J. J. de Kok
 J. F. J. Mom
 L. M. Vermeulen
 T. A. Berkhout
 H. J. Bosma
 Mw. R. A. Cuperus
 P. C. M. van Pinxteren
 Mw. C. T. Vroegop
 A. J. de Kok*
 J. M. Krop
 A. Kunst
 A. I. Pauli

G. C. Schoonderwoerd
 M. G. Schuitemaker

*Doctoraalexamen
 Geologie*
 W. Elzenga
 A. de Goffau

*Doctoraalexamen
 Biologie*

F. Berkenbosch
 C. W. Hemker
 T. A. C. M. Koelman
 Mw. A. M. Wagner
 e.v. Hemrika*
 J. Wondergem
 M. Drop
 A. A. van Lambalgen
 N. Overbeeke
 I. de Vries
 T. F. de Boer
 G. H. Glas
 H. J. Bruins
 J. U. Rylaarsdam
 H. Doornebal
 L. van Duuren
 J. F. A. Kruse
 N. M. van Straalen
 J. L. Mulder
 J. W. Boerman
 G. H. Boerigter
 A. J. Borstlap
 Mw. J. A. Brandsma
 J. W. J. Koniuszek
 L. P. C. Schot*
 E. R. Osieck*
 M. de Waal*
 B. van Wingerden
 J. C. V. M. Copray
 Mw. Y. A. van
 Duivenboden
 e.v. Veerman*
 C. Eigenhuis
 A. A. Geldof
 Mw. M. E. Heerens
 e.v. van Nieuwmegen

P. Kastelein
 H. A. Kat
 Mw. G. M. Kromhout
 e.v. van Keulen
 R. C. Lakeman
 Mw. A. M. de Leeuw
 R. H. Luth
 A. J. Mulder
 H. C. J. Stoltling
 Mw. C. H. de Vries
 e.v. Lever

M.O.-B Wiskunde
 J. W. Hoekman
 Mw. M. G. D. Woldinga
 Mw. G. J. van den Hoeven
 e.v. Verhoeff
 Mw. A. B. Terpstra
 e.v. Geel
 G. T. M. de Smaele

M.O.-B Natuurkunde
 T. G. de Vries
 P. de Jong
 J. T. Sibbesz
 S. Verstraten
 H. J. Zuidervaat
 P. J. M. Smit
 J. G. M. van der Woude
 Mw. M. J. Gordeau
 H. J. M. Matthyssen

M.B.-B Scheikunde
 A. de Jonge
 C. Knoop
 A. Voogt
 C. J. Zaal
 J. F. Zawierko

M.O. Biologie
 N. P. Kerkhoven
 J. C. Ploeger
 H. C. Dirks
 H. R. Murris
 J. A. Goedbloed
 P. C. Sahuleka

Mw. M. E. Bringmann
Mw. M. E. Heerens
e.v. van Nieuwmegen

A. L. Joosten
Mw. M. I. J. van der
Korft

A. van der Lichte
E. G. M. Prins

FACULTEIT DER LETTEREN

Doctoraalexamen
Algemene
Taalwetenschappen
Mw. J. Stehouwer

Doctoraalexamen
Klassieke
Taalwetenschappen
K. Fernhout
A. van Dorp

Doctoraalexamen
Nederlands
D. J. Bresser
Mw. A. P. M. Laurs
H. van der Ent
G. Sneepe
H. A. Jongkind
H. Koeman*
Mw. C. P. Jobse
e.v. Bos
Mw. J. M. Tak
Mw. J. G. W. Aapkes
e.v. Lodder
L. F. van Driel
G. Mersel
B. H. Verheyden

Doctoraalexamen
Frans
Mw. M. L. Buitelaar
e.v. v. d. Straaten
Mw. M. G. J. Ploeger
e.v. Bruisma
F. J. P. M. Rutten*
Mw. I. C. J. van der
Wekken
Mw. C. A. Broek
H. M. van der Blom

Mw. J. E. van Halsema
e.v. Klyn
N. Heukels
E. Martini
J. J. Dembinski
Mw. P. L. van 't Spyker

Doctoraalexamen
Duits
P. A. Dovermann
Mw. M. A. H. Spape
L. J. Wolfs
P. J. Daansen
Mw. M. G. W. Benit
e.v. Hofmann
M. R. Goedhart
J. F. C. Hyszeler

Doctoraalexamen
Engels
Mw. K. A. Bremer
e.v. van Dokkum
Mw. H. Andriessen
Mw. A. N. Zappagne
M. H. M. Schrama
Mw. J. Bolsenbroek
e.v. Stapersma
Mw. W. Bremmer
J. A. Swygman
Mw. M. A. M. Grosheide
Mw. C. G. M. Hulsebosch

Doctoraalexamen
Geschiedenis
C. A. M. Hermans
J. Jolink
Mw. A. T. Koster*
L. G. H. Stobbelaar*
H. P. van Weeren
T. Soekhlall

J. Boogaard
Mw. M. E. Hielkema
Mw. E. F. Bakker
J. Wardenaar
A. H. J. Wilschut
G. F. Grobben
Mw. M. C. van Poelgeest
G. C. Groeneboer
Mw. H. A. Joosse
e.v. de Wolf
C. F. L. Paul
W. Top
V. J. Bultsma
A. A. van Scholl
C. E. W. M. Hoskens

Doctoraalexamen
Kunstgeschiedenis
J. Vis
D. F. Lursen
J. de Boer

Doctoraalexamen
Algemene
Taalwetenschappen
Mw. J. B. Viersen
e.v. van Gunsteren

Doctoraalexamen
Fries
T. Riemersma*

M.O.-B Duits
T. H. F. A. M. Pubben
Mw. G. A. M. Rutgers
Mw. C. M. Groesbeek
J. G. Dykhuizen
R. M. van Maltha
B. W. M. T. Geelen
Mw. J. T. Oosterhuis
e.v. van der Esch

FACULTEIT DER ECONOMISCHE WETENSCHAPPEN

Doctoraalexamen

Economie

H. H. W. Janssen
P. T. Lanser
M. S. Meyer
Mw. M. A. Moinat
C. A. W. Noorlander
S. Olthof
J. J. Steeman
Mw. T. Z. Tuzar e.v Jacz
H. Vis
R. Wolff
P. Silvis
G. A. G. M. Timmermans
P. de Vries
J. Balhuizen
E. A. Breunesse
J. P. J. Dumans
B. N. Groot
H. G. Hietbriek
J. H. Schneiders
A. Verhoeven
J. W. Arntzen
A. H. van de Belt
J. P. M. Boerlage
P. J. de Bruin
C. Kooiman
R. T. V. M. Pouw
P. J. W. M. Verheyen
C. L. M. van den Berg
N. Bink
W. J. Broerse
E. W. M. M. van den Eynde
G. P. Groustra
N. de Jong
K. J. Klein
R. P. van Leeuwen
G. J. van Loo
H. G. de Ruyter
R. M. Smits
P. M. G. van der Weyden
C. Zeelenberg*
E. O. van den Brink
F. H. Brouwer

T. J. M. Coppens
B. B. A. Drewes
E. Elias
N. Kleine
L. G. Thiry
J. Berkenbosch
P. A. Boot*
P. Dorst
J. G. Hakkenberg
J. van Hoff
R. H. E. M. Kettenis
E. J. Schimmel
H. Werger
M. A. Berkelaar
J. de Boer
N. Groot
P. C. de Haan
B. C. Hamming
G. Stoffelsen
B. B. de Baat Doelman
A. H. M. Baaten
S. Boukris
M. van den Bout
P. J. M. Byl
R. N. A. A. van Dyk
J. O. Gelderloos
M. Karssen
W. F. Kniese
J. van der Laan
J. H. te Raai
N. Rietdyk
B. G. Rothuizen
P. R. Stout
J. Touwen
R. M. van der Velde
J. G. Wuite
J. B. Wybrandi
E. L. W. M. Zwager
H. L. Doff
L. C. Elfferich
G. H. Hoytink
P. J. C. A. Karskens
A. P. van Langevelde*
W. J. Louisse

H. P. Molenkamp
J. A. Obdam
L. P. Raadgever
J. J. M. Verhoek
C. H. ten Broek
M. van den Heuvel
H. M. J. Janssen
A. J. van de Kerk
H. G. M. J. Pernot
R. E. van Schaagen
P. E. Schoonackers
H. Stapelkamp
G. J. van der Zwan
H. P. van Dyk
O. Harmsma
T. Huyer
A. J. Jansen
A. A. J. M. Jaspers
H. M. P. M. Koelman
J. G. van Lissum
D. J. Martens
P. Melissen
N. D. Pool
W. E. van Runt

Economisch

Accountantsexamen

G. J. M. Pieters
H. Wagter
H. G. Wierenga
F. W. Blok
J. Koornstra
J. C. A. Lemkes
S. R. de Witte
L. J. Wortel
P. R. Baart
J. N. H. M. Durenkamp
F. Hoeve
K. H. Tan
H. G. Bogerd
T. A. van Kamp
L. Slingerland
P. C. Kooymans
L. J. Sluis

FACULTEIT DER SOCIALE WETENSCHAPPEN

Doctoraalexamen

West. Sociologie

Mw. D. M. Barendrecht

e.v. Acohen

H. Bruinsma

J. D. de Graaf

R. Heuvingsh

W. J. M. Huurdeman

B. J. van Lammeren

F. van Leersum

H. A. Burgers

J. M. Nchabeleng

Mw. J. Poortinga

e.v. van Wieringen

J. Roeleveld

J. M. P. van Eyk

C. R. H. Huffener

W. G. MacLennon

Mw. E. M. S. Berkhout

e.v. Frid

D. Harmsen

R. Hartsinck

P. J. Hermans

Mw. U. de Jong

J. R. P. B. de Mey

J. Fokkema

Mw. J. H. Gierveld

Mw. I. E. Koning

e.v. de Vries

A. I. Marcet

Doctoraalexamen

N. West. sociologie

Mw. B. G. Keuper

e.v. Kuperus*

J. D. H. Brugman

H. J. van der Erve

Mw. M. M. Mineiro

Monteiro

e.v. Da Costa*

M. van Schaik

G. W. Peter

F. M. Kirihio

B. R. C. van der Kouwe

J. E. Nielen*

Doctoraalexamen

Culturele Antropologie

A. J. Nieuwenhuis

G. Hekma

J. J. Groenemeyer

Mw. W. P. van Ginhoven

e.v. Stam

Mw. M. Nieuwenhuis

e.v. Djajadiningrat

Mw. R. J. Osinga

P. H. Waal

Doctoraalexamen

Politologie

C. D. Poldervaart

H. O. Meyer

L. Folkertsma

R. H. Vonk

G. van Bussel

F. J. Glastra

Mw. M. J. Abreu de Souza

e.v. Filet

W. A. G. A. Bouwman

A. G. J. Entius

C. van den Heuvel

R. G. Hallegraeff

J. den Ouden

W. Beckers

J. Bos

H. Koenen

H. van der Velden

J. Alderliesten*

P. L. Polhuis*

H. H. Putte

Doctoraalexamen

Psychologie

P. J. Betgem

Mw. M. J. Boersma

F. Bosch

Mw. P. F. Bouwkamp

e.v. Helms

Mw. A. M. E. F. Brands

Mw. E. H. van Dingstee

Mw. F. Drenth

e.v. Pypers

Mw. F. Hengeveld

Mw. E. Hermans

e.v. Luyendyk

P. C. Muusse

Mw. M. C. A. Schoutsen

e.v. Nyenhuis

J. W. Solinger

R. E. F. Spaargaren

Mw. C. Thys

T. van der Vlis

R. W. van Zuilen

C. Bruning

Mw. E. N. Byl

Mw. T. H. C. Gooskens

P. J. J. N. Grond

Mw. M. E. M. van Hattem

E. H. M. Helsloot

Mw. H. Mezach

Mw. M. E. Mouthaan

P. de Ruig

N. G. M. Terra

Mw. J. E. M. Wiggenraad

e.v. Laagland

Mw. E. J. Beumkes

E. C. Buning

Mw. C. J. M. van der

Giessen

e.v. Vlaander

J. Kooreman

Mw. M. C. van Reenen

e.v. Wallaart

Mw. A. Ulrich

e.v. Duivenvoorde

Mw. H. M. Bakker

H. G. M. de Bont

R. H. Hageboud

M. J. J. L. Hendrix
 Mw. M. G. T. Hoogenboom
 J. T. A. van der Loop
 Mw. S. M. Loriaux
 H. J. Magre
 Mw. E. Nieboer
 A. A. Ridder
 R. J. Verboom
 L. M. van der Vlist
 A. F. M. Wierdsma*
 C. H. van den Berg
 H. J. Busser
 Mw. C. B. Eisses
 e.v. van den Berg
 L. H. L. Favier
 J. F. Gehrels
 C. J. Hakman
 D. A. Heynsius
 A. A. M. Oostveen
 Mw. C. H. Reyerse
 e.v. van Duin
 Mw. J. A. Ridderbos
 L. J. Mangroe
 S. Spinder
 P. L. Wouda
 C. P. Bastiaanse
 J. W. de Jong
 J. T. A. Koster*
 Mw. R. J. M. Somsen
 C. M. Vuyk
 Mw. T. J. Arissen
 B. P. P. Boeke
 F. B. M. Bus
 Mw. I. J. Gallandat Huet
 L. C. G. Hahn
 R. H. Koning
 Mw. G. A. Kraan
 Mw. C. A. Los
 P. F. Los
 L. B. J. Majoor
 H. J. Nihuis
 J. van der Poll
 H. P. J. Vylbrief
 C. van Baren
 J. Bozuwa
 C. M. M. Hurts

Mw. F. I. A. Kroon
 e.v. Leerts
 A. Kruithof
 Mw. D. G. Lagestee
 Mw. J. H. M. van Leeuwen
 K. S. Odink
 Mw. E. S. van der Ploeg
 H. F. Ryken
 J. R. T. T. Tan
 A. J. Visser
 P. P. L. J. Wentink
 K. H. Wisman
 Mw. A. P. J. M. van Zwam
 J. G. F. van Baar
 M. J. Buit
 Mw. H. C. Hasper
 e.v. Henenkamp
 J. E. Koekenbier
 Mw. A. J. Kruyswyk
 F. Mandias
 J. G. Pekelharing
 Mw. M. I. Quelle
 Mw. M. W. Rooze
 e.v. Beetstra
 J. M. M. Simons
 J. W. van Strien
 Mw. H. P. Wissink
 e.v. Klamer
 Mw. E. Wullur

Doctoraalexamen
Pedagogiek

Mw. E. de Jong
 e.v. van Stralen
 Mw. R. G. van Riessen
 e.v. Knol
 Mw. F. Boesaard
 G. J. Bouwmeester
 Mw. M. E. van
 Eykelenburg
 E. Kool
 Mw. J. H. W. Palm
 e.v. van Dyk
 Mw. E. M. Quanjer
 e.v. Donner

F. M. J. Rote
 Mw. A. G. Verheule
 e.v. Plooy
 H. van Barneveld
 Mw. H. M. Jonker
 e.v. Buys
 Mw. J. M. Meyerink
 Mw. G. R. Faber
 Mw. A. A. C. de Ruiter
 Mw. W. M. F. Timmermans
 Mw. M. B. de Boer
 Mw. C. D. van der Hoeven
 e.v. By de Vaate
 K. de Vries
 Mw. L. S. van Dam
 Mw. M. J. Davidsz
 Mw. D. A. Mouque
 Mw. J. M. F. Rovekamp
 e.v. Petrovic
 D. J. Korf
 Mw. M. N. Treep
 A. B. Verschoor
 Mw. M. Baars
 Mw. A. E. H. Peters
 Mw. L. Courbois
 E. P. A. van de Geer
 G. H. Koning
 Mw. H. K. van de
 Lagemaat
 Mw. M. G. van Leeuwen
 H. E. Tjon
 Mw. W. P. J. Weeda
 Mw. H. E. Berretty
 Mw. J. M. Breebaart
 Mw. M. D. Byloo
 Mw. J. M. E. Giphart
 e.v. Pieterse
 Mw. E. P. C. P. M.
 van der Hall
 Mw. S. M. Hoek
 Mw. E. Hoogendonk
 Mw. J. W. Mager
 e.v. Bolle
 Mw. M. Pyl
 e.v. Touw
 Mw. I. L. M. Sneiders

Mw. M. van Vessem
Mw. R. M. Volker
e.v. van Til
A. W. van Wyngaarden

*Doctoraalexamen
Andragogiek*

Mw. J. Tromp Meesters
Mw. A. M. A. van Velzen

Mw. A. E. Bax
e.v. van Puffelen
Mw. E. J. A. Kliphuis
P. Mannot
Mw. C. C. Groot
Mw. M. Kiel
Mw. C. P. Ridder
e.v. Boetes
Mw. W. D. Gunning
Mw. H. Gunsing
e.v. van der Neut

P. W. de Nooy
Mw. D. C. J. Borsboom
Mw. C. W. Haasdonk
e.v. Braber
Mw. H. Kruizinga
e.v. van 't Riet
Mw. A. Snel
M. Tolsma
Mw. E. M. van Vulpen

CENTRALE INTERFACULTEIT

*Doctoraalexamen
Wijsbegeerte*
J. H. Meuleman
P. C. Ippel

J. H. Kok
J. M. Buyze
A. Heemstra
M. J. den Haan

W. Boot
A. R. Scheepers
B. Voorsluis

INTERFACULTEIT DER AARDRIJKSKUNDE EN PREHISTORIE

*Doctoraalexamen
Nat. Aardrijkskunde*
F. J. Kragt
N. G. Vlaanderen
P. W. van Olm
A. R. Snel
T. Buitink
Mw. E. J. de Vries
P. M. Dercksen
G. J. Rhebergen
H. Sohl
S. J. N. van Muyen
P. A. Kips
C. Montagne

*Doctoraalexamen
Sociale Geografie*
C. E. Geel
A. Kamminga
S. Musterd
W. J. Pronk

J. W. H. Werner
J. W. van der Linden
H. M. Cramer
A. Joustra
J. A. Mink
J. A. van der Plas
G. W. Gysbers
Mw. G. M. Link
F. Mange
P. W. van der Meulen
H. J. ter Borg
G. F. C. Hardeveld
Kleuver
J. W. van Rossum
W. A. Mink
C. M. Roodvoets
C. N. Stronks
Mw. R. M. Bossert
W. J. Polman
Mw. J. L. Sandwyk
e.v. Tilstra
Mw. B. W. ter Steege

W. H. Sudkamp
Mw. H. C. Verdel
P. J. van den Berg
K. F. van Dokkum
F. G. M. N. Poelhekke
C. J. Schouten
P. de Smit
L. R. van der Velden
Mw. S. Volbeda
G. A. Klandermans
G. W. Timmerman
N. J. M. Vendel
L. J. Wulfraat
J. Hummel
M. J. Mataheru
J. L. Verbruggen
R. L. M. Verwey
H. K. van Waveren
G. Bosch
S. W. Kromsigt
H. J. Scholten
A. J. Wensink

INTERFACULTEIT ACTUARIËLE WETENSCHAPPEN EN ECONOMETRIE

Doctoraalexamen

Actuariële Wetenschappen

J. van Alten

Doctoraalexamen

Econometrie

H. J. Poot

L. Jansen*

W. J. Meyers

J. P. A. Koolschyn

P. Jurriens

INTERFACULTEIT DER LICHAMELIJKE OPVOEDING

Doctoraalexamen

Lichamelijke Opvoeding

Mw. L. Kodde

Mw. H. Oosterhoff

P. H. M. A. Sonnenschein

Mw. M. Barth

e.v. Gast

Mw. J. C. M. van

Wieringen

Mw. Y. F. Heerkens*

Mw. C. D. van Ravensberg

R. W. van den Berg

P. L. Snyder

C. Vreugdenhil

H. J. van Zomeren

gepromoveerden

GODGELEERDHEID

- 20-09-1978 D. E. de Villiers „Die eiesoortigheid van die christelike moraal”.
- 28-09-1978 H. M. Vroom „Die schrift alleen”. Een vergelijkend onderzoek naar de toetsing van theologische uitspraken volgens de openbarings-theologische visie van Torrance en de hermeneutische-theologische opvattingen van Van Buren, Ebeling, Moltmann en Pannenberg.
- 07-06-1979 M. E. Brinkman „Het gods- en mensbegrip in de theologie van Wolfhart Pannenberg”. Een schets van de ontwikkeling van zijn theologie vanaf 1953 tot 1979.
- 20-06-1979 J. van Es „Spreken over God: letterlijk of figuurlijk?” Analogie en metafoor in het spreken over God.

RECHTSGELEERDHEID

- 20-09-1978 J. Donner „De vrijheid van het bijzonder wetenschappelijk onderwijs”.
- 19-10-1978 J. de Boer „De winning van delfstoffen in het Romeinse recht, de middeleeuwse juridische literatuur en het franse recht tot 1810”.
- 23-11-1978 T. J. van der Ploeg „Het burgerlijk recht en de vrijwillige organisaties”. Beschouwingen naar aanleiding van de vereniging en de stichting in Boek 2 B.W.

14-12-1978 A. K. Koekkoek „Partijleiders en kabinetsformatie”. Een rechtsvergelijkende studie over de rol van partijleiders bij de kabinetsformatie in Engeland, West-Duitsland, België en Nederland.

09-02-1979 R. Wessels „De waardebeoordeling bij overdracht en overgang van aandelen in besloten vennootschappen”.

GENEESKUNDE

06-09-1978 E. Slager „Langdurige LHRH-behandeling bij het Olfacto-Genitale Syndroom van de man”.

21-09-1978 A. van 't Riet „August Bier en de Homoeopathie”.

13-10-1978 J. Posthuma „Methoden voor het isoleren van cellen uit de liquor cerebrospinalis”.

03-11-1978 K. Madan „Contribution of banding techniques to the study of variation and behaviour of chromosomes”.

17-11-1978 H. Munnik „Silicone rubber prostheses voor trachea en bronchi”.

24-11-1978 P. Eikelenboom „Peripheral lymphoid organs”. An ontogenetic and histochemical study.

12-01-1979 J. H. Fast „Mitral valve prolapse syndrome”. Clinical features and diagnosis in 127 patients.

26-01-1979 A. Wildervanck „Experimental studies on the effects of pulsed shortwaves and pulsed microwaves”.

- 23-02-1979 F. Namavar „Classification, epidemiology and virulence of coagulase-negative micrococcaeae”.
- 06-04-1979 M. A. J. Eijkman „Tandarts en Patiëntenvoorlichting”. Een terreinverkenning in de (T.) G.V.O.
- 27-04-1979 J. H. M. van Gasteren „De endarteriectomie van de carotisbifurcatie bij ischemische cerebrovasculaire stoornissen”. Een neurologische retrospectieve en follow-up studie.
- 04-05-1979 W. Bles „Sensory interactions and human posture”. An experimental study.
- 11-05-1979 A. J. H. Prevo „Over spastische parese en revalidatie”. Een onderzoek naar enkele aspecten van de motoriek, het elektromyogram, de functie en de willekeurige controle bij patiënten met een hemiplegie.
- 18-05-1979 E. Post „Het bedekken van ureterdefecten met een vrij transplantaat van peritoneum bij de hond”.
- 31-05-1979 D. B. Tuinzing „Kaakosteotomieën”. Ervaringen, resultaten en problemen naar aanleiding van de chirurgische correctie van dysgnathieën.
- 05-06-1979 P. A. Majid „Studies in severe heart failure: Insulin Secretion; autonomic Control of insulin secretion with particular reference to treatment”.
- 15-06-1979 D. Tibboel „De attresieën van het jejunum, het ileum en het colon en de meconiumperitonitis”.
- 20-06-1979 P. G. A. Versteeg „Regulatie van de gemiddelde bloedstroom tijdens inspanning”. Een onderzoek bij honden.

- 22-06-1979 H. Mulder „De concentratie van calcitoninne in het serum”. Een onderzoek bij normalen en verschillende groepen patiënten.
- 27-06-1979 P. A. van Dop „Quantitative morphology of the testis of fertil and infertile males”.
- 29-06-1979 S. Meijer „Invasieve fibrosclerosis van de hals (Riedel's struma)”.
- 31-08-1979 P. F. van der Stelt „Periapical bone lesions”. An experimental research into noticing periapical bone lesions and the effect of color conversion on it.

WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

- 01-09-1978 J. W. van Straten „Studies related to bridged valence of benzene and cyclophanes”.
- 08-09-1979 H. A. Verhoef „An ecological study on water relations in collembola”.
- 21-09-1978 D. J. P. Out „Viscosity of aqueous electrolyte solutions from 5 to 95°C”.
- 22-09-1978 W. de Kieviet „The Conjugate-base mechanism in liquid ammonia. Outer-sphere complex formation, acid dissociation and stereochemistry of some selected compounds”.
- 28-09-1978 S. Simonian „Studies on GP-350. A low-molecular weight glycoprotein fraction, further characterization of its molecular nature and occurrence in bovine tissues”.
- 29-09-1978 J. D. A. van Embden „Genetic and molecular studies on plasmids from *salmo nella*”.

- 29-09-1978 H. van Haeringen „The coulomb. Potential in quantum mechanics and related topics”.
- 13-10-1978 A. J. Lever „De tentakelreflex van *Lymnaea stagnalis*”. Een modelsysteem voor de bestudering van de interacties tussen het centraal en het perifeer zenuwstelsel van de poel-
slak.
- 19-10-1978 A. van Poelgeest „High-spin states in In and Sn nuclei studies with in-beam techniques”.
- 09-11-1978 M. V. M. Lafleur Radiation damage in DNA: Significance of alkali-labile sites”.
- 09-11-1978 J. E. M. Scheerboom „Studies on food consumption and assimilation in the pond snail *Lymnaea stagnalis* (L.)”.
- 16-11-1978 A. P. Vreugdenhil „A study of the regulation of the (glyco) protein secretion from the major salivary glands of the mouse”.
- 30-11-1978 K. O. Liem „Biochemical studies on human N-acetyl-alpha-D-glucosaminidase and its significance for the diagnosis of Sanfilippo B disease”.
- 30-11-1978 J. M. van Wouwe „Go-spaces and generalizations of metrizability”.
- 07-12-1978 B. J. M. Neijzen „Some aspects of photoelectron spectroscopy of organic molecules”.
- 15-12-1978 C. A. J. Appelo „Aspects of mica-related clay minerals in hydrogeochemistry”.
- 16-02-1979 D. M. de Leeuw „Ultraviolet photoelectron spectroscopy of transient species”.

- 09-03-1979 G. van der Wal „Thermochemistry of organomagnesium compounds”.
- 22-03-1979 G. J. Zaal „High resolution atomic-beam-laser spectroscopy of europium I and dysprosium II”.
- 29-03-1979 W. Heijser „The electronic structure of binuclear metal carbonyl complexes”.
- 29-03-1979 J. J. Dekkers „Emission spectroscopy of aromatic hydrocarbons in stretched polymer films and in shpolskii matrices”.
- 30-03-1979 L. Krook „Sediment petrographical studies in northern suriname”.
- 19-04-1979 P. J. Blankert „Investigation of the (p.p.), (p,d) and (p,t) reactions on some light Sn isotopes”.
- 26-04-1979 J. Meuldijk „Vlakke metaalcomplexen van 1-(2-hydroxyfenyl)-3,5 difenylformazaan”. Vorming en structuur en reactiviteit.
- 26-04-1979 J. G. Snijders „Relativity and pseudopotentials in the hartee-fock-slater method”.
- 10-05-1979 H. C. P. Berbee „Random walks with stationary increments and renewal theory”.
- 07-06-1979 P. M. Kwantes „Synthesis and reactivity of tetracyclo (3.3.0.0.2.8.0^{3,6}) octanes”.
- 08-06-1979 G. Kraal „Differentiation and function of mouse T lymphocytes”.
- 14-06-1979 P. H.L.
Groenenboom „The construction of nucleon-nucleon potentials in the $3s^1-3d^1$ state from the phase parameters and the structure of the trimucleon bound state”.

- 14-06-1979 P. Groeneboom „Large deviations and asymptotic efficiencies”.
- 30-08-1979 A. W. B. Kalshoven „Properties of odd silver nuclei investigated with γ spectroscopic methods”.

LETTEREN

- 23-03-1979 J. Oranje „De Bacchae van Euripides: het stuk en de toeschouwers”.
- 06-04-1979 J. N. Bremmer „The early greek conception of the soul”.
- 31-05-1979 G. J. Jaspers „Stephan von Landskron DIE HYMEL-STRASZ”. Mit einer Einleitung und vergleichende Betrachtungen zum Sprachgebrauch in den Frühdrucken (Augsburg 1484, 1501 und 1510).
- 13-06-1979 H. J. A. Verdaasdonk „Critique litteraire et argumentation”.

ECONOMIE

- 02-11-1979 E. Amonoo „Agricultural production and income distribution in Ghana”. A case study of incomes of farm households in two rural areas.
- 15-12-1978 G. Faber „De Europese gemeenschap en ontwikkelingssamenwerking: praktijk, motieven en perspectieven voor integratie”.
- 23-03-1979 A. P. van de Bovenkamp „Regionaal beleid in de Sowjet-Unie”. De ontwikkeling van Siberië gezien vanuit de heartland-hinterland-theorie.

SOCIALE WETENSCHAPPEN

- 06-09-1979 J. N. Zaal „Beoordeling van het Sociaal emotionele gedrag van leerlingen in het kleuter- en basisonderwijs”.
- 08-09-1978 R. T. Jurriens „The free flow: People, ideas, and information in Soviet ideology and politics”.
- 05-10-1978 J. H. A. M. Groenendaal „Vroegtijdige hulpverlening aan zwak-funktionerende kleuter”. Verslag van een onderzoek.
- 06-10-1978 J. A. Feij „Onderzoek naar de betekenis van extra-versie, emotionaliteit, impulsiviteit en spanningsbehoefte”.
- 19-12-1978 G. F. Bernaert „Sturing van het onderwijsleerproces, cognitieve capaciteit en leersituatie”.
- 17-05-1979 L. de Leeuw „Leren probleemoplossen”. Onderzoek naar het effect van het aanleren van algoritmische en heuristische oplossingsmethoden mede in verband met persoons-kenmerken.
- 01-06-1979 R. Scheerens „Technologie in hulpverleningsorganisa-ties”. Een onderzoek naar de relatie tech-nologie-structuur instellingen voor resi-dentiële hulpverlening.

WIJSBEGEERTE

- 15-06-1979 W. R. de Jong „De semantiek van John Stuart Mill’.

publicaties

De publicaties van hoogleraren, lectoren, andere docenten en leden van de wetenschappelijke staf, alsmede van instituten zijn met ingang van het Jaarboek 1978-1979 vermeld in het Wetenschappelijk Verslag.

Publicaties uit 1976/1977 en 1977/1978 van de vakgroep Geschiedenis en Maatschappelijke Aspecten der Natuurwetenschappen van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen werden in de betreffende jaarboeken niet opgenomen en zijn derhalve in het Jaarboek 1978-1979 vermeld.

FACULTEIT DER WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

Vakgroep Geschiedenis en Maatschappelijke Aspecten der Natuurwetenschappen

Prof. dr. M. J. S. Rudwick

The emergence of a visual language for geological science, 1760-1840; in: *History of Science*, vol. 14 (1976), pp. 149-195.

The Meaning of Fossils; in: *Episodes in the History of Palaeontology*, 2nd edition; New York, Science History (1977), 287 pp.

Historical analogies in the geological work of Charles Lyell; in: *Janus*, vol. 76, Hooykaas Symposium issue (1977), pp. 89-101.

Lyell's dream of a statistical palaeontology; in: *Palaeontology*, 21 (1978), pp. 225-244.

Transposed concepts from the human sciences in the early work of Charles Lyell; in: L. J. Jordanova and R. S. Porter (eds), *Images of the Earth: essays in the history of the environmental sciences*, Chalfont St Giles (Engeland), (1979), pp. 67-83.

The Devonian: a system born from conflict; in: M. R. House et al. (eds), *The Devonian System*, Palaeontological Association, Special Papers, no. 23, (1979) pp. 9-21.

Dr. ir. J. MacLean

Christiaan Hendrik Persoon (1762-1836) the Prince of Mycologists; in: *Janus*, 63 (1976), pp. 155-166.

Zwavelzuurfabrieken in de periode 1815-1850; in: *Nederlandse Chemische Industrie*, 18 (1976), pp. 410-416.

Collecting natural history specimens in Ghana for 's-Rijks Museum at Leyden; in: *Janus*, 63 (1976), pp. 289-301.

Het Onderwijs aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Medemblik 1829-1850; in: *Mededelingen van de Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis* (1976), no. 33, pp. 18-30. Ook de kaarsenmaker had milieuproblemen; in: *Nederlandse Chemische Industrie*, 18 (1976), pp. 526-533.

Bronnenonderzoek in het Algemeen Rijksarchief over de jaren 1813-1850; in: *Het Nederlands Archiefblad*, 80 (1976), pp. 259-262.

Bijdrage tot de geschiedenis der Nederlandse instrumentmakerijen in de periode 1781-1881. De firma's Kleman en Van Emden; in: *Meded.* no. 152 uit het Museum Boerhaave, 1976, 20 pp.

Geschiedenis der gasverlichting in Nederland 1809-1850, Zutphen 1977, De Walburg Pers, 56 pp.

De geschiedenis van de rijtuigenfabriek van Soeders te Maarssen, 1822-1860; in: *Ge-Wi-Na* no. 39 (1977), pp. 28-44.

De luitenant ter zee der eerste klasse Christiaan Verveer (1801-1845); in: *Maandblad Amstelodamum* 64 (1977), pp. 76-84.

Reyer Hendrik van Someren (1787-1851), promotor van de Nederlandse scheikundige technologie; in: *Rotterdams Jaarboekje* (1977), pp. 190-208.

Het Handels- en Nijverheidsonderwijs van 1800 tot 1850; in: *Kleio* 18 (1977), pp. 3-30.

The Significance of Jan Karel van den Broek (1814-1865) for the introduction of Western technology into Japan; in: *Japanese Studies in the History of Science*, vol. 16 (1977), pp. 69-90.

De Nederlandse brandspuitenmakerijen vóór 1850; in: *Brand en Brandweer* 2 (1978), pp. 101-109.

Philipp Franz von Siebold and the Opening of Japan 1843-1866; in: Philipp Franz von Siebold. A contribution to the Study of the Historical Relations between Japan and the Netherlands, publ. by The Neths. Ass. for Jap. Studies (1978), pp. 53-95.

Opkomst, bloei en verval der garancinefabrieken 1847-1875; in: *Zeeuws Tijdschrift* 28 (1978), pp. 127-132.

De kustverlichting, de binnenverlichting en de havenverlichting in de Nederlanden in de periode 1813-1850; in: *Marineblad* (1978), pp. 434-446 en 478-494.

Von Siebold and the Importation of Japanese plants into Europe via the Netherlands; in: *Japanese Studies in the History of Science* 17 (1978), pp. 43-79.

Carl Ludwig Blume and the Netherlands East Indies; in: *Janus* 66 (1979), pp. 15-31.

Pieter Leonard Rijke (1812-1899), promotor van het onderwijs in de chemische technologie te Maastricht (1838-1844); in: *Tschr. Gesch. Natk. Wisk. Techn.* (1979), pp. 79-82.

Dr. K. L. Caneva

From Galvanism to electrodynamics: the transformation of German physics and its social context; in: *Historical Studies in the Physical Sciences*, vol. 9 (1978), pp. 63-159.

Drs. F. H. Brookman

Zweden in Europees perspectief 1945-1959; in: *Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek*, deel 39 (1976), pp. 188-240.

The historical and institutional developments underlying "science policy" terminology; in: *Réseaux: Revue interdisciplinaire de philosophie, morale et politique* 35/36, (1979) pp. 17-56.

Drs. A. J. Boon

Heuristiek als methodologisch begrip; in: *Kennis & Methode* 1, 1 (1977), pp. 88-95.

Methodologie en wetenschappelijke praktijk: De ontdekking van de structuur van het D.N.A.; in: *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift* 4, 1 (1977).

Een woord van troost voor de rationalist; in: *Kennis & Methode* 1, 4 (1977).

De ontvangst van Mendel in Engeland - reacties op theoretische innovatie in het licht van de culturele antropologie van de wetenschap; in: *Kennis & Methode* 3, jaargang 3 (1979), pp. 93-118.

